

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Riimbreve og poetiske Epistler. 1. Samling, 1784-1808. - 1890

Citation: Baggesen, Jens: "Riimbreve og poetiske Epistler. 1. Samling, 1784-1808. - 1890", i Baggesen, Jens: *Riimbreve og poetiske Epistler. 1. Samling, 1784-1808. - 1890*, 1889-1903, s. 269. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-baggesen02val-shoot-idm140651419369296.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Riimbreve og poetiske Epistler. 1. Samling, 1784-1808. - 1890

Fortale.

Nærværende Samling af lette, spøgende, for det meste til Trykken ubestemte Riimbreve synes, som den maaskee eeneste i sit Slags, meer end nogen anden at trænge til en lille forklarende Forerindring.

Uagtet Forfatteren i strængeste forstand endnu lever, anseer han sig dog i visse Maader som død, og betragter især nærværende Bidrag til sit Fædrelands Litteratur som et Efterladenskab

Fiernet af Skiæbnen, Gud veed for hvor lang Tid (han haaber, ikke for bestandig) fra hans Hiem, udstødt af alle hans Ungdomskredse, og løsrevet fra alle de Forbindelser, hvori han som dansk Mand og Borger umiddelbar virkede, gaaer han, saa at sige, kun igien

- i den afsides Have,
Som *Fredrik* vogter, Fredens Engel lig,
Øg hvor hans Brødrers Slægter favne sig,
I fælles Held, fra Sarpen ned til *Trave*.

og det er med en virkelig *Giengang*ers veemodige Følelser, han, spøgende i nærværende Bind, giver sine elskede Landsmænd og Landsmændinder den Skygge til Priis, der, hvis Skiæbnen havde tilladt ham at blive i sit Hiem, maaskee aldrig, eller i det mindste først efter hans virkelige Død var kommet for Lyset.

Ingen veed bedre end kan selv, hvor ubetydeligt, næsten intet, ^{*}_{*} 270 dette besynderlige Bidrag til den Danske Poesie er, i Henseende til Materien. Det egne, eiendommelige deri er: *næsten aldeles ingen at have*. Hvad Formen angaaer, da er denne ligeledes den letteste, den utvungneste, den skiødesløseste af alle tænkelige.

Man torde altsaa letteligen spørge: hvad der kan have fristet ham til at udgive disse Riimbreve? Han vil svare paa dette Spørgsmaal med barnlig Oprigtighed og mandigt Frimod.

Fortryllet af den venlige Modtagelse, der, efter en lang Fraværelse, modte ham paa hans sidste Giengang, og rørt af Taknemmelighed for den Hiertelighed, hvormed man syntes at erindre og savne hans landflygtige Muse, ønskede han, saa meget som det stod i hans Magt, paa nye at knytte alle dens løse Baand og, om han end ikke endnu levende kunde spørge paa Herthas Bredde, dog spøgende at leve op paa nye mellem Fædrenelandets Sangere. Til den Ende besluttede han, istæden for at fortsætte den desuden forulykkede Udgive af hans *samtliges Værker*, i nye Samlinger at træde frem igien paa en Bane, han ikke længer ansaae som endt; og, for paa en Maade at ^{*}_{*} 271 tilintetgjøre Mindet om hint Skridt, at sætte Læserne tilbage i den Tid, da det ikke faldt nogen Dansk ind at spørge: *hvis han var?*

Det forekom ham, ved at samle sine deels gamle, deels nye Udarbejdelser under denne nye Synspunkt, at han ved intet passeligere end ved Udgaven af disse Flyveblade, der giennemløbe i et Tidsrum af to og tyve Aar hans hele litterariske Bane hidindtil, hinde opriske det gamle Minde og forberede sin nye Fremtræden. Han troede denne Overgang fra det forbigangne til det Tilkommende i hans danske Digterliv naturlig og, for saavidt den ikke lover meer, end han troer i alle følgende Samlinger at kunne holde, beskeden.

Et vist overgivent *morende jeg veed ei hvad* gottede ham selv i disse indholdsløse Bagateller, da han, saa upartisk som man læser fremmede Forsøg, læste dem, uden at erindres ved noget andet end ved sin egen Haandskrift, at han selv var deres Forfatter. Han bedømmer dem af samme Aarsag med mere Tillid end noget andet Arbejde, og veed, at det lille Værd, han tiltroer dem, er et virkeligt. Dette Værd er hin af Horaz og alle Kunstens Mestere anpriiste, i vore sidste Tider maaskee for lidt søgte og paaskiønnede Lethed, hvormed alting siges paa en Maade, som ingen just før har sagt, men som enhver vil synes selv at kunne sige det. Dersom der i hans Modersmaal gives noget i Stil, Sprog og Versmaal lettere, rundere og mere flydende, har han havt Uret i at drage disse i enhver anden Henseende ubetydelige Smaadigte srem for Lyser. Men dersom hans Haab ikke skuffer ham, at mange ville finde deri, hvad han selv uden Partiskhed har fundet, torde nærværende lille Bidrag engang erkiendes for et ikke uværdigt Offer vaa Sprogets Alter.

Han behøver neppe at gjøre opmærksom paa, at han i disse skiemtsomme Forsøg intet Monster har havt for Oie; og at dette Slags Epistler, hvis de skulde dømmes værdige en lille Plads mellem andre Digterter, aldeles tilhøre ham som Opfinder. Enhver Kunstdommer vil letteligen ved første Blik opdage Forskiællen imellem disse Riimbreve og hvilkesomhelst andre saa kaldte poetiske Epistler.

De "Poetiske Epistler", med Motto: *Contentus paucis lectoribus* - - (Hor.), ledsagedes ikke af noget Forord.

S. 1. **Huuden.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 9. - I DB. V, 7. - 2 DB. V, 1. -

* *
-- 272

I de Skiemts. Riimbr. er Fru Prams Navn i Overskriften ikkun betegnet ved fire Stjerner (det findes derimod tilføjet i I DB. og 2 DB.). Om Digterens Sværmeri for hende er talt i 1ste Bd. S. 308, Anm. til S. 3 L. 16-20. S. 2, L. 17. Drakkenbergers Dage] Christian Jakobsen *Drackenberg*, norsk Sømand, er bekendt for sin høie Alder. Han var født 1626 og døde 1772 (i Aarhus, hvor han ligger begravet i Domkirken) og blev saaledes 146 Aar gammel. I "Labyrinten" I, 1792, S. 397 siger Baggesen: At Gang er sund for Legemet, behøver neppe at beviises. Den gamle *Drakenberg* gik fra Kiøbenhavn en Eftermiddag Klokken tre (da man i et Selskab ikke vilde troe, at han havde meer end hundrede Aar paa Bagen) gennem Sverrig over Bierge og Dale til hans Fødebye i Norge for at hente sin Døbeseddel, da han ikke haabede, den vilde gaae til ham. Denne eene Anecdote har giort mig hans næsten overmenneskelig lange Liv begribelig.

- 3, - 7. *Juvans Pater*] Den latinske Betegnelse *juvans pater* (d. e. hjælpende Fader) om Jupiter skrider sig fra et Sted hos Cicero, *De natura deorum*, Lib. II, cap. 25, 64, hvor Navnet Jupiter urigtig udledes af hine to Ord.

- -, - 28. Lab] Bagg. selv har her, ligesom gjentagne Gange senere, hvor dette Ord atter forekommer, brugt den urigtige Form: Lap, hvilket Udgiveren imidlertid har rettet, under Hensyn til at Bagg. de to sidste Steder, hvor Ordet findes i hans Skrifter ("*Breve til Adam Oehlenschläger*" 1818), begge Gange har den rigtige Form med b.

- 4, - 16. staaer jeg der en kiøn] d. e. er jeg ilde faren, sidder jeg net i det. (Jvfr. 1 ste Bd. S. 56 L. 7 og S. 62 L. 6).

- 5. **Collerette.** Poulsens Nytaarsgave for Damer 1797, S. 145. - Skiemts. Riimbr. 1807, S. 16. - I DB. V, 12. - 2 DB. V, 5. -

I Nytaarsgaven, hvor Digtet blot er undertegnet X., er Overskriften "*Collerettes Brev til Palmine*", uden Tilføielse af noget Aarstal. Digteren har altsaa her villet fingere, at Brevet oprindeligt har været tilskrevet ikke Fru Pram, men hans første Hustru Sophie, der - som alt bemærket i 1ste Bd., i Anmærkningen til S. 3 L. 16-20 - oftere af ham blev besungen under Navnet "*Palmine*", og som paa den Tid, da Nytaarsgaven udkom, nemlig i Begyndelsen af Decbr. 1796, endnu var i Live (hun døde d. 5te Mai 1797). Bed Bibeholdelsen af Tiltalen "*De*" og 273 "*Deres*" saavelsom ved forskellige Forandringer i den oprindelige Text - hvilken maa antages i Udgaven af 1807 igjen at være bleven restitueret, samtidig med at den urigtige Angivelse i Overskriften blev fjernet - har han endvidere henlagt Digtets Tilblivelsestid til deres Bekjendtskabs tidligste Dage: saaledes er Ordet "*Frue*" udeladt, hvor det forekommer i Tiltalen, og "*Pige*" et Par Steder indsat (i L. I er det Første dog ved en Inkurie blevet staaende), "*Deres Sanger*" (S. 6. L. 21) blevet forandret til "*Deres Elsker*", osv.

Bed en Collerette forstaaes et lille Dame-Halstørklæde. S. 5, L. 12. Poppenæbbets Jadder] Bed dette "*Poppenæb*" maa vel sigtes tit en eller anden Dame, som under en Theaterforestilling har generet Fru Pram og ham ved hørøstet Tale i deres Nærhed.

- -, - 13 14, (Hvorfor... fiorten -] Interpunktionen er her optagen efter 1797. I 1807 indbefatter Parenthesen begge Linierne.

- -, - 16. Pastor Fido-Skiorten] Digteren kalder her sig selv *Pastor Fido* efter den italienske Digter Guarini's (1537-1612) i sin Tid meget yndede og i de fleste europæiske Sprog oversatte og efterlignede Hovedværk I1 pastor fido ("*den troe Hyrde*"). Udg. 1797 har ligeledes i L. 25 nedenfor: "*Deres Fido* husker det" istedenfor: "*Deres Ven* erindrer det".

- 6, - 10. *Palantine*] En Palantine eller Palatin er en Foerværks Krave til Damebrug.

- -, -11. Charis-Hermeline] Gratierne kaldtes hos Grækerne *Chariter*.

- -, - 13. Cytheres] Cythere d. e. Benus.

- 7, - 10. huse] d. e. huske; see 1ste Bd. S. 305-6, Anm. til S. 2 L. 25.

- 8. **Fastelavnsriset.** Poulsens Nytaarsgave for Damer 1797 S. 151. - Skiemts. Riimbr. 1807 S. 22. - I DB. V, 16 (jvfr. IV, 229). - 2 DB. V, 8. -

I Nytaarsgaven, hvor Digtet blot er undertegnet X., er Overskriften: "*Fastelavnsriis. Til Palmine*" (see Anm. til forrige Riimbrev); og her mangler hele Indledningen (indtil, "*Fra Deres Søster Flora komme vi*", L. 22) samt de sidste to Linier.

- -, - 7. *En Selam*] d. e. en efter Blomstersproget ordnet Buket.

- -, - 23. Harmen] Dette Ord staaer her brugt, ligesom 274 gjentagne Gange i 1ste Bd., i dets ældre Betydning af: Fortrydelse, Græmmelse, Sorg; see 1ste Bd. S. 351, Anm. til S. 90 L. 27.

S. 8, L. 26. Hvert Blomster] Om Bagg.s Brug af den nu forældede Form et Blomster see 1ste Bd. S. 378, Anm. til S. 204 L. 23.

- 10. **Tvingen Latter**, Skiemts. Riimbr. 1807 S. 26. - I DB. V, 18. - 2 DB. V, 11. -

Pageinformator *Christian Hornemann* (f. 1759, 23 Okt. 1793, Son af Pastor Jacob Utzon H. i Marstal paa Ærø), en efter den almindelige Dom fra Hjertets og Aandens Side lige udmærket Personlighed, var en af Bagg.s fortroligste Ungdomsvenner. Under 2 Mai 1791 skriver Bagg. saaledes til sin Ben, Filosofen Reinhold i Jena, under hvem Hornemann i nogen Tid agtede at studere: "*Hornemann*, mein bester Freund hier, einer der edelsten, rechtschaffensten und unschuldigsten jungen Männer, die je auf dieser Erde gelebt haben, dessen Kopf wol so offen, hell und rein ist als irgend einer von denen, worin unsre Philosophie erweckt wurde, und dessen Herz unaussprechlich gerecht und wohlwollend ist, dieser seltene Mann, der die Kant'sche Philosophie nicht nur gelesen hat, sondern intus et in cute nach wiederholtem Studium Kant's und Ihrer Werke kennt - Hornemann, der Sie, mein Reinhold, schätzt und liebt, geht nach Jena, geht zu Ihnen, um Sie zu sehen, Sie zu hören"; og det varede ikke længe, inden Reinhold, efter at have lært Hornemann personlig at kiende, i fuldt Maal anerkjendte Rigtigheden af denne Bagg.s Dom om ham (see "Aus Baggesen's Briefwechsel mit Reinhold und Jacobi", Leipz. 1831). Han var den Første, der herhjemme, ved Skrifter og Forelæsninger, udbredte Kjendskab til den Kantiske Filosofi; og ifølge den Charakteristik af ham, der findes foran hans esterladte filosofiske Skrifter, Kbhvn. 1795, og skyldes hans Svoger Jens Bingesbøll (1830 som Præst til Ledøie og Smørum i Nærheden af Kjøbenhavn), ventede man sig af ham ikke mindre, end at han vilde "have gjort Epoke i Filosofien, hvis hans Levetraad ikke saa tidlig var bleven afskaaren".

Ifølge en i den Hornemannske Familie bevaret Tradition er det ogsaa Baggesen, som har forfattet Inskriptionen paa hans Gravsteen paa Assistents Kirkegaard: 275 Vandrer!

Christian Hornemann,
Viisdoms Dyrker,
Skønheds Yndling,
Dydens Ven,
Lever

I hans filosofiske Skrifter,
I de Retskafnes Forjættelse
Og

I den Taare, hvormed Du læser dette.
MDCCXCIII.

Til ham er ogsaa det næste Riimbrev stilet.

Med de i nærværende Epistel indeholdte Ytringer af Bagg. selv om, hvorvidt hans Digtergenius egentlig af Naturen var komisk eller tragisk anlagt, kan sammenholdes flere lignende Udtalelser af ham: see saaledes nærværende Bd. S. 36, L. 22 ff; S. 257, L. 13-17; Digtet "Mit Lunes gamle Giæld" i 2 DB. VI S. 77 ff.; og 2 DB. VII S. 37, L. 21-24.

S. 10, L. 7-8. Vers, som jeg har trukket ud og ind, alt efter Musens løierlige Sind] see 1ste Bd. S. 319, Anm. til S. 29 L. 6-7.

- -, 15. *Carstens*] d. e. Adolph Gotthard (*Earstens*, f. 1713, Direktør i det tyske Kancelli, 1795 som Geheimeraad og R. (Storkors) af Dbg., bekjendt som indflydelsesrig Kunstdommer og som Ewalds trofaste Ben, Kaadgiver og Beskytter. Han nævnes igjen i 2 DB. VI, I og 239.

- -, - *Seline*] d. e. Fru Pram: see 1ste Bd. S. 308, i Anm. til S. 3 L. 16-20.

- -, - 24-27. Som sagt... til at lade saa] I Poesier, 2den Samling, hos Schultz 1786, S. 99 findes Følgende, under "Epigrammer" og med Overskrift: "Til R***** i et Exemplar af mine komiske Fortællinger", som et selvstændigt Quatrain af Baggesen:

Til Latter Himlen just saa lige
Mig ingen Drift og intet Kald lod faae;
Men Creditorer og deslige
Har nødt mig til at lade saa.

Denne R***** har uden al Tvivl været Rahbek, til hvem Bagg. paa den Tid stod i et særdeles venskabeligt Forhold.

276

S. 12. **Historien indtil Syndfløden**. Poulsens Nytaarsgave for Damer 1792 S. 192. - Skiemts. Riimbr.

1807 S. 31. - I DB. V, 21. - 2 DB. V, 13. -

I Nytaarsgaven, hvor Digtet blot er undertegnet X., er Overskriften: "Den gamle Historie indtil Syndfloden, i kort Begreb", og her mangler saavel hele Indledningen (indtil "For henved otte tusind Vintre siden" S. 13 L. 5) som de sidste 27 Linier, fra "Man gav sig atter til at æde og at drikke" (S. 14 L. 5).

Det i Udg. 1807 tilføiede Aarstal 1786 - i Nytaarsgaven findes intet Aarstal angivet - kan ikke være rigtigt, eftersom Wessel, der døde d. 29. Decbr. 1785, deri endnu omtales som levende. Der vides heller ikke Noget om, at Bagg. i Aaret 1786 har været i Korsør, hvorfra Brevet er dateret. Han var der derimod i April 1785 for at begrave sin Fader; og da han i Juni 1787 var der igjen, havde han ikke i to Aar seet sin Moder (see Biogr. I, 66 og 76). At Epistlen skriver sig fra hiint Besøg i Korsør i *April* 1785, bestyrkes ogsaa ved Bagg.s egen Yttring om, at han "nylig", "forleden Dag" (S. 12 L. 8 og 20) har erholdt Wessels Brev, hvormed menes dennes særskilt udkomne poetiske Epistel "Til Herr Jens Baggesen", der netop findes første Gang averteret i Adresseavisen for 15de April 1785. Angaaende dette wesselske Riimbrev kan henvises til Levins Udgave af Wessels samlede Digte, 2den Udg., 1878, S. 235 og 298, saavelsom til de Bemærkninger om Anledningen til dets Fremkomst og Tidspunktet for dets Udgivelse, som findes i en Anmeldelse (ved nærv. Udgiver) i Fædrelandet 29. April 1878, Nr 98.

- 13, L. 30. med Top og Tavl] en nu neppe længer almindelig Talemaade om Skibe, som forgaae fuldstændig (med Mast og Tongværk), uden at Noget reddes, "med Mand og Muus". Naar Bagg. i nærv. Bd. S. 132 L. 7 anvender Talemaaden i et Tilfælde, hvor der ikke er Tale om noget Skibs *Undergang*, og S. 202 L. 13 endog, hvor der slet ikke er Tale om noget *Skib*, da er dette neppe sprogrigtigt.

- 14, - 9-10. Jorden, der ei mere (siger man) skal druknes, men gaae tvertimod i Brand] Det er vel ikke usandsynligt, at Bagg. paa den Tid, da dette Brev blev skrevet, kan have hørt tale om en Hypothese, som et Aars Tid derefter kom frem paa Tryk herhjemme (i C. E. W. 277 Schulze's "Physikalske Aar-Bog, 1ste Aargang", Kbhvn. 1786) om, hvad der vilde stee, naar den mere og mere aftagende Bandmasse aldeles var forstuvunden af Jorden, nemlig: at den antændelige Luft da vilde indtage den atmosfæriske Lufts Plads og antænde sig, og Jorden derefter blive forvandlet til et selvlysende Legeme, hvor formodentlig Planter og Dyr vilde forgaae allesammen, enten af Ildebrand eller af Tørst.

S. 14, L. 16. Som i min Fødebye det gaaer mig her] Af nogle i Biogr. (I, 76) aftrykte Bagg.ske Optegnelser fremgaaer det, at Digteren ikke blot selv var syg, da han i April 1785 reiste til Korsør for at begrave sin Fader, men ogsaa under sit Ophold her blev alvorlig fortrædiget paa forskellige Maader, tildeels paa Grund af polemiske Udfald i sine Poesier.

- 15. **Brevlængselen.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 38. - 1. DB V, 26. - 2 DB. V, 16. -

I de Skiemts. Riimbr. er Fru Prams Navn i Overskriften ikkun betegnet ved fire Stjerner (det findes derimod tilføiet i I DB. og 2 DB.).

Dette og de nærmest paafølgende tre Riimbreve ere skrevne i Aaret 1787 under en nogle Maaneders Fraværelse fra Hovedstaden, idet Bagg. som Klient og Yndling af det Schimmelmanske Huus var bleven indbudet til Besøg paa Brahetrolleborg i Fyen hos den af hele sin Birksomhed som Jorddrot bekjendte Grev Johan Ludvig Reventlow, hvis elskværdige Hustru Sybille, f. v. Schubart, var Søster til Grevinde Schimmelmann, og derfra deels paa Christianssæde i Laaland hos Broderen Grev Christian Reventlow, deels paa forskellige Steder i Holsteen hos flere Medlemmer af den Reventlowske Familie. - Nærværende Brev er skrevet den 15de Juni 1787, Dagen efter Digterens Ankomst til Brahetrolleborg, hvor han baade denne Gang og senere henlevede saa mange af sine lykkelige Timer.

- -, - 5. Baggehund] See Riimbrevet "Hunden" i nærv. Bd. S. I ff.

- -, - 16. Ridderstiernevrillen] Digteren maa vel antages her - ved en øieblikkelig Forvexling af Nordstjernen med Hundestjernen - at have tænkt paa den svenske Nordstjerneorden.

- -, - 17. Stiernehunden Sirius] Sirius, eller Hundestjernen, 278 i den store Hunds Stjernebillede, er den klareste Fixstjerne paa hele Himlen.

S. 15, L. 21. Fra Herthedalen hid til Odinsøen] d. e. fra Sjælland til Fyen. Istedetfor den sædvanlige poetiske Omskrivning af *Sjælland* som "Herthas Ø" bruger Bagg. hyppig, som her, Benævnelsen *Herthedal* (*Herthadal*); i en Anmærkning til 1ste Bd. af sine "Gedichte", Hamb. 1803, siger han udtrykkelig: "*Herthathal*: So wurde die Dänische Insel *Seeland* nach der Göttin *Hertha* genannt, die daselbst ihren vorzüglichsten Tempel hatte." - Med den gamle Benævnelse *Odinsey*, *Odinsø*, betegnedes enten hele Øen Fyen eller den forhenværende Ø, hvor Byen Odense nu ligger.

- -, - 23. som kiender lidt til Verdsens Sager] Ivfr. S. 18 L. 21 og S. 129 L. 12. De adjektivisk brugte Genitivformer *Diævels*, *Modens*, *Berdsens* skriver Bagg. afvexlende snart adjektivisk med lille, snart substantivisk med stort Begyndelsesbogstav (det Samme gjælder Ordet *Alskens*); derimod vistnok konstant,

med stort Begyndelsesbogstav: *Fandens, Helvedes, Pokkers, Satans, Hiertens*, og, paa en ganske enkelt Undtagelse nær, der vistnok maa betragtes som en Trykfeil eller Inkurie, *stakkels* med lille.

- 16, - 1. Mama] Med Hensyn til dette Udtryk - der forekommer igjen et Par Gange i det Følgende, i Tiltale, ligesom her, til Fru Pram (hun var næsten ti Aar ældre end Bagg.), og som har forledet Digterene skarpe Kritiker P. Hjort til den besynderlige Misforstaaelse, at her skulde være Tale om Breve skrevne til Bagg.s rigtige *Moder* ("Tolv Paragrafer" 1817, S. 63 og 64) - kan anføres følgende Sted af et Brev fra Bagg. til Grevinde Reventlow paa Brahetrolleborg, af 3die Mai 1788: "Til daglig Omgang har jeg en Person, som formedelst Lighed i Tænkemaade, stille Følelse og Hang til Sørgmodighed er maaskee den i Verden, jeg allerbest daglig kunde leve med, den ædle, dydige, stille lidende *Frue Pram*, som overalt, ved lang, gjensidig Kundskab til hinanden og utallige Velgierninger imod mig, *er bleven mig en inderlig dyrebar Moder.*"

- -, - 25. En Meening eller to] Ordet *Mening* staaer her brugt i den nu forældede Betydning af: Sætning.

- 18. **Keisen til Korsør**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 44. - I DB. V, 30. - 2 DB. V, 19. - See Anm. til "Brevlængselen" S. 15.

279

Digteren har i dette Riimbrev tilladt sig nogle poetiske Licentser paa den historiske Sandheds Bekostning. De her beskrevne nærmere Omstændigheder, hvorunder Afreisen foregik fra Kjøbenhavn, stemme ikke med de i Biogr. optrykte Dagbogsoptegnelser, og Besøget paa Løvenborg henhører ikke, som man efter de fem første Linier S. 19 skulde antage, til den Overreise, som omtales i det forrige Riimbrev, men derimod til en ny Udflugt fra Kjøbenhavn til Brahetrolleborg, som Bagg., ledsaget af Grev Ludvig Reventlow, foretog den 27de Oktbr. 1787 efter lidt over fjorten Dages Ophold i Hovedstaden (see Biogr. I, 82 og 166). Denne Gang kom Bagg. til Brahetrolleborg d. 29de Oktbr. om Aftenen - den 28de blev tilbragt paa Løvenborg - og blev der indtil d. 23de Januar næste Aar, og Brevet er formodentlig skrevet kort efter hans Ankomst dertil.

S. 18, L. 16-17. den *Frihed*, De mig skiænkte... til at være - dum] See S. 2 L. 2.

- -, - 21. Verdsens] See ovenfor, Anm. til S. 15 L. 23.

- 19, - 8. *Pustervigs Udødelige*] d. e. Historikeren P. F. Suhm, der boede i sin egen Gaard i det forrige Pustervig (i en Have, hvor Hauserpladsen nu er) og her ogsaa havde sit store Bibliothek.

- -, - 20. den ædle, sieldne Stiernemand] utvivlsomt daværende Finants- og Commerce-Minister, Geheimeraad samt Storkors af Dannebrog, Grev Ernst Heinrich *Schimmelmann* (f. 1747, 1831), som allerede fra Bagg.s med saa meget Bifald hilsende Debut paa Forfatterbanen havde stillet sig paa en hjertelig og rundhaandet Mæcens Fod ligeoverfor ham og aabnet den fattige unge Student Adgang til sin fornemme og indflydelsesrige Kreds: "Hvad han i Baggesens tidlige Aar anvendte paa denne, vilde endog ide syntes for lidet, om det var kommen fra en Konge" (H.C.Ørsteds Mindetale over Grev Schimmelmann 1831). Gjennem alle de baade gode og onde Tilskikkelser, der senere bleve Bagg. tilled under hans bevægede Liv, bevarede denne hans høihjertede Belynder ham fremdeles sin Gunst og sin varme Interesse og lod ham længe nyde Godt af sin bekjendte fyrstelige Gavmildhed. Det var ester ham, at Bagg. gav sin førstefødte Søn (der kom til Berden d. 24de Mai 1792, men allerede døde i Oktbr. 1793) Navnet *Ernst*. Der haves, baade paa Dansk og paa 280 Tydst, trykte Digte af Bagg. helligede deels Greven selv og deels hans (anden) Hustru Charlotte f. v, Schubart (f. 1757, 1816): see 2 DB. II, 45, 47, 158; III, 31; V, 62, 63; samt Poet. W. II, 51, 53, 55.

S. 20, L. 7. den bekjendte Stad] naturligviis Roeskilde.

- -, - 21. aldrig] Anvendelsen af denne Form (dannet ved en urigtig Analogi af Adverbialendelsen *-en* ved *Adjektiver* paa *-ig*) er en metrisk Frihed, som Bagg. oftere betjener sig af, i nærv. Bd. saaledes igjen S. 126 L. 13; jvfr. Formen *nemligen*, der f. Ex. forekommer i nærv. Bd. S. 145 L. 12.

- 21, - 23. Dets Dronning] Den her som Løvenborgs Dronning betegnede Dame var Geheimeraadinde Magdalene Charlotte Hedevig *Løvenskiold*, født Numsen (f. 1731, 1796), siden 1776 Enke efter Geheimeraad, Baron Severin L til Løvenborg. Under et nyt Besøg paa Løvenborg, i Januar næste Aar, paa Tilbagereisen til Kjøbenhavn, tilskrev Bagg. hende et lille Digt paa ti Linier, som hverken findes optaget i I DB. eller 2 DB, men er optrykt i Biogr. I, 171.

- -, - 28. En lille hvid og vakker Musemuus] Det er vel ikke usandsynligt, at den unge Dame, Bagg. her omtaler som en Ynder af hans Muse, har været den samme "*Frøken Bertouch*", om hvem han under det nysnævnte, lidt senere Besøg paa Løvenborg, i Januar 1788, skriver i sin Dagbog, at hun en Dag efter Middagsbordet sang alle hans trykte Klubviser for ham og de øvrige Tilstedeværende, og fom antaget at have været Frøken Catharine Sophie Bilhelmine de B., født 1762, 1848 som Konventualinde i Roeckilde Kloster, i et Par Aar Hofdame hos Arveprindsesse Sophie Frederikke indtil dennes Død i 1794.

- 22, - 1-3. *Slage/se*... det Musehul, hvori min første Ungdom ofred til de Ni] Om Bagg.s Skoletid i Slagelse

fra 1777-82 kan sees Fortællingen "Forfatterens Liv og Levnet" i 1ste Bind, med tilhørende Anmærkninger. At han allerede dengang flittig offrede til Muserne, fremgaaer af den ligeledes i 1ste Bd., S. 304, Anm. til "Drømmene" nævnte Afskrift af hans tidligste Poesier.

- -, - 13. Skimmer] d. e. Glands; en oftere hos Bagg. forekommende Germanisme.

- 24. Brevrusen. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 57 - I DB. V, 38. - 2 DB. V, 25. -

281

See Anm. til "Brevlængselen" S. 15.

Dette Brevs nøjagtige Datum vides ikke; men det er aabenbart - hvad der ogsaa stemmer med dets Plads i de Skiemts. Riimbr. - det yngste af de her meddeelte tre Trolleborg-Breve til Fru Pram.

S. 24, L. 17. som min stolte Tinding bier] d. e. som venter min stolte Tinding, som min st. T. har ivente (forældet).

- -, - 24. *Orions* Harmonier] *Orion* er et af de pragtfuldeste Stjernebilleder, og med *Orions* Harmonier forståes her den "Sphæernes Musik" eller "Sphæernes Harmoni", som himmellegemerne efter Pythagoræernes Lære frembragte ved deres regelmæssige Omsvingning.

- 25, - 5. Du Engles Ruus, du Guders Raserie] Denne samme Betegnelse for den høieste Grad af Begeistring gjenfindes S. 36 L. 3.

- -, - 16. i Rose og i Pose] d. e. "baade i Pose og i Sæk". I en ny Note til Forerindringen foran "Labyrinten" I, 1792, endnu ikke tilføjet i den af Bagg. selv foranstaltede nye Udgave af 1807, men først meddeelt i 2 DB. (IX, 22) i Henhold til hans egne Rettelser, bliver den Talemaade: "Man kan ikke have det baade i Rose og i Pose" ansørt som et "Ordsprog"..

- -, - 22-24. Ja! Hundestiernen er den lykkeligste Stjerne! (osv.)] See Riimbrevet "Hunden" i nærværende Bind S. I ff.

- 26, - 8. tone] d. e. udtone, udsynge. (Ligeledes nedenfor, L. 22).

- -, - 31, *Ludvigs* Lund] Med dette Navn betegner Bagg. oftere *Brahetrolleborg*, efter den daværende Besidder, Greb Ludvig Keventlow.

- 27, - 14-15. jeg, som blev i Hovedet saa ør ved Synet af min Fødebye Korsør] See S. 22 L. 5-6.

- 28. **Fragmentet i Lølland.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 66. - I DB. V, 44. - 2 DB. V, 29. -

See Anm. til "Brevlængselen" S. 15.

Nærværende Riimbrev er skrevet til Professor og Regentsprovst *Andreas Christian Hwiid*, 1788, 38 Aar gammel. Han hørte til Digterens nærmeste Omgangskreds i Kjøbenhavn, og det var formodentlig ham, Bagg. havde at takke for, at han blev Alumnus paa Kommunitetet og Regentsen (fra Begyndelsen af Aaret 1785 til Febr. 1787).

282

Fire Aar efter hans Død ægtede Enken en anden af Bagg.s fortrolige Benner, Frederik Plum, dengang Sognepræst i Korsør, senere Biskop over Fyens Stift.

Af Bagg.s Dagbog fra denne Periode sees det, at Digteren har modtaget det Brev fra Hwiid, hvortil nærværende Epistel refererer sig, d. 31te Aug. 1787 under et Ophold i Tremsbüttel hos Grev Christian Stolberg, og besvaret det en fjorten Dages Tid derefter (Biogr. I, 140, 142, 152). Epistelens rette Plads havde altsaa været *foran* "Reisen til Korsør" S. 18; men Udgiveren har, i Overensstemmelse med den i de Skiemts. Riimbr. givne Rækkefølge, tilladt sig dette lille Brud paa den strenge chronologiske Orden for ikke at skille Trolleborg-Brevene til Fru Pram fra hinanden. S. 28, L. 16. *Tælllet haver Gud dit Rige*] Dan. 5, 26.

- -, - 17. *Deres Haand*] I sin ovenfor nævnte Dagbog skriver Bagg., at han, efter at have aabnet Hwiids Brev, i Begyndelsen "ikke forstod et Muk af dets Hieroglypher".

- -, - 23. *Moldenhauer*] d. e. daværende Professor, senere Overbibliothekar ved det store kgl. Bibliothek og Medlem af Universitetsdirektionen Daniel Gotthilf *Moldenhauer*, hvem Hwiid formodentlig har omtalt i Anledning af hans Hjemkomst samme Aar fra en Reise i Spanien og hans nærforestaaende Bryllup. Han nævnes igjen i 2 DB. VII, 26, L. 6.

- 29, - 11. Jeg skriver ulyksalig Sludder net] Om Bagg.s smukke Haandskrift er talt i 1ste Bd. S. 388, Anm. til S. 244 L. 13.

--, - 18. Sequenz] d. e. af Ovenstaaende udledet Slutning.

- 30, - 3. Den tydske Pastor *Brüllmann*] Nærmere Oplysninger om denne Forfatter og det literære Produkt af ham, hvorover Bagg. raillerer i det Følgende, have ikke kunnet skaffes tilveie. Den paagjældende Bog findes ikke i Grevskabets Bibliothek og Navnet *Brüllmann* - der muligviis ogsaa kun har været fingeret - findes ikke i det over Bogsamlingen optagne Katalog.

--, - 26. En sand *Alkinoos* blandt Grever] Den daværende Besidder af Grevskabet Christianssæde var den, paa Grund af sine gennemgribende Reformer i Landbovæsenet og sine ivrige Bestræbelser for Folkeoplysningens Udbredelse, i vort Fædrelands Historie navnkundige Grev 283 *Christian Ditlev Frederik Reventlow*, dengang første Deputeret i Rentekammeret, senere Geheimstatsminister, f. 1748, 1827. *Alkinoos*, med hvem Digteren her sammenligner ham, var ifølge Odysseen Phæakernes Konge, en af Guderne med Biisdom forlenet Fyrste, der gjæstfrit optog den skibbrudne Odysseus; han førte et lykkeligt Familieliv paa sit prægtige Slot og var forgudet af Folket.

S. 31, L. 6. Meer] 1807, imod Bersemaalets Fordring: Mere.

--, - 13. skrevne] 1807: skreven.

--, Noten. Wessel] See dennes Fortælling "Gaffelen".

- 32, L. 4. decideert] 1807, imod Bersemaalets Fordring: decideret.

- 33. **Alperne**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 81. - I DB. V, 53. - 2 DB. V, 36. -

Dette og de tre paafølgende Riimbreve ere skrevne paa Digterens første udenlandske Reise, til Pymont, Schweiz og Paris fra Mai 1789 tit Oktbr. 1790, hvoraf den første Deel, indtil Ankomsten til Basel d. 6te Aug. 1789, af ham selv er beskrevet i "Labyrinten" (I-II, Kbhvn. 1792-93). Under dette sit Ophold i Udlandet gjorde han i September Maaned 1789 Bekjendtskab med den 21aarige Bernerinde Sophie Haller, Datterdatter af den berømte Naturforsker og Digter Albrecht v. haller, blev forloret med hende i November og ægtede hende det følgende Aar i Marts Maaned, hvorpaa han i Juni tiltraadte Hjemreisen med hende til Fædrelandet.

Til Bern, hvorfra dette Brev er dateret, ankom Bagg. i Begyndelsen af September 1789.

--, - 20. Cancelliet] Sigter til Prams Stilling som Embedsmand i Oekonomi- og Commerce-Kollegiet.

- 34, - 2. mit] 1807: med.

--, - 3. I en pindarisk-klopstocksk-evaldsk Ode] Med den her bebudede og fra S. 34 L. 33 antagne høitrvænde Tone stikler Bagg aabenbart til de uheldige Poesier, der en Tidlang fabrikeredes herhjemme dels efter tydsk-engelsk-skotsk, dels efter Ewaldsk Mønster; i et Brev til Reinhold af 9de Febr. 1807 (BP) siger han ogsaa udtrykkelig, at han dermed har villet parodiere "die Sprache unserer damaligen Dichterlinge". Ivfr. 1ste Bd., S. 321 ff., Anm. til S. 34 L. 20.

--, - 18-19. denne gamle Læremoer, som har paa 284 Bagen alt de fyrretyve] Endskjøndt det rigtignok ikke ganske stemmer med den tilføiede Tidsangivelse, ntaa Bagg. dog vistnok antages hermed at have sigtet til den Indflydelse paa en bedre Smagsretning i Poesien, paa de æfthetiske Begrebers Berigtigelse og overhovedet paa æfthetisk Kritik herhjemme, som er bleven tillagt de *skjønne Videnskabers Selskab* i Kjøbenhavn, hvis Stiftelse imidlertid fandt Sted 1759, altsaa ikke 40, men kun 30 Aar tilbage i Tiden. I sine "Breve til Adam Oehlenschläger" 1818 (S. X) taler Bagg. om, i hvilken Tilstand af Banrøgt han ved sin Hjemkomst til Fædrelandet, nogle Aar iforveien, havde forefundet "den, med Ewalds hellige Træ i Midten, fra Carstens's, Jacobis og Badens eller det første skjønne Videnskabers-Selskabs Kritik-Periode af, herlig blomstrende danske Digterhave." - I L. 19 har 1807: fyrretive; men da denne Form, der ganske vist hører til Egenhederne i Bagg.s Stil, dog - saaledes som alt bemærket i 1ste Bd. S. 296 - langt fra bruges *udelukkende* af ham og saaledes sikkert ikke med Forsæt vilde være brugt af ham som Riim paa et Ord som flyve, kan det ansees for utvivlsomt, at denne Form paa dette Sted ene maa skyldes enten en Trykfeil eller en Inkurie.

S. 34, L. 21. varig] Saaledes 1807, maaskee dog kun som Følge af en Trykfeil, iftedenfor varlig.

- 35, - 2. det codanske Hav] d. e. Østersøen eller, i Almindelighed, de danske Have. Denne og lignende Omskrivninger hos vore Digtere (ivfr. Ingemann's bekjendte "Bist stolt paa *Codans Bølge*") stamme fra Udtrykket Sinus Codanus d. e. den codanske Bugt, i en latinsk Geografi af Pomponius Mela, fra Midten af det 1ste Aarhundrede e. Chr.

--, - 5. Du Nissers... Muse] Utvivlsomt Allusion til den i den ovenfor citerede Anm. i 1ste Bd., S. 324-25 omtalte *G.N.Nissen*, dengang Fuldmægtig i Generalpostamtet.

--, - 9. brøl, med Stemmen af en finlandsk Torden] *Finland* er her - jvfr. Ewalds Samtl. Skr. I, 1850, S. 184

- *Finmarken*, hvorom det hedder i den Apologetiske Fortale til Niels Klim, i Bagg.s Oversættelse: "Det er en bekiendt Sag, at der i den Deel af Norge, som kaldes Finmarken, gives Folk, som i den naturlige Troldom have drevet det saavidt, at de kunde opvække Storm og stille den igjen." 285 Ivfr. 2 DB. II, 139, L. 16-17: "hvor Troldene kogende væрге *Finniens* Bierge."

S. 35, L. 24. p****] I det ovenfor, i Anm. til S. 34 L. 3 nævnte Brev af Febr. 1807 til Reinhold forsvarer Bagg. Anvendelsen her af dette Ord paa følgende Maade: "In meinen gedruckten dänischen Episteln kommen keine Leichtfertigkeiten vor, wie überhaupt nirgends in meinen Schriften. Die Stelle vom Herabpsteht irgendwo in einem Ton und in einer Verbindung, als Parodie, auf einer Weise, dasz kein *Kant*, kein *Jacobi*, kein *Reinhold*, keine Gräfin Münster*) selbst sie wegwünschen würde."

- -, - 33. multipliceert] 1807, imod Bersemaalets Fordring multipliceret.

- 36, - 3. Engles Ruus... Guders Raserie] Ivfr. S. 25, L. 5.

- -, - 6. Sirius] See Anm. til S. 15 L. 17.

- -, - 18. Smag dette lille Forsøg i det Hoie] Her (samt eet Sted i Fragmentet "Deucalion og Pyrrha" i Com. Fort. 1785) skanderer Bagg. undtagelseviis *Forsøg* med Tonen paa første Stavelse, hvorimod Tonen ellers, hvor dette Ord forekommer hos ham, altid rigtig hviler paa den sidste, saaledes f.Ex. i nærværende Bind S. 69 (sex Gange) og S. 71 L. 2. Paa samme Maade skriver ogsaa Oehlenschläger i en Prolog fra Aaret 1813 (XVIII, S. 166, L. 1):

"Med eders Bifald da I disse *Forsøg* hædre!"

- -, - 22. Om jeg dig synes skabt til Latter eller Graad?] See Anm. til Riimbrevet "Tvungen Latter" i nærværende Bind S. 10-11.

- 37. **Patriotisme**. Nye bl. D. 1807 S. 241. - I DB. IV, 116. - 2 DB. V, 56. -

See Anm. til "Alperne" S. 33.

Det i Nye bl. D. angivne Aarstal 1790 er her ^{*}286 forandret til 1789, af Hensyn til at Bagg. i et Brev fra Bern af Sept. eller Oktbr. 1789 (Biogr. I, Tillæg S. 85 ivfr. S. 79) skriver til Grevinde Schimmelmänn, at han til Afvexling fra sin flittige Læsen og Oversættten udgyder sit Hjerte bl. A. i "et Brev til Danmark fra Alperne, i Jamber" (som "kommer til at indeholde en Deel kiække Sandheder", tilføier han), og allerede da seer sig istand til som Prøve at meddele hende et Brudstykke af Slutningen (S. 41, L. 3-25).

Det er forøvrigt muligt, at Noget af Indholdet er senere tilføiet; saaledes kunde ialfald Yttringen om den *nidkjære Borger* (S. 40, L. 3-5) tyde paa Kjendskab til den 4de Artikel i Erklæringen om Borgerpligterne i den franske Konstitution af 1795: Nul n'est bon citoyen s'il n'est bon fils, bon père, bon frère, bon ami, bon époux.

S. 37, L. 8. velsk] See 1ste Bd. S. 402, Anm. til S. 289 L. 24-25.

- -, - 9. En Sydling] d. e. en *Sydbo*, *Sydlænding*, med et nedsættende Bibegreb af Blødagtighed, Umandighed eller lign. - Ordet forekommer igjen i Slutningen af det Citat af et Brev fra Bagg. af 4. Okt. 1803, som vil findes aftrykt nedenfor i den første Anm. til Riimbrevet "Rom og Paris" (S. 101).

- - - 19-20. den, som i sin Vugge, spæd, engang inddyssedes af Dovres Fieldboeqvad] Disse Ord synes at tyde paa, at Digteren - hvad der forøvrigt ikke andenstedsfra vides Noget om - i sin Barndom har havt en norsk Barnepige, hvilket mulig kan have staaet i Forbindelse med det daværende livlige Handelssamkvem imellem Korsør og Norge, som Bagg. selv fremhæver i en Note til sit Riimbrev "Tilegnelse", til Etatsraad Olsen, af 15de Febr. 1813.

- -, - 21. *Baltica*] det baltiske Hav, Østersøen.

- -, - 22-23. hvor *Carls* fortvivlet søgte sin betvungne *Steenbuk*] Under Slaget ved Nyborg d. 14de Novbr. 1659 skal *Karl X* have staaet paa Korsør Slot, og i denne By modtog han den næste Mørgen den fra Nederlaget undkomne Feltmarschal *Stenbock*.

- 38, - 8-9. Hvis første Sang var *Havets Lyst*, hvis anden var *Dødens*] Det førstnævnte af disse Digte kjendes ikke og har vel neppe nogensinde været trykt; det andet, fra Aaret 1781, findes under Navnet "Til Døden" i 2 DB. II, 52.

287

S. 38, L. 11-12. *Trojaner* er den førstes Hær, hvis *Hector* er mere frygtelig end hin] end hin d. e. end Trojanernes; og Meningen er altsaa denne: Mod Menneskets Hjerte kæmper Lidenskabernes Hærskare med en Haardnakkethed lig Trojanernes i Kampen mod Grækerne, og i den af Lidenskabernes, som er den

fornemste, har kan en frygteligere Modstander, end Grækerne havde i Hektor.

- -, - 12-13. og denne fulddanner *Peleïder* i sin Skole] denne, nemlig: Mangelen, Armoden. *Peleïder* d. e. Helte som *Achilles*, Peleus's Søn.

- -, - 24-26. mine Brødre, hvis urokkelige Stierne, deres Aands Symbol, selv... leder] *Nordstjernen* (Polarstjernen), denne for de Søfarende saa vigtige Ledestjerne, som paa Grund af sin ringe Afstand fra Berdenspolen tilsyneladende ikke foretager nogen Dreining om denne, medens alle de andre Stjerner bevæge sig om Polen i større Kredsløb, staaer oftere hos Bagg. som Sindbillede paa urokkelig Fasthed: saaledes f. Ex. atter i nærværende Bind S. 151, L. 15. Ivfr. Ewald (Kantate ved Universitetets trehundrede Aars Jubelfest 1779):

"O Biisdøm, tryk som Nordens Fielde,
Uskiult og stadig som dets Pol"

- 39, - 6. Huld] d. e. Huldskab, Hengivenhed.

- -, - 12. undfaldt] d. e. forlod, svigtede.

- -, - 20. Skabningen] Bed Skabningen forstaaes her: Indbegrebet af alt det Skabte, Naturen, Berden; see 1ste Bd. S. 320, Anm. til S. 29 L. 19.

- 43. **Labyrinten paa Rim**. Rosenbl. 1819, S. 90. - I DB. VI, 259. - 2 DB. V, 40. -

See Anm. til "Alperne" S. 33.

Nærværende Riimbrev er skrevet til Grev Adam Gottlob Ditlev *Moltke*, tysk Digter og politisk Skribent, f. i Odense 1765, 1843, Fader til den i vor politiske Historie bekendte Minister, Grev Carl Moltke (1866). Som entusiastiske Ynglinge, begge vistnok lige excentriske*), havde * 288 Bagg. og han tilsvoret hinanden et ubrødeligt Bendskab, og de holdt trofast Eden som Mænd. - Til ham er ogsaa Riimbrevet "Tausheden" stilet, i nærværende Bind S. 138.

"Labyrinten paa Rim", der ligesom in nuce indeholder Bagg.s senere udarbejdede Reisebeskrivelse dels i selve "Labyrinten" (2 Dele, 1792-93), dels i dennes Fortsættelse (i 2 DB. X) indtil det første Møde med Sophie Haller paa Bredderne af Thunersøen i Sept. 1789, er forfattet paa en Udflugt fra Bern, som Digteren, ledsaget af sin Ben Moltke, foretog til Paris i de allerførste Dage af Aaret 1790 for at udfylde den piinlige og efter Datidens Postforhold flere Uger lange Mellemtid, indtil han kunde vente Svar paa nogle Breve til sine høitstaaende Belyndere i Kjøbenhavn angaaende visse pekuniære Tilsagn, der af Frøken Hallers Slægtninge vare blevne anseete som en nødvendig Betingelse for Samtykket til en ægteskabelig Forening imellem dem. I Bagg.s Dagbog for Januar 1790 (BP, jvfr. 2 DB. XI, 49 50, samt Bagg.s "Trylleharpens Historie", Kbhvn. 1818, S. 260-61) findes det første Udkast til dette Digt, ifølge den tilføiede Overskrift paabegyndt "d. 6te Jan., paa Veien fra Besançon til Fods."

I Henhold til Foranstaaende er det i Rosenbl. 1819 i Overskriften angivne Aarstal 1789 i nærværende Udgave rettet til 1790.

S. 43, L. 7-10. Saa kan man... at etonnere] I Dagbogen lød disse fire Linier saaledes:

Saa kan man etonnere Fødelandet
Med Kundskab og med dem.

Jeg ei bestemme vil, om jeg har reiset meere
For Kundskabs Skyld end for at etonnere.

- 44, - 4. og ikke noget andet] Dagb.: og ikke meget andet.

- -, - 9-10. Det gamle 'Rusalem... det ny] I "Labyrinten" (I, 123 og 185) udvikler Bagg. nærmere, hvorfor han ligner *Hamborg* ved det gamle Jerusalem, *Altona* ved det nye, og *Hamborger-Berg* ved Gomorrha.

- -, - 14. Saa keedte det mig alt tildøde] I Dagb.

289

har denne Linie oprindelig lydt saaledes: Saa fandt min Siæl her saare liden Føde.

S. 44, L. 16. i smukke Døttres Blikke] Bed Omtalen af sit Ophold i Lüneburg fremhæver Bagg. i "Labyrinten" (I, 244) de mange unge Piger med deilige Øine, rosenrøde Kinder, slanke Liv og nettede Fødder, som kom tilsyne i Gadedørene eller vimsede ham forbi paa Gaden, og som alle meer eller mindre lignede den smukke Datter i Bærtshuset.

- -, - 24. Jeg tog et Silhouet af Baron Knigge] Bed Omtalen i "Labyrinten" (I, 292 ff.) af denne bekendte Forfatter af det ogsaa paa Dansk oversatte Bærk "Ueber den Umgang mit Menschen" dvæler Bagg. særlig ved hans eiendommelige Physionomi, der trods den ualmindelig lange Hage forekom ham at være "et af de ønskeligste Physiognomier i Verden".

- 45, - 1. Herr Weber] Ikke "Jægerbrudens" Komponist, men daværende Musikdirektør ved det Groszmanske Skuespillerselskab i Hannover Bernhard Anselm Weber, en udmærket Pianofortevirtuos, død 1821 som Kapelmester i Berlin, 55 Aar gammel.

- -, - 5. *Arions sønderbrudte Lire*] Hermed menes det allerede i Aaret 1787 under Navn af "Arions Lyra" forfattede Udkast til Bagg.s i vor Theaterhistorie navnkundige Syngespil "Trylleharpen", som først blev udgivet og opført i 1817, til Musik af Kuhlau (Lire er den nu forældede Form for: Lyre). Til dette Syngespils "Ørphiske, i Arv gaaede Lyra" ("Trylleharpens Hist." S. 258), "denne Lyra, med hvilken Orpheus hentede fra Hades Eurydice" ("Trylleharpen", 1ste Akts 8de Scene) sigter vel ogsaa Ordet Orphisk ovenfor (L. 2). Ifølge "Trylleharpens Hist." S. 254 fantaserede Weber, hvem Bagg. mundtlig havde meddeelt Planen til Arions Lyra, ved den her nævnte Leilighed "Kiernesescenen" heraf for ham paa Klaveer. - sønderbrudte: saaledes Dagb.; 1819 har: synderbrudte.

- -, - 7. Det kaldte du for musikalskt at svire] Med Hensyn til Betydningen af dette for, der her kun staaer pleonastisk (og ikke == altfor), kan bemærkes, at denne Linie i Dagb. lød saaledes: Det kaldte Moltke, musikalsk at svire.

- -, - 10-11. Først paa *Maynstrømmen* klang... den brustne Harpes Strænges Sangbund atter] Under Seiladsen paa Mainfloden ("Labyr." II, 140 ff.) foretog Bagg. for sine Medreisende Digtet "Harpeklang" (2DB. II, 290 115), som oprindelig var tænkt anvendt i "Arions Lyra". - Den sidste af disse Linier lyder i Dagb. saaledes: De brustne Strænges Sangbund atter.

S. 45, L. 13. For Offeret paa mit nedbrudte Leer] d. e. i dette Liv, førend jeg opgiver Aanden; med Allusion til sidste Bers i Ewalds "Udrust dig, Helt fra Golgatha":

"Da skal jeg, sikker ved din Haand,
Ei frygte Døden meer,
Men offre dig min frelste Aand
Paa dens nedbrudte Leer!"

- -, - 25. Langs med] Saaledes Dagbogen. - 1819, ved Trykseil: Langs mod,

- -, - 25-26. den overgivne Rhin, der næsten bindegal var vorden] Under Bagg.s Ophold i Mannheim i Slutningen af Juli 1789 steg Rhinen over sine Bredder og foraarsagede en saadan Oversvømmelse i Byen og dens nærmeste Omegn, at han i et Par Dage ikke kunde komme videre.

- -, - 30. dens store Fad] d. e. det i Slotskjælderen i Heidelberg endnu øpbevarede berømte Biinfad; det er bygget 1751 og kan rumme 236,000 Flasker.

- -, Anm. Jordomreiseren Forster] Begge *Forster*'ne, Fader og Søn, havde ledsaget Cook paa hans anden Opdagelsesreise 1772-75. Den her omtalte er Sønnen, Joh. Georg Adam F. (f. 1754, 1794), Professor i Mainz og Kurfyrstens 1ste Bibliothekar.

- 46, - 2. skildtes] Om denne Form see 1ste Bd. S. 376, Anm. til S. 193 L. 14.

- -, - 4. op til Toppen] nemlig af Münster-Taarnet, som Bagg. gjorde det farlige Kunststykke at bestige til den yderste Spids (et Faktum, ligeoverfor hvilket Rahbek vistnok ganske ubeføiet udtaler sig noget skeptisk i sine Erindr. II, 286).

- -, - 22. *Skafhuus*] d. e. Schaffhausen. Lignende Daniseringer af fremmede Stedsnavne forekomme af og til: saaledes Skrækhorn eller Skrækbierg for Schreckhorn, og den sorte Skov for Schwarzwald.

- -, - -. Marasme] d. e. Afkræftelse, Kraftløshed.

- -, - 33 - S. 47, L. 1. Og St. Johan Caspar Lavater, hvad han hedder] I Dagb. hedder det:

291

I Elsas saae jeg siden bare Viin,
I Kanton Zürich baade Povl og Peder,
At sige Lavater, Lavater, hvad han hedder -

saa at der altsaa ved *hvad han hedder* betegnes en Tvivl om den rette Udtale af L.s Navn, enten med Tonen paa første eller paa anden Stavelse (det Sidste er det Rigtige, og med v udtalt som *dansk v*, ikke som f). - Til denne berømte Forfatter af Physiognomische Fragmente" (f. 1741, 1801) traadte Bagg. senere,

under et nyt Ophold i Zürich, i nøiere Benskabsforhold.

Det er vel ikke usandsynligt, at Betegnelsen *Sankt* foran hans Navn ved en senere, i Anledning af Digtets Optagelse i Rosenbl. 1819 foretagen Redaktionsændring er bleven indsat som Udtryk for den eiendommelige Nimbus, hvormed L. var bleven omgivet under det Besøg, han paa den danske Minister Grev Bernstorffs gjentagne Opfordring aflagde her i Landet, under Bagg.s Fraværelse, i Aaret 1793. Af Biogr. (II, 14) sees det nemlig, at denne sværmeriske Personligheds Ophold i Danmark, hvor hans Optræden vakte megen Opmærksomhed, var et Hovedthema i alle de mange Breve, som Bagg. dengang modtog fra Hjemmet, og at det bl. A. fremgaaer af disse Breve, at L. her blev betragtet og behandlet "som en Slags hellig Apostel" i alle de fornemme Cirkler, hvori han bevægede sig.

S. 47, L. 3. Leder] d. e. Fører. Dette Gjensyn i Uri (Altorf) imellem Bagg. og deres gamle Fører fandt forøvrigt Sted ved en noget senere Leilighed, hvor Moltke ikke var med, nemlig, efter den S. 288 nævnte Pariserreise, paa en Bandring, som Bagg. foretog i Schweiz i April-Mai 1790, medens hans unge Hustru forberedte sig paa at forlade sit Fædrenehjem og følge med sin Mand til Danmark. Hele denne Passus findes heller ikke i den oprindelige Redaktion i Dagbogen, men er senere tilføjet, hvad forøvrigt ligeledes gjælder om flere Stykker i Digtet, saaledes navnlig: S. 43 L. 11-24; S. 46 L. 10-31; S. 47 L. 10 - Enden.

- -, - 4. *Schweiz*] Med denne Betegnelse kan paa dette Sted ikke være meent Andet end Kanton *Schwyz*.

- -, - 5, *Glaris*] den franske Form for: *Glarus*.

- -, - 10 ff. Her hørte jeg ei meer det *Kaudervelske*, der hidtil (osv.)] I sin Dagbog skriver Bagg. fra Opholdet i Solothurn og Aarau (2 DB. X, 201 og 203): "To 292 Ubehageligheder har det herlige Schweiz: de 13 uforstaaelige Sprog, deelte igjen i 1300 Tungemaal, og de angloimpesteerte Vertshuse", og: "Sproget er det her ligesaa umuligt at hitte Rede i som Religionerne og Retterne i Vertshusene".

S. 47, L. 25. *Efterskrift*, 1819] Denne Linie er tilføjet i nærv. Udgave (ligesom i 1 DB. og 2 DB.).

- 49. **Fuglen**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 91. - I DB. V, 59. - 2 DB. V, 46. -

See Anm. til "Alperne" S. 33.

Nærværende Riimbrev er en senere Omarbejdelse af et Brev, halvt i bunden og halvt i ubunden Stil, som Bagg. tilskrev Frøken Haller paa Tilbagereisen fra den S. 288 ovenfor, i Anm. til "Labyrinten paa Rim", omtalte Udflugt til Paris, og som blev trykt i Poulsens Nytaarsgave for Damer 1792 med Forfattermærket X. og under Titel af: "Fuglen eller Palmor til Palmine". I denne oprindelige Skikkelse findes Brevet under Afdelingen "Labyrinthens Fortsættelse" i 2 DB. XI, 125 ff., i alt Bæsentligt overensstemmende med Trykket i 1792, men optaget umiddelbart efter Digterens Dagbog, af hvilken tillige sees, at det ikke er aldeles korrekt, naar Brevet i de Skiemts. Riimbr. er dateret Lyon, hvorimod det er skrevet samme Dag, som Bagg. havde forladt denne By, d 10de Febr. 1790, i Landsbyen Meximieux 4 Miil derfra, paa Beien til Genf.

- -, -19. *Palmine*] See 1ste Bd., S. 308, i Anm. til S. 3 L. 16-20.

- 50, -13-14. Og ei med Fødderne du flyver blot; du flagrer selv med dine Arme] Til denne Eiendommelighed ved hans elskede Sophies Gang vender Digteren een Gang senere tilbage i sine Poesier; meer end 26 Aar efter, i Digtet "Erindring" - "hvor man finder *Da jeg var lille's* henrivende Digter saa ganske igjen" (Rahbek) - lyder det atter til Harpens Toner, i den sidste Redaktion, fra 1816:

Og hvor mig her paa Jorden
En Livets Sol oprandt,
I Syden, og i Norden,
Hvor jeg et Eden fandt,
Jeg overalt fornemmer
I *Flagren, Engles lig*,
At Hiertet aldrig glemmer,
O, min Sophia, dig!

293

S. 50, L. 21. *Violer*] 1807: *Fioler*, hvilken Skrivemaade her er forandret, fordi Digteren ellers (efter 1791) konsekvent skriver *Viol*, hvor han mener Blomsten, og kun *Fiol*, hvor han mener Instrumentet.

- 52, - 27. *Lindeblomstret*] Om Bagg.s Brug af den nu forældede Form *et Blomster*, see 1 ste Bd., S. 378, i Anm. til S. 204 L. 23.

- 53, - 25. *teer*] d. e. *viser*.

- 56, - 27. Paa Bredden as vor *Thunas Tryllestrøm*] d. e. paa Bredderne as *Thunersøen*, hvor Bagg. første

Gang var truffen sammen med Sophie Haller, i Begyndelsen af Septbr. 1789.

- 57, -18. *Gallina*] Bed *Gallina* skal her forstaaes det franske Sprog, ligesom ved *Teutona* i L. 20 det tyske.

--, - 26. *Svev*] d. e. svævende, bølgede Harmonier; Rhythmer.

- 58. **Parnas-Revolutionen.** Poulsens Nytaarsgave for Damer 1792 S. 214. - Skiemts. Riimbr. 1807 s. 116. - I DB. V, 74. - 2 DB. V, 67. -

I Nytaarsgaven, hvor Digtet findes meddeelt under Forfattermærket X., med Overskrift: "Til de ni Muser Apollo den Sextende", uden Angivelse af noget Aarstal, har Digteren tilføjet følgende Note: Forfatteren havde engang den sieldne Skiebne, i eet af de yndigste Elysier paa denne Side Elben, for een Dag at være eeneste Cavaleer i et Selskab af ni Damer. Det vilde have været en virkelig Realisering af Grækenlands skønneste Idee, hvis han havde havt tusinde Deelen af den Lighed med Apoll, hine havde med Parnassets Gudinder. Men Hationalforsamlingen satte ikke Ludvig den Sextende i større Forlegenhed end den, hvori Øverdragelsen af en saa glimrende Rolle satte ham. For paa en god Maade at slippe ud af samme, nedlagde han frievilligen i nærværende Stykke sit alt for tunge Zepter for Gudindernes Fødder.

Digtet er skrevet i Efteraaret 1791, da Bagg. tilbragte nogle Uger hos Hertugen af Augustenburg, deels paa Gravensteen og deels paa Augustenburg.

--, - 10. *Daniens Lovise*] d. e. Kronprindsesse Louise Augusta, gift med Hertugen af Augustenburg.

--, - 12. *Cypris*] d. e. *Benus*.

--, - 22. Det strækker sig endog til *Bürgers Viden*] *Bürger* d. e. den bekendte tyske Digter Gottfried August B. (f. 1748, 1794), Forfatter bl. A. af de to Ballader 294 "Lenardo und Blandine" og "Lenore", som Bagg. har oversat paa Dansk (see 2 DB. II, 161 og 175). Her sigtes til hans Digt: "Neue weltliche hochteutsche Reime, enthaltend die Historiam von Europa und Jupiter", hvis 1ste Bers lyder saaledes:

"Bor Alters war ein Gott,
Bon nicht geringem Ruhme,
Im blinden Heidenthume.
Nun aber ist er todt.
Er starb.. post Christum natum.
Ich weisz nicht mehr das Datum."

Det er vel ikke usandsynligt, at den i den følgende Linie indeholdte Dom om *Bürgers Viden*: at den skal være meget liden (1792: er overmaade liden), er skreven under Paavirkning af en skarp Kritik, som Schiller samme Aar i "Allg. Lit-Zeitg." havde underkastet hans Digte, en Kritik, som Bagg. netop lovpriser i de stærkeste Udtryk i et med "Parnas-Revolutionen" omtrent samtidigt Brev til Reinhold (af 26 Novbr.).

S. 58, L. 26. At *Mars* det ei vil gjøre længe] Herefter følger i Nytaarsg. følgende, i de Skiemts. Riimbr. udeladte (udfaldne?) Linie: Men i det mindste bleven er Kujon.

- 59, - 1. lærer] Saaledes 1792; 1807: lover.

--, - 3. Keiser *Leopolds* Resignation] Medens Tydskslands Keiser Leopold II tidligere havde taget Ordet for en europæisk Koalition, med det Formaal at komme hans Svoger Ludvig XVI til Hjælp imod Revolutionsmændene i Frankrig, havde han, da Ludvig i September Maaned 1791 selv havde sanktioneret den ham forelagte nye Forfatning, opgivet dette Standpunkt og holdt nu paa, at der efter denne Forandring i Situationen ikke længer var Grund til at fastholde Tanken om en saadan kollektiv Optræden imod Frankrig.

--, - 4. Overgangen fra den Spanske Vagt-Cordon] Strax fra den franske Revolutions Begyndelse blev der i Spanien foretaget meget opsigtvækkende og energiske Skridt for at holde Smitten fra Nabolandets urolige Begivenheder borte, men forskellige Omstændigheder tvang dog snart Regeringen til væsentlig at mildne de i saa Henseende udstedte strenge Edikter og saaledes gaae over fra det tilsigtede voldsomme Afspærringssystem til mindre radikale Foranstaltninger.

--, - 9-10. *Ludvig* gjorde det *Spilop*, at sige til sin Krones Tilbud: Top!] Det var den 14de Sept. 1791, at 295 Ludvig XVI høitidelig besvor den ham forelagte, af Nationalforsamlingen under hans Suspension vedtagne nye Forfatning, hvorpaa Frankrigs Krone paany blev ham overdragen.

S. 59, L. 12-13. *Minerva* hos *Herr Pram*... gaaer stærkt igien] *Pram* udgav, fra 1785-89 i Forening med Rahbek og fra 1790-93 alene, Maanedsskriftet "Minerva".

--, - 15. *Kants* Kritik og *Reinholds* Theorie] Sigter til Kants "Kritik der reinen Bernunft" (1781) og Reinholds "Bersuch einer neuen Theorie des menschlichen Borstellungsvermögens" (1789).

--, -19-20. *Cybelemoder*, Enkedronningen, gaaer og derhen] Hertil findes i 1792 som Note under Texten: Hvo kiender ikke hint artige Vers:

"Cybele, Enkedronningen,
"For Guder og Gudinder,
"Gik ogsaa osv.

hvormed sigtes til en i sin Tid bekjendt Selskabssang af P. T. Wandall - "en af vøre moersomste Sange", siger Kahbek i sin Tilskuer 1803 - i Maanedsskriftet "Alm. dansk Bibliothek" Juni 1778, hvori skildres den gavnlige Birkning af Evans Gaver paa samtlige Olympens Guder og Gudinder, og hvør et af Bersene lyder saaledes:

" *Cybele*, Oldemoderen
For Guder og Gudinder,
Krøb svag ved Stok til Bacchus hen,
Fandt Styrkning og Beninder.
Hun drak og fuld af Andagt blev,
Græd, drak og stærkt paa Dyden drev;
Og denne Andagts Lue
Blev tændt ved Evans Drue."

gaaer derhen d. e. farer heden, dør (Germanisme).

--, - 31. Gudinden i *Cythere*] d. e. Benus.

- 60, - 5. pieriske Gudinder] *Pierider* kaldtes Muserne efter det dem helligede Bjerg Pieria i Macedonien.

--, - 19. og at] Saaledes 1792; 1807: at og.

--, --. Gynokratie] Hertil i 1792 som Note under Texten: Fruentimmer-Regimente.

--, 25. Sin Stjerne] Apollos (Solgudens) Stjerne: Solen.

--, -32, en Hob franske deriblandt] 1792: en Hob Ludviger iblandt.

296

S. 61, L. 29. end høit det halve af en Dag] Saaledes 1792; 1807: end Halvtten af en Dag. Da denne sidste, mindre heldige Læsemaade sikkert ene maa tilskrives Bagg.s tidligere omtalte overdrevne Trygt for Hiatus, har Udgiveren anseet det for forsvarligt her undtagelsesviis at følge den ældre Redaktion; jvfr. nedenfor, Anm. til S. 135 L. 32, samt 1ste Bd. S. 310, Anm. til S. 10 L. 6.

- 62, -17. Milton] 1792: Wieland. Med Hensyn til den i Udgaven 1807 saaledes foretagne Forandring kan henvises til, hvad der i 1ste Bind, Anmærkningerne, S. 325-26 findes bemærket om det Omslag, som, navnlig efter det nærmere Bekjendtskab med Goethes Skrifter, indtraadte i Bagg.s Burdering af den oprindelig af ham saa høit skattede Wieland.

--, - 31. *Pindi* Saligheder] *Pindus* var et Apollo og Muserne helliget Bjerg i det gamle Grækenland. Navnet bruges, ligesom Helikon og Parnassus, som Betegnelse for Musernes Hjem.

- 63. **Paaske-Indbydelsen**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 128. - I DB. V, 82. - 2 DB. V, 73.

Riimbrevet er skrevet til Lægen, Prof. Fr. Chr. Winsløw, som allerede findes omtalt i 1ste Bd. S. 382, Anm. til S. 226 L. 15. - Af en blandt BP opbevaret Afskrift af det originale Riimbrev sees, at saavel Overskriften som den ligeledes i L. 3 f. n. indeholdte Hentydning til Paasketiden skyldes senere Tilføjelser, hvorimod det rette Datum er 19de Decbr. 1792. Istedetfor en Steg af et Paaskelam har Originalen paa det anførte Sted: en Steg (uden Spillebord!), og Digtet ender her med følgende, bagefter tilføjede Berslinie, der slutter sig til Riimordene om og kom ovenfor:
P. S. Gid *Kellermann* snart var i Rom!

hvormed sigtes til General K., som i Slutningen af November 1792 havde faaet Befalingen over den franske Armee ved Alperne og ved Overtagelsen af sin nye Post havde tilmeldt Nationalkonventet, at det var hans Agt at give Romerne deres saa længe savnede Frihed tilbage, Forresten er der kun foretaget et Par ganske betydningsløse Forandringer. Mulig har Bagg. ved Brevets Optagelse i Udg. 1807 med Forsæt antidateret det for at fingere en Forbindelse imellem dette og det nærmest paafølgende, ligeledes til Winsløw stillede Riimbrev (see dettes 1ste Linie), der er udateret, men efter Hentydningerne til Ludvig XVI antages at være fra 1792.

297

Af en i Originalen i ubunden Stiil tilføiet Slutning paa nærværende Riimbrev sees, at den omtalte

Englænderinde var en Fru Hornbostel, "elskværdig som den yndigste blandt Gratierner", der var væltet med en Bogn og derved havde paadraget sig en Susen i Hovedet, som det blev anset for raadeligst at konsulere en Læge om.

S. 63, L. 14. min Søster] Bagg. havde tre Søstre (foruden tre, der vare døde som Børn), nemlig: den ældste, *Anna Marie*, et Aar yngre end Digteren, 1832, gift 1793 med Hans Christian Klena, Kopiist ved det store kgl. Bibliothek og fra 1798 Toldkontrollør i Wilster; *Cathrine Sophie*, f. 1767, 1807, gift første Gang 1793 med Prokurator Peter Flint i Korsør og anden Gang 1802 med Kjøbmandsfuldmægtig sammesteds Peter Skaarup Bang; og *Maren Kirstine*, 1850 i sit 71de Aar, gift 1810 med kgl. Livjæger, Bogtrykkersvend Peter Frølund i Kjøbenhavn. Det vides ikke, hvilken af disse Søstre der her er Tale om.

- -, - 16. Min Søn] d. e. Karl Frederik *Ernst* Immanuel, Bagg.s første Barn af Ægteskabet med Sophie Haller, opkaldt efter Reinhold, Hertugen af Augustenborg, Grev Schimmelmann og Kant). Han var født den 24de Mai s. A., men døde allerede i Oktbr. 1793.

- -, - 20. vor *Schulz*] d. e. Bagg.s Ben, den bekendte Komponist I. A. P. Schulz: see 1ste Bd., Anmærkningerne, S. 302-3.

- 64. **Tandpinen**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 130. - I DB. V, 84. - 2 DB. V, 74. -

See Anm. til forrige Riimbrev.

- 65. **Apollo den Syttende**. Poulsens Nytaarsgave for Damer 1797 S. 180. - Skiemts. Riimbr. 1807 S. 132.- I DB. V, 85. - 2 DB. V, 75. -

Ivfr. Riimbrevet "Parnas-Revolutionen" S. 58.

I Nytaarsgaven er Brevet optaget under Forfattermærket X., uden Angivelse af Aarstal.

En Deel af Sommeren og Efteraaret 1795 tilbragte Bagg. med sin Hustru og deres toaarige Søn Carl, ifølge Hertugen af Augustenborgs Indbydelse, først paa Augustenborg, hvor Sønnen August (død 1865 som Generalmajor) kom til Berden den 14de Aug., og derefter paa Gravensteen. Det var lykkelige Dage, Digteren oplevede her: aldrig, siger Biogr., var han maaskee sit Ideal af jordisk Lyksalighed nærmere end under dette sit Ophold paa Augustenborg og Gravensteen.

298

S. 65, L. 7. Pierider] Saaledes kaldtes Muserne efter Bjerget Pieria i Macedonien.

- -, - 12. den borealske Krands] set turde maaskee være rimeligst at antage, at Bagg. med dette Udtryk blot har villet betegne noget Saadant jom: *alle Stjernerne paa den nordlige Himmel*, ell. lign. (jvfr. i Digtet *Da jeg var lille*: "alle disse Nattens Perlerader, som *krandse* Himmelbuen Pol til Pol"). Men maaskee har han ogsaa tænkt mere specielt enten paa *den lille Bjørn med Polarstjernen* eller paa det smukke Stjernebillede *Corona borealis*, hvorved da rigtignok bliver at bemærke, at Ordet *Corona* i denne Forbindelse *ikke* betyder *Krands*, men *Krone*.

- -, - 16. glimrendste] Om denne imod Reglerne dannede Superlativform, see 1ste Bd. S. 402, i Anm. til S. 282 L. 25.

- -, - 19. for mig] d. e. før mig.

- -, - 20. Andrarchie] d. e. Herredømme, hvor en Mand staaer i Spidsen for Regeringen, ligesom Gynokratie i L. 21 betyder Kvinde-Regimente.

- 66, -17. ville] 1797: vilde.

- -, - 18. o Provence! du] Hermed menes Ludvig XVI's Broder, den emigrerede *Greve af Provence*, som i Juni 1795, efter sin tiaarige Brodersøn Ludvig XVII's Død, havde kundgjort fra Berona gennem talrige Manifeste og Proklamationer, at han nu selv havde antaget Kongetitelen under Navn af Luduig XVIII, af Guds Naade Konge af Frankrig og Navarra.

- -, - 20. Et par droit de conquête et par droit de naissance] Disse Ord ere nærmest bekendte fra Boltaires *Henriade* (1ste Sang, 2den Linie), men skrive sig oprindeligt fra et ældre fransk Digt, ligeledes om Henrik IV, af Abbed Cassagne: «Henry le grand roy» (See Éd. Fournier, *L'esprit des autres*, 5e édit., Paris 1879, p. 273-74.) Formodentlig bringer Bagg. dette Citat i Anvendelse her med særligt Hensyn til den Forkjærlighed, Greven af Provence netop havde for at sætte sit eget Navn i Forbindelse med Henrik IV's, og som nylig havde givet sig Udslag igjen i den Proklamation, han havde udstedt til det franske Folk i Anledning af sin Antagelse af Kongetitelen (see ovenfor).

- -, -28. tredde] Saaledes 1797. 1807: tredie, hvilket utvivlsomt ikke er Andet end en Trykfeil, eftersøm

Bagg. ellers konsekvent bruger Formen tredje, hvor han i bunden Stiil vil 299 have Ordet betegnet som Tostavelserord (see 1ste Bd. S. 305, Anm. til S. 2 L. 25).

S. 67, L. 16. Og en *Pervonte* selv at ønske de tilstæde] *Pervonte* er Helten i en af Wielands poetiske Fortællinger, "*Pervonte oder die Wünsche.*" Det er en af Naturen i alle Henseender ualmindelig stedmoderlig behandlet ung Bondekarl, som til Løn for en Tjeneste, han har viist tre Feer, erholder den Gave at kunne faae alle sine Ønsker opfyldte. Denne Gave benytter han sig af paa mange eventyrlige Maader, lader sig omskabe til Prinds osv., men ender efter godt og vel et Aars Forløb med at ønske sig tilbage i sin oprindelige Tilstand igjen.

- -, - 26. *Lovise*] d. e. Hertuginde, *Louise Augusta*, Christian den Syvendes Datter.

- 68, - 6. *Pleiaders*] *Pleiaderne* - egentlig Syvstjernen - nævnes her istedenfor Stjernerne i Almindelighed.

- 69. **Smagens Forfalden**. Poulsens Nytaarsgave for Damer 1797 S. 143. - Skiemts. Riimbreve 1807 S. 150. - I DB. V, 96. - 2 DB. V, 83. -

Dette Digt har oprindeligt været indskudt i et forøvrigt i ubunden Stiil affattet, længere Brev fra Bagg. til Rahbek som Sidstnævnte har meddeelt i A. P. Liunges Maanedsskrift "*Hertha*" 1ste Bd. 1827, S. 294-300.

- -, - 3-4. 1795. *Gravensteen*] Tilføjet i nærv. Udg. efter "*Hertha*", hvor Brevets Datur findes angivet: *Gravensteen*, d. 20 Sept. 1795. I Nytaarsgaven- hvor Digtet er optaget under Forfattermærket X. - findeis ingen Angivelse af Sted eller Datum; 1807 har: Kjøbenhavn (uden Tidsangivelse). Om Bagg.s og hans Hustrues Ophold paa *Gravensteen* er talt i Anm. til det foregaaende Riimbrev.

- -, - 8. *Min Mesterdrikker!*] Om det Rahbek her tillagte Epitheton udtaler denne sig i sine Erindr. I, 251.

- -, -11. *munter*] Saaledes 1797 (*Hertha*": lystig); 1807: muntre.

- -, -12. *Forsøg*] 1 ste Deel af Rahbeks "*Poetiske Forsøg*", indeholdende lyriske Digte og deriblandt navnlig hans Drikkeviser, udkom 1794. 2den Deel (indeh. *Hervider*, *elegiske* og *idylliske Digte* samt *Epistler*) udkom 1802.

- -, - 15. *Hellas's*] Om de forskjellige Maader, hvorpaa Bagg. betegner Genitiv i Egennavne, der ende paa en Hvislelyd, see 1ste Bd. S. 333, i Anm. til S. 40 L. 1

- -, - 16. *en*] Saaledes 1797 og "*Hertha*"; 1807: end.

300

S. 69, L. 25-26. *Ak! vor Tids Smag* (osv.]) Hermed kan sammenholdes følgende Epigram af Bagg. i hans "*Gedichte*" II, Hamb. 1803, S. 217 (Poet. W. II, 296):

Frage.

Sind nicht die Gründe, warum *viel* mehr als die Alten wir geschrieben, Wenn auch nicht immer so gut - Caffee, vielleicht, und Tabak?

- 70. **Stambogen**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 141. - I DB. V, 90. - 2 DB. V, 79. -

Bagg. (om hvis Ophold paa *Gravensteen* er talt ovenfor) lægger i dette Digt sin Taknemmelighed for Dagen for den fyrstelige Rundhaandethed, hans høitstaaende Mæcen - der havde arvet Hertugtitelen ved sin Faders Død 1794 - allerede dengang havde havt Leilighed til at udvise imod ham, og som heller ikke senere fornægtede sig, og overhovedet for de talrige *Beuiser*, han saa umiskjendelig havde givet ham paa sin varme Interesse og sit venlige Sindelag. I "*Giengangeren*" 1807 (2 DB. VII, 48-49) værger Bagg, sig imod den Mistanke, at forfængelige Motiver ell. desl. skulde have forledet ham til ved Digtets Offentliggjørelse at stille sit intime Forhold til Hertugen til Skue for profane Blikke.

Hertugen var født d. 28de Sept. 1765.

- -, - 10. hans Hertuginde] d. e. Kronprindsesse *Louise Augusta*, som Hertugen havde ægtet den 27de Mai 1786.

- 71, - 22. *Forvandskabskuld*] d. e. Slægtled.

- -, - 31-32. *Min Fârfâr*, dengang... en tvendeaarig *Pog*] jvfr. S. 72 L. 7 8: "*min Søn*, som fyldte tvende Aar i Gaar", d. e. Digterens Søn *Karl Albrecht Reinhold*, f. i Bern d. 27de Sept. 1798, som Præst ved Domkirken sammesteds d. 10de Marts 1873, Medudgiver af I DB. og Poet. W.

- 72, -13. med *Povler*- og med *Peter-greller*] Udgifveren har tænkt sig at der i dette bizarre Navn mulig kunde ligge en maskeret Allusion til *Schlepppegrellerne*, en gammel westphalsk Adelsslægt, hvoraf flere Medlemmer siden Slutningen af det 17de Aarhundrede efterhuden vare blevne ansatte i forskjellige

Stillinger i Hertugdømmerne, tildeels endog i Hertugens og hans Slægts nærmeste Omgivelse: saaledes havde f. Ex. den Lieutenant i Landetaten Frederik Carl v. Schleppegrell, til hvis Stambog der er skrevet Digte baade af Ewald (1772), Baggesen (1795) og P. A. Heiberg 301 (1800),*) i sin Ungdom været Page hos Hertugens Bedstefader, Hertug Karl af Pløen, og var, efter at være bleven afskediget af Krigstjenesten i Naade og med Pension, i Aaret 1787 bleven beskikket først til Huusfoged i Amterne Sønderborg og Nordborg og derefter til Tingskriver i Sønderborg Amt. Men hvad Aarsag Baggesen kan have havt til ikke at ønske at "skrives an i samme Protokol" som Medlemmer af denne Familie, der ved Giftermaal endog var kommen i Slægtskabsforhold til selve det augustenburgske Huus: om han maaskee, det være sig nu med eller uden Grund, kan have meent, at der fra deres Side blev viist Hertugen en for vidt dreven Hyldest, osv. osv. - derom seer Udgiveren sig ikke istand til at udtale nogensomhelst Formodning.

S. 72, L. 19. halvfemsensstiv'] See 1ste Bd. S. 305-6, i Anm. til S. 2 L. 25.

- -, - 24. Den Daase hist] I sin Reisedagbog for Aaret 1797 (blandt BP) omtaler Bagg. en ham af Hertugen foræret Daase, hvori en Silhouet af Hertuginde Louise Augusta.

- -, - 27. En Rose, visnet paa Louises Bryst] I 2 DB. har Udgiveren hertil føiet følgende Anmærkning: "Findes endnu iblandt Forf.s efterladte Reliquier."

- -, -29. *Blomstpleiade*] Ligesom *Pleiaderne* * 302 (Syvstjernen) er Navnet paa en Gruppe af 7 store (og en Mængde mindre) Stjerner i Stjernebilledet Tyrens Ryg og *en Pleiade* i Analogi dermed stundom findes brugt, overført, om en Samling af syv udenfor *Firmamentet* glimrende "Stjerner", saaledes sliver denne Form her, hvor der er Tale om Blomster, blot at betragte som en digterisk Omskrivning, maaskee uden strengt Hensyn til Syvtallet, til Betegnelse af en *særlig pragtfuld Buket*.

S.74. **Strømpebaandet**. Rahbeks Charis for 1800 S. 117.- Skiemts. Riimbr. 1807 S. 160. - I DB. V, 103. - 2 DB. V, 88. -

I Charis og 1807 findes Navnet i Overskriften blot betegnet henholdsvis ved "Digterinden Frue ****" og "Frue B****" (det findes derimod tilføiet i I DB. og 2 DB.)

Brevet er skrevet til Bagg.s og Oehlenschlägers Beninde, den aandfulde, noget sentimentale Digterinde Frederikke Brun, f. Münster - "en af Baggesens aandelige Goldammer" kalder P. Hjort hende i sine "Kritiske Bidrag" - f. 1765, 1835. Hun var gift med den rige Agent Constantin Brun (1836 som Geheimkonferentsraad og Storkors af Dbg.), og i hendes selskabelige Huus, der i mange Aar var et Samlingssted for Bid og Dannelse, var ogsaa Bagg. en jevnlig Gjæst, navnlig paa det for sin deilige Beliggenhed bekjendte Landsted Solphienholm paa Frederiksdal. Digte til hende findes fremdeles i 2 DB. III, 129; VI, 23 og 156; VII, 150; samt i Poet. W. V, 174 og 193.

- -, - 4. 1796] Dette Aarstal er tilføiet her efter Indholdsfortegnelsen i 1807. Efter en meer end treaarig Fraværelse fra Hjemmet, under hvilken Digteren ikkun havde gjort et meget kort Besøg i Hovedstaden i Sept. 1795, var han kommen tilbage her til Byen d. 12. Juli 1796 og blev her denne Gang indtil d. 20. Marts n. A.

- 75, - 4. et enkelt blaait] Her tænkes naturligvis paa *det blaae Baand* som vor fornemste Ridderordens Insignie.

- -, -27. Elskovs Gud] Saaledes Charis; 1807: Elskovs-Gud.

- 76, - 15. *Doris*] Dette Navn - om hvis særlige Anvendelighed paa Fru Brun der ialfald ikke er Udgiveren Noget bekjendt - er formodentlig simpelthen blevet staaende fra den første trykte Redaktion, hvor den Tilskrevnes Navn jo med Flid var ladet in blanco.

303

S. 77. **Vers for Prøsa**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 166. - I DB. V, 107. - 2 DB. V, 91. -

Brevet er skrevet til daværende Justitsraad og Professor i Astronomi ved Københavns Universitet *Thomas Bugge* (f. 1740, 1815 som Etatsraad og R. af Dbg.), som i Aaret 1798 ifølge kongelig Befaling foretog en Reise til Paris for tilligemed andre fremmede Lærde at tiltræde den der til Fastsættelse af en ny Maal- og Bægteenhed nedsatte Kommission. Ifølge Dateringen maae nærværende Epistel og det Brev fra Bugge, som den sees at være et Svar paa, være blevene udvexlede under Begges samtidige Ophold i Paris i Sept. og Okt. Maaneder 1798. Bugge forlod nemlig København allerede d. 29. Juli (og ankom til Paris d. 18. Aug.); og da hans Brev sees at have omhandlet forskellige københavnske Nyheder af langt senere Datum (mellem 31 Aug. og 17 Sept., see nedenfor), maa det være skrevet efter Ankomsten til Paris, og formodentlig efter det Gjensyn mellem Begge, som nævnes i Begyndelsen af Bagg.s Epistel. Ligeledes maa Bagg.s Svar, da det er fra 1798, være sendt Bugge, medens denne endnu opholdt sig i Paris, som han først forlod i Midten af Febr. 1799. Bagg. selv var i Paris, under sin Udenlandsreise 1797-98, fra den 17 Sept. til d. 26 Okt. 1798.

- -, - 18. Tak for Director-Navn] Under 31 Aug. 1798 var Bagg. bleven udnævnt til Meddirektør for Skuespillene (see 1ste Bd. S 394, Anm. til "Theateradministratoriaden"), og ved Bugge erholdt han den første Underretning om denne Udnævnelse. (I et Brev til Nyerup, dateret Dügseldorf d. 30 Okt. 1798, spørger Bagg. bl. A.: "om det er sandt, hvad adskillige Aviser har sagt, og hvad man har tilskrevet Gesandtskabet og Justizraad Bugge i Paris, at man har valgt mig til Skuespil Directeur i den afgangne Thaarups Sted": see S. Birket Smith, "Til Belysning af lit. Personer og Forhold", Kbhvn. 1884, S. 265).

- 78, - 1. ved *Peter Fredriks Død*] Med Peter Fredrik menes vor berømte Historiker P. F. *Suhm*, der var død d. 7. Sept. 1798, ikke fuldt 70 Aar gammel.

- -, - 5. *Tode* havde Ret] Herved sigtes til et Inserat i Adresseavisen for 10 Sept., hvori en Indsender med Hensyn til den forventede almindelige Deeltagelse i *Suhms* forestaaende Ligfærd havde mindet om en Afhandling af *Tode* "Om National-Ligfærd", hvori det Ønske udtales, at ved 304 saadanne overordentlige Leiligheder ikke Blot "Karet og Kappe og det hele Bedemandsvæsen", men ogsaa selve de sorte Klæder maatte komme af Moden og Sørgedragten indskrænkes alene til et Flor om Armen.

S. 78, L. 8. Halvtredsindstivetusind] Om Bagg.s Brug af Formen *tive* (som forekommer igjen S. 79, L. 19) istedenfor *tyve*, see 1ste Bd. S. 296, Noten til L. 15.

- -, - 12-13. *Vor Philosoph, vor Skotballadeskald, vor Diplomatiker*] Ivfr. S. 79, L. 1-2. Iblandt den store Mængde Gravskrifter over *Suhm*, der indrykkedes i Adresseavisen gennem hele September og Oktober Maaned 1798, med eller uden Navns Underskrift, i bunden og ubunden Stil, paa Dansk, Tydsk, Fransk, Italiensk og Latin, findes ogsaa de tre, hvortil her sigtes, nemlig: d. 14 Sept. en, halvt paa Latin og halvt paa Dansk, af Börge *Riisbrigh*, Prof. i Logik og Metafysik ved Kjøbenhavns Universitet, f. 1731, 1809; d. 17 Sept. en paa Dansk bestaaende af to Bers, af Povel Dankel *Bast*, f. 1747, 1803 som titulær Professor og Sognepræst til Frue Kirke i Kjøbenhavn og Stiftsprovst, Forfatter af de ogsaa andensteds af Bagg. spottede skotske Ballader (see 1ste Bd. S. 324, i Anm. til S. 34 L. 20); og d. 10 Sept. en i Prosa og paa Tydsk af Emanuel *Bozenhard*, østerrigsk Generalkonsul i Danmark, f. 1748, 1799, gift med en Søster til *Suhms* 2den Kone.

Hvad *Riisbrigh* angaaer, har Bagg. selv i sin "Gienganger" 1807 beklaget den nedsættende Maade, hvorpaa han her har omtalt denne baade for sin ædle Charakter og for sin fortjenstfulde Birksomhed som akademisk Lærer almindelig anseete og afholdte Mand (see 2 DB. VII, 42).

- -, - 13. ved dette Fald] Ivfr. L. 34: "ved hans bratte Fald".

- -, - 25-26. den bevingte Ganger, som for det meste foredes af ham] Det er bekjendt, at *Suhm* anvendte store Summer paa Udgivelsen af betydelige Bærker, som uden hans Understøttelse ikke vilde have seet Lyset, og med fyrstelig Gavnildhed understøttede Studerende og Bidenskabsdyrkere; og at ogsaa Bagg. selv har hørt med blandt dem, der nød godt af denne storartede Rundhaandethed, sees af et i C. F. Cramer's "Zu- und Auf-Sätze zu Jens Baggesens Reisebeschreibung" ("Menschliches Leben, 12tes Stück"), Altona u. Leipzig 1794, S. 180-84 aftrykt versificeret Brev fra 305 Bagg. til Pram af 15 Okt. 1787, hvori den unge Digter opregner alle dem, han dengang stod i Gjæld til. Men forsaavidt der her hentydes til direkte Understøttelser fra *Suhms* Side særlig til *Ewald*, *Wessel*, *Pram*, *Storm* og *Thaarup*, da vides ellers Intet nærmere herom, naar undtages, at *Ewald* utvivlsomt har modtaget Honorar for de Bers, han skrev i Anledning af *Suhms* eneste Søns Død i 1778 (see *Liebenbergs* Udgave af *Ewalds* samtlige Skrifter, I, 1850, S. 200 ff.), og at *Storm* en Tid havde 200 Rd. aarlig i Pension af *Suhm* (see dennes samlede Skrifter XIV, 256, jvfr. XV, 520). Ivfr. følgende Linier i en af *Rahbeks* Sange ved Universitetets Sørgenhøitid over *Suhm*:

"Al Skialders yngre Slægt med takfuld Hu,
Anført af *Storm* og *Ewald*, jubler nu:
O! *Suhm* var ogsaa vores Fader!"

S. 78, L. 29. mangen *Hans* og *Tøger*] Med disse Navne sigtes her ikke til nogen bestemt Person, men Udtrykket maa betragtes som synonymt med "Peer og Poul", altsaa: den og den, *Kreti* og *Plethi*; jvfr. 1ste Bd. S. 163: en fordømt Knapmager *Tøger*.

- -, - 32. *Vor Nyerup* Manuskript] I Aarene 1792-95 havde *Suhm* ladet *Nyernp* udgive 4 Bind "Nye Samlinger til den danske Historie", hvortil Stoffet væsentlig var hentet fra den Førstnævntes rige Manuskriptsamling. 1780 var *Nyerup* bleven antagen til Sekretær ved *Suhms* Bibliothek.

- -, - . hele Verden - Bøger] Fra Aaret 1775 (hened en Snees Aar før det store kgl. Bibliothek blev aabnet til offentligt Brug) og i mere end 20 Aar derefter var *Suhms* kostbare og righoldige Bogsamling, der stod i første Rang blandt Europas private Bibliotheker, aaben for Publikum, indtil han to Aar før sin Død afstod den til Kongen for en aarlig Livrente.

- -, - 33. *Pindus*] De berømte Bjerge *Pindus*, *Parnassus* og *Helikon* vare Musernes vigtigste Opholdssteder.

- 79, - 13. en deilig Enkefrue] Det er Suhms Enke, her er Tale om. Da hans første Kone, Karen Angel, var død i Aaret 1788, havde han giftet sig anden Gang endnu samme Aar, ikke stort mere end et Fjerdingaar efter hendes Død, med Christiane Becker, den yngste af Hofapotheker Beckers tre Døttre, der vare "Søstre i Skjønhed, Bittighed og Dyd" (Odin Wolff). Kun i fem Maaneder oderlevede hun 306 sin Mand; hun døde i Barselseng d. 7 Febr. 1799, 35 Aar gammel, efter at have født sit første Barn, en Datter, til Berden. Trods den Heftighed, hvormed Bagg. senere i sin "Gienganger" 1807 forsøgte at værges sig imod den Beskyldning, at han her skulde have sigtet til "nogen virkelig Person" (see 2 DB. VII, 37-41), er det notorisk, at man i Aarhundredets Begyndelse almindelig troede, at Digteren havde villet spotte over den unge Fru Suhms Nedkomst efter Mandens Død. S. 79, L. 22. saa desuden] saa staaer her brugt i den ikke ualmindelige Betydning af: alligevel. Ivfr. f. Ex. i Rahbeks Danske Tilskuer 17 Okt. i 1796: "til Examen gaaer han ikke, og jeg veed heller ikke, hvad det skulde til, for det har han jo ikke nødig, og han bliver saa aldrig ved Bogen"; og hos Bagg. selv, "Arrestanten" 1801 S. 52: "jeg vil ligesaa got bekiende Dem alting - jeg hinde saa dog umuelig lyve for Dem" (pleonastisk, ligesom S. 186, L. 2: dog alligevel).

- -, - 31. Jeg sandelig mig derfor ei] 1807: Jeg sandlig mig derfor ei, en Læsemaade, som - med sin stødende Hiatus - umulig kan tilhøre Bagg., men vistnok kun er foranlediget ved, at Bogstavet e nuder Korrekturen feilagtig er blevet indskudt efter derfor istedenfor midt i sandlig.

- 80, - 5. Herr *Lindal* og Herr *Lenz*] De her Nævnte ere: Grosserer Joh. Nicol. *Lindahl* fra Norrköping, Svigersøn til den bekjendte svenske Literærhistoriker og Bibliothekar Gjørwell i Stockholm og selv en Mand med varme literære Interesser; og Chr. Ludw. *Lenz*, Lærer ved Opdragelsesanstalten i Schnepfenthal og Forf. af "Bemerkungen, auf Reisen in Dänemark, Schweden und Frankreich gemacht" (1-2 D., Gotha 1800-1801). Af denne Bog sees, at Lenz opholdt sig i Frankrig i de fire sidste Maaneder af Aaret 1798 og en Tidlang i Paris pleiede nøie Omgang med Lindahl, ligesom han ogsaa der oftere traf sammen med Bugge. Fra sit Ophold i Paris nævner han ikke Bagg., men omtaler ham derimod et andet Sted i Bogen som, "dieser vortreffliche Dichter und liebenswürdige Mensch".

- 81. **Svaret.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 175. - I DB. V, 112.- 2 DB. V, 95. -

Daværende Kammerraad og Proprietær Haagen Christian *Astrup* til Gaarden Rosendal i Præstø Amt, senere successive Eier af Sæbygaard i Sorø Amt, af Kokkedal ved Hirschholm, af Antvorskov ved Slagelse og af Gammelgaard i Maribo Amt, f. 1766, var en Ben af Bagg.

307

og en stor Beundrer af hans Muse. Han blev 1803 Kapitain af Landeværnet, 1809 udnævnt til Generalkrigskommissær og Aaret efter optaget i den danske Adelstand, og var i sin Tid en hovedrig Mand, men mistede hele sin betydelige Formue i 1818 ved Pengekrisen og henlevede derefter nogle Aar i stor Armod, indtil han - der 1786 havde taget juridisk Emkdssexamen - i Aaret 1825 blev udnævnt til Byfoged i Barde, hvor han døde 1827. Flere Digte til ham og hans Slægt ville findes optagne i nærværende og næste Bind. - Med Hensyn til Indholdet af dette Riimbrev bemærkes, at Bagg. i Theatersaisonen 1799-1800 endnu var Medlem af Theaterdirektionen (see 1ste Bd. S. 394, i Anm. til "Theateradministratoriaden").

S. 81, L. 9. *den forladte Datter*] "Den forladte Datter", Lystspil i 5 Akter, oversat og lokaliseret af Falsen efter Holcroft's The deserted daughter, blev opført 1ste Gang paa det kgl. Theater d. 28 Febr. 1799. En af Stykkets pikanteste Situationer er vel temmelig anstødelig, men der var nogle saa ægte komiske Partier og Charakterbilleder deri, at det holdt sig længe paa Repertoiret; og hvad Udførelsen angaaer, skal Spillet for flere af de Rollehavendes Bedkommende have været mesterligt. - Dette Stykke (der i Aaret 1799 havde været spillet 10 Gange, sidst d. 6 Decbr.) blev imidlertid ikke opført som Nytaarsstykke, idet det i det nye Aar ikke blev givet igjen før d. 10 Mai. Det blev sidste (32te) Gang opført d. I Juni 1827.

- -, - 14. Lastens Hvideløg i denne Dydens Ret] J en Theateranmeldelse i I. Kr. Høst's Tidsskrift "Dannora" for 23 Jan. 1814 siger Bagg. ligeledes om Kotzebue's lascive Lystspil "Skriftemaalet", at det er "tillavet med saa megen *Lastens Hvideløg* i *Dydens Sance*, som den ny Theater-Moral udfordrer".

- -, - 22. Min Kjøbstæddulle] Betegnelsen Dulle for den joviale Baggesenske Muse - som Digteren ogsaa andre Steder giver Navn af sin (parnassiske) Pernille, sin Bonne o. desl.

- gjenfindes S. 236, L. 2: Min Dulle, salig Wessels Enke.

- -, - -. buuse] d. e. falde, dratte. I samme Betydning forekommer Ordet igjen i det satiriske Digt "Asenutidens Abracadabra" i Danfana Sept. 1816 (2 DB. VII, 291 L. 7); jvfr. nærv. Bind S. 115, L. 30.

- 82, - 19. *Regentsen*] Bagg. var under I Juli 1796 bleven udnævnt til Biceprovst paa Kommunitetet og Regentsen, 308 fra hvilken Stilling han efter Ansøgning blev entlediget i Naade d. 20 Aug. 1802.

S. 82, L. 20. hiemlig] Bagg.s egne Yttringer om dette af ham i Skriftsproget indførte nye Ord, som han ogsaa engang i "Labyrinten" (I, 1792, S. 244; "Digtervandringer" 1807, S. 315) skriver: hiemmelig, fortjene at eftersees: de findes i det S. 299 ovenfor, i Anm. til Riimbrevet "Smagens Forfalden", omtalte Brev fra

Bagg. til Rahbek, meddeelt af Sidstnævnte i Liynge's "Hertha" 1ste Bd., 1827, S. 294 ff. og deelviis optrykt i Biogr. III, 57 ff.).

- 83. **Vor Verdens Skabelse.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 179. - I DB. V, 115. - 2 DB. V, 97. -

Bagg.s første Bekjendtskab med daværende Generalmajor, Kammerherre Ernst Frederik *Walterstorff* (f. d. I April 1755, optagen i den danske Grevestand 1819, i Paris d. 13 Okt. 1820 som Generallieutenant, dansk Gesandt ved det franske Hof samt Storkors af Dbg. og Dbmd.), Digterens mangeaarige Ben og Belynder, skrev sig fra Aaret 1798, da Begge fik Sæde i Theaterdirektionen, W. som første Direktør og Bagg. som en af de tre Meddirektører (see 1ste Bd. S. 394, i Anm. til "Theateradministratoriaden"); i et Brev til sin Ben Gierlew af Marts 1806 siger Bagg. om ham: "den Mand, jeg elsker høiest i Danmark, den ædle, den elskværdige, den fortræffelige General *Walterstorff*" (Biogr. III, 226). Flere Riimbreve til ham ville findes i det Følgende (see nærv. Bd. S. 106, 127 og 132, samt 2 DB. VI, 211). - I Aaret 1800 opholdt Bagg. sig i Kjøbenhavn, hvorfra dette Riimbrev er dateret, indtil Slutningen af Sept., da han reiste til Paris.

I de første 11 Linier hentydes til General W.s gjentagne Reiser, baade i og udenfor Europa, og til hans forskjellige Embedsstillinger, navnlig som Kammerherre, Generalguvernør over de dansk-vestindiske Øer, 1ste Direktør i Generalpostamtet og Theaterdirektør. - Med Hensyn til Ordet *Pallmall* i 3die Linie bemærkes, at der hermed paa dette Sted ikke menes den bekjendte Londonske Gade *Pall-Mall*, men Altonas brede, med Lindealleer bevoxede Hovedgade *Palmaille*; ivfr. S. 92, L. 2.

- -, - 5 De] 1807, formodentlig blot som Følge af en Trykfeil: Du.

- -, -23. Alikante] en anseet sød Biin (fra Alicante i Spanien).

309

S.84, L.3-4. *Ovid*... bemærker] Formodentlig har Bagg. her tænkt paa det i Forordet til hans Ungdomsarb. 1791, I (see nærv. Udgaves I ste Bd., S. 300, L. 1-2) citerede Bers af *Ovids Trist. Lib. I, El. I*, med nærmeste Kontext, B. 39-44, hvor, foruden Ensomhed og Ro, ogsaa et trygt og sorgfrit Sind anføres som nødvendig Betingelse for Digtervirksomheden.

- -, - 9. Prang] d. e. Pragt; et nu forældet Ord, som forekommer oftere hos Bagg. (f. Ex. i nærd. Bd. S. 116, L. 29).

- -, - 10. Provste-Rang] See ovenfor, Anm. til S. 82 L. 19.

- 85, - 2 Deres *Christjans Smil*] *Christian Kortright v. W.* var Grevens eneste Søn. Han var født d. 23 Sept. 1791, blev Officeer ved de vestindiske Tropper og findes i Hof- og Statskalenderne for Aarene 1811-23 opført som Kammerjunker og Kavaleer ved det danske Gesandtskab i Paris, først med Kapitains, siden med Majors Charakter; 1815 blev han Ridder af Dannebrog Han døde ugift, d. 3 Marts 1823, i Lyon.

- -, - 5. Myrtekrandse] 1807: Myrtekrandse, som formodentlig blot er en Trykfeil. I Digtet "Primula", fra 1780, Har 1ste Udg. (1783): Myrthe-Krandse, 2den Udg. (1801): Myrtekrandse.

- -, - 8. Philomeles Klager] *Philomele*, d. e. Nattergalen.

- -, - 13. Lire] den nu forældede Form for: Lyre.

- -, - 16. Pieriders Melodie] *Pierider* kaldtes Muserne efter Bjerget *Pieria* i Macedonien.

- -, - 17. alle Sphærers Harmonie] See S. 281 ovenfor, Anm. til S. 24 L. 24.

- -, - 18. *Cytheres* Suk og *Momi* Piller] *Cythere*: *Benus*; *Momus*: Guden for Spot og Dadel.

- 88. **Postscriptet i Aar til Brevet i Fjor.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 190. - I DB. V, 122. - 2 DB. V, 102. -

Daværende Søkrigskommissær og Bogholder ved Speciesbanken i Altona samt ved det nyoprettede Laaneinstitut sammesteds *Frederik Christian Jessen*, senere Overkrigskommissær og Mønsterskriver i det holsteenske Søindrulleringsdistrikt, f. 1761, 1820, var Broder til Digterinden *Juliane Marie I.* (hvem Bagg. i 1816 har tilskrevet to Digte, som ville findes i det Følgende: see 2 DB. IV, 244, og VI, 193) og til Admiral *Carl Bilhelm I.* (see "Flaskebrevet", i nærv. Bd. S. 245). Paa Tilbagereisen til Paris fra et sex Dages Besøg i Juni Maaned 1802 i Kjøbenhavn opholdt Bagg. sig i Begyndelsen af Juli et Par Dage i Hamborg og stiftede (eller fornyede maaskee) ved denne Leilighed Bekjendtskabet med I. Fra Hamborg fortsatte han Reisen direkte over Lüneborg til Paris, hvor han indtraf d. 10 Aug.

S. 88, L. 7 ff. denne Svinestad... hvis Vaaben er et Sus (osv.)] *Sus* er det latinske Ord for: Sviin. Ivfr. Bagg.s Yttringer i "Labyrinten" (I, 1792, S. 245) om sit første Besøg i Lüneborg: "Jeg havde gierne beseet

Saltværket, hvis Tiden havde tilladt mig det. Hvad det berømmelige Sviin angaaer, som efter Sigende har opdaget samme og derfor giemmes den Dag i Dag til udødelig Afmindelse i en Glaskiste paa Raadhuset - da trøstede jeg mig let over ikke at see det, især da man paa mit Spørsmaal, hvor mange Hoveder det havde havt? fortalte mig, at det havde været et Sviin med ganske almindelige Talenter."

- 89, - 26. Deres Frue] Jessen var gift med Sophie Ernestine Bilhelmine Müller, f. 1766, 1861, Datter af Miniaturmaler og Medlem af Kunstakademiet i Kjøbenhavn Bilhelm Andreas M. (f. i Brunsvig 1733, 1816).

- -, - 28. den Iatristransporterende Herr Broder] d. e. *Fru Jessens Broder*, Andreas Friderich Müller, i Altona 1826 som Søkrigskommissær og pensioneret Mønsterskriver ved Søindrulleringen i Holsteen.

- 90, - 1. alt for nære Bye] Hermed sigtes til den bekjendte, men forresten omtvistede. Hypothese, der vil udlede Altonas Navn fra denne Byes Beliggenhed "all zu nah" (plattysk: "al to nah") ved Hamborg.

- -, - 4. salig Agent Holks afdøde Vers] Om Agent *Holck* see 1ste Bd. S. 316-17, i Anm. til S. 25 L. 19.

- -, - 10-12. Efterskrift. 1803. Paris] Denne Efterskrift er rimeligviis skreven i den første Halvdeel af Aaret (paa April tyder Yttringen om de "ni Maaneder" S. 91 L. 2). Fra Slutningen af Juli 1803 var Bagg. fraværende fra Paris paa en tre Maaneders Reise til Italien, og fra d. 23 Novbr. s. A. boede han ialfald ikke længer paa det angivne Sted i Élysée Bourbon (men derimod "Boulevard St. Martin No. 69, à côté de Tancien opéra").

311

S. 90, L. 23. et *Hielp Gud* i Dag til Een, som nøs i Gaar] Efter Wessels Aria i Kjærlighed uden Strømper:

"Til een, som nøs i Gaar, at sige:
Hielp Gud! i Dag, bitt' Faar,
For det du nøs i Gaar
Sig passer ikke just saa lige."

- 91, - 24. *Atlantica*] d. e. den upsalensiske Professor Olof Rudbeck's lærde og skarpsindige, men yderst fantastiske Bærk, paa Svensk og Latin: "Atland eller Manheim, Atlantica sive Manheim", hvori Forf. søger at gjøre sit Fædreland til Berdens Centrum og hele Civilisationens Bugge. De tre første Bind af dette betydelige Bærk, som i sin Tid vakte en umaadelig Opmærksomhed, udkom 1679 (ikke 1675)-98; men af det 4de, endnu ikke færdigtrykte Bind brændte hele Oplaget 1702, og kun nogle faa Exemplarer bleve reddede.

- 92, - 2. Pallmall] d. e. Altonas smukke Hovedgade *Palmaille*; see S. 308 ovenfor, i Anm. til Riimbrevet "Vor Verdens Skabelse".

- 93. **Forfatterens Liv øg Levnet i Paris.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 202. - I DB. V, 129. - 2 DB. V, 107. -

Efter den Maade, hvorpaa Adressaten er betegnet i Overskriften, i Forbindelse med talrige indre Kriterier kan det anfees for utvivlsomt, at dette Riimbrev er skrevet til Fru Charlotte *Kierulf*, f. Fischer, gift med Bagg.s Ben, Prof. Jørgen K. (f. 1757, 1810), der indtil Marts 1803 var hans Kollega som Medlem af Theaterdirektionen og under hans Fraværelse havde varetaget hans Direktørforretninger; see 1ste Bd. S. 394. I et Brev til Pram af Febr. 1812 kalder Bagg. hende "min næstældste Veninde" (Biogr. IV, 77); hun døde 1820, 49 Aar gammel. - Riimbrevet er skrevet, førend Bagg. i Slutningen af Juli 1803 forlod Paris for at foretage den S. 310 omtalte tre Maaneders Reise til Italien. Rahbek, der var meget lieret med Kierulfs, havde faaet det at see i Kjøbenhavn og omtaler det i sin "Tilskuer" for I Aug. s. A.

- -, - 13. vil i disse Træk] Til den Sætning, der begynder med disse Ord, mangler Slutningen, Feilen vilde blive redresseret, dersom man f. Ex. imellem L. 16 og 17 turde indskyde, som en Linie for sig: "De Deres Baggehund 312 gienkiende" ell. lign. Om *Baggehund* (L. 17) see Riimbrevet "Hunden" i nærv. Bd. S. I ff.

S. 94, L. 18. Først til en tydsk, saa til en gallisk Schweizerinde] Bagg.s første Hustru Sophie og hans anden Hustru Fanny vare begge fødte i Schweiz, nemlig henholdsviis i Bern og i Genf; den første tilhørte en tydsk, den anden en fransk Familie.

- -, - 26. Paa Livets Kiøgevei] d. e. paa den tunge, besværlige Bandring her i Livet (jvfr. S. 145, L. 30: "Kiøgeveien til Guds Rige"), med Hentydning til den i ældre Tid for sin Slethed berygtede Landevei fra Kjøbenhavn til Kjøge; see 1ste Bd. S. 350, i Anm. til S. 87 L. 31.

- -, - 29-30. i elskte Hiem. Den samme Strækning jeg] Saaledes 1807, maaskee dog kun som Følge af en slet korrigeret Interpunktion istedenfor: i elskte Hiem den samme Strækning, jeg.

- 95, - 13. hvor jeg kyste Deres Haand i Fjor] nemlig under et sex Dages Besøg, Bagg. - hvis egentlige Opholdssted dengang var Paris - i Juni 1802 havde aflagt i Kjøbenhavn.

- -, - 15. som Broder] Hentydning til Kierulfs og Bagg.s Embedsbroderskab som Medlemmer af Theaterdirektionen.

--, - 23. Stolestad] Stolestade, "Stol" i Kirken; jvfr. 1ste Bd. S. 165 L. 22, og nærv. Bd. S. 81 L. 13.

--, - 30-31. skiøndt jeg daglig strækker dets Silke] Mændene brugte dengang ikke Bestekjæder, saaledes som man nu i Almindelighed seer dem. Man gik med Uhret - eller Uhrene, thi de fandtes stundom in duplo - ligesom nu i Bestelommen eller ogsaa i en særlig dertil indrettet lille Lomme i Beenklæderne, under eller nedenfor Bestelommen, men den korte og brede Uhrkjæde, stundom blot et bredt Baand, hang udenfor, udover Beenklæderne, gjerne med meer eller mindre rigeligt Tilbehør af Uhrnøgle, Signeter o. desl.

- 96, - 2-3. hvori De Glædens Moly giød, lig *Helena*] Moly er en fabelagtig Urt med hemmelig Tryllekraft, som nævnes i Homers Odyssee (X, 305). Naar Bagg. her nævner Helena, den græske Konge Menelaus's Gemalinde, i Forbindelse med Moly, saa er det ved en Sammenblanding af hiint Sted i Odysseen med et tidligere (IV, 219 ff.), hvor det berettes hvorledes Dronningen bereder Telemach en Trylledrik, der har den Kraft at "dæmpe Kummer og Nag og døve Mindet om Modgang".

313

S. 96, L. 6. *Anker*] d. e. den norske Statsmand, Konferentsraad *Carsten Tank* A. (f. 1747, 1824), hvis Bekjendtskab Bagg. havde gjort under et fjorten Dages Ophold i London i April 1802, da han paa den ovenfor nævnte Reise fra Paris til Kjøbenhavn lagde Beien over England. Han var Fætter til Kammerherre Bernt Anker, til hvem Digtet "Særsynet" er skrevet (see 2 DB. VI, 108).

--, - 6-7, den gode Ven, jeg havde bragt med mig] Efter forskjellige foreliggende Data kan det ansees som afgjort, at denne gode Ben har været en daværende Kapitain af det danske Landeværn, *Johan Jordan Petersen*, c. 30 Aar gammel, som Bagg. ligeledes havde lært at kjende under det nysnævnte Besøg i London, og som der hørte til hans nærmeste og daglige Omgang. De fulgtes ad paa Reisen fra Lonbon, til Holsteen, og da Bagg., efter nogen Tids Ophold her og paa Gravensteen, i Juni s. A. opholdt sig nogle faa Dage i Kjøbenhavn (see ovenfor), havde han den Glæde her igjen at træffe sammen med denne sin Rejsesfælle, efter hans eget Sigende et af de elskværdigste Bekjendtskaber, han havde gjort i sit Liv. Af et blandt BP opbevaret Brev fra P. af 21 Oktbr. 1806, dateret Lillemørkegaard (nu: Orelund), i Holbæk Amt, som han eiede i Aarene 1805-9, sees det, at Digteren og han vare Duus. Han omtales nærmere, ligeledes med megen Sympathi, i Fru Conradine B. Dunker's "Gamle Dage", Kbhvn. 1871, S. 263-65 og 267.

--, - 9. *Castor- og Pollux-Wedel*] Hermed menes Tvillingbrødrene *Otto Kaspar Balentin* og *Johan Peter Marcus W.*, Ætlinge af den berømte *Anders Sørensen Bedel*, fødte d. 17 Mai 1788. Den Første blev 1823 Præst og siden Landmand og døde i Holstebro 1852; den Anden døde 1864 som Eier af Sophuslund ved Næstved.

--, - 9-15. den Brud,... som formodentlig alt længe gjør vor *Manthey* lykkelig] Brud er her brugt i Betydningen af: forlovet Pige. Det her omtalte Par var *Johann Daniel Timotheus Manthey* (1771-1831), hvis Bekjendtskab Bagg. havde gjort i Paris, hvor han havde været dansk Legationssekretær, og som i Aaret 1800 havde erholdt Ansættelse i det udenlandske Departement i Kjøbenhavn, og *Lucie Margarethe Balentiner*. De bleve gifte d. 23 Sept. 1803.

- 97, - 7. høit] d. e. høit regnet, i det Høieste.

314

S. 97, L. 21. *Puff*] i Ewalds "Harlequin Patriot" (2den Handl. 8de Optr.).

- 98, - 2. Den første] Bagg.s Hustru af endet Ægteskab, *Fanny* (døbt: *Françoise Magdelaine*), som han havde ægtet i Paris d. 1 Juli 1799, var bestandig af et svageligt Helbred. Hun var født i Genf d. 5 Marts (ikke Mai) 1774 og døde i Marly, ikke langt fra Paris, d. 24 Juni 1822.

--, - 3. den anden] *Fannys* Fader, *Etienne Salomon Reybaz*, tidligere evangelisk Præst i Genf og derefter Genfer Ministerresident ved den franske Republik, men nu uden Ansættelse, boede hos dem og henlaane dengang, 65 Aar gl., i en bedrøvelig apoplektisk Tilstand, som først hans Død Aaret ester gjorde en Ende paa.

--, - 4. den tredie] d. e. Bagg.s tiaarige Søn *Karl*, der var fulgt med til Paris, da Bagg. i Sept. 1800 med *Fanny* og sin Svigerfader flyttede dertil fra Kjøbenhavn, hvorimod den to Aar yngre Søn *August* var bleven tilbage i Danmark (i Huset hos Bagg.s Søster *Sophie*, gift med Prokurator *Flint*, i Korsør).

--, - 7. hvor Herr Patriotens sad] See Ewalds "Harlequin Patriot", 1ste Handl. 3die Optr.

--, - 13-14. Et patriotisk Heltedigt om *Odin* (osv.)] Hvorledes Bagg. paa den Tid var lidenskabelig fordybet i Studiet af Runer, Islandsk og Edda og ivrig sysselsat med digterisk Behandling af Æmner, hentede fra den nordiske Mythologi, findes nærmere omtalt i Biogr. III, 150 52. Men denne "Revolution i hans poetiske Livs Virksomhed", som han selv kaldte den, blev ikke af lang Barighed, og af hiin episke Digtning, hvis Titel skulde være "Odin eller Danneriget's Stiftelse", naaede han ikke til at faae mere end den første Sang færdig: see "Herthedal", i Jamber og i Hexametre, i Nye bl. D. 1807 (2 DB. IV, 125-32).

- 99, - 10. Hulbyeveien] *Hulby* er en Landsby ikke langt fra Korsør, ved Landeveien til Slagelse (see "Forfatterens Liv og Levnet" i 1ste Bd. S. 227, Note 1), og Beien dertil nævnes her istedenfor Landevei i Almindelighed. Trods Hulbyeveien i min Poesie bliver herefter at forstaae saaledes: trods den Hurtighed, hvormed jeg skriver mine Riimbreve, fordi jeg paa dette Omraade bevæger mig som paa den slagne Landevei. I en lignende Betydning bruges Hulbyeveien igjen i nærv. Bd. S. 196 L. 7; jvfr.

315

"Riim-Epistlens gamle Kongevei" i et Riimbrev til Walterstorff af 11 Aug. 1818 (2 DB. VI, 222, L. 10).

S. 99, L. 23. Snuustobak] Bagg. var, hvad ogsaa flere Steder i hans Digte bære Bidnesbyrd om, stærkt hengiven til Brugen af Snuustobak. I et Brev af 29 Juli 1795 skriver han til sin Ben Reinhold i Kiel ("Aus Baggesen's Briefwechsel mit Reinhold und Jacobi", II, 55): "Wenn ich mich selbst prüfe, so gibt es nur drei Genüsse in der Welt, auf die ich nicht mit der grössten Leichtigkeit, ohne das geringste Verdienst dabei, Verzicht thäte: *Schnupftabak, Gebirge, und Gedankenspiel*. Ersterer gehört nicht einmal in's Gebiet meiner Lust, weil er nothwendige Nahrung und Medicin mir ist", og i en Artikel med Overskrift "Baggesen paa sit Bærelse" i Heibergs "Flyvende Post" for April 1827 findes efter et tydsk Tidsskrift en lunefuld Beskrivelse af, hvorledes Borde og Gulv i Digterens Stue frembød umiskjendelige Spor af hans hyppige Greb i Snuusdaasen. Denne Passion har ogsaa engang i Bagg.s yngre Dage affødt et lille Impromptu, som turde egne sig til Optagelse paa dette Sted. Det er fremkommet under hans Ophold paa Brahetrolleborg en Deel af Binteren 1787-88 og er stilet til en Datter af afg. Pastor Jens *Oxenbøll* til Brahetrolleborg og Krarup, Christiane Charlotte O., f. 1763, 1837, gift 1788 med daværende Godsforvalter Jens Martin Fasting (1821 som Kammerraad og Amtsforvalter i Kronborg Amtstuedistrikt). Da Moderen tidlig var bleven Enke med fem Børn, modtog hun efter Grev Reventlows Tilbud Pladsen som Oldfrue paa Brahetrolleborg og havde her sin ovennævnte, eneste Datter hos sig. I sin Dagbog fra denne Periode skriver Bagg. under 19 Jan. 1788, efter en Beretning om, hvorledes Grevinde Sybille Reventlow og han havde siddet sammen, sysselsatte med Løsningen af matematiske Problemer: "Hun havde imidlertid min Daase, som jeg ingen Priis maatte faae af uden dem, hun bod mig. Tobakken deri havde jeg tilvundet mig ved et extempore Vers til Ifr. *Oxenbøll*." Berset, som ikke tidligere har været trykt, meddeles her efter det originale Manuskript, som er i Udgiverens Besiddelse:

Min søde Jomfrue *Oxenbøll!*

Jeg holder for, at gammelt Øl;
Og Viin og Punsch og selv Conjak
Er ingen Ting imod Tobak
Til at oplive Sind og Siæl,
316 Naar Siæl og Sind er ikke vel.
Og derfor Millioner Tak
For den mig skiænkede Tobak!
Men o! men vee! men ei! men Ak!
Den opbrugt er, og uden Trøst
Min Næse blev ved sidste Host -
Ak! at De vilde nok en Bitte
I Deres Moders Daase hitte
Og - var det blot een Priis - med den
I Aften lindre
Baggesen!

Og senere har saa Digteren tilføiet nedenunder:

Jeg nok engang bekom Tobak,
Og altsaa Billioner Tak!

S. 99, L. 25. Rector Ott] Formodentlig Bagg.s første Rektor i Slagelse, *Otto Rhud*: see 1ste Bd. S. 390 og 391, Anmm. til S. 251 L. 14 og 19.

- -, - 32. En tabt og hidtil uerstattet Datter] d. e. *Emma*, Bagg.s eneste Datter. Hun var født i Kjøbenhavn d. 28 Mai 1800, men døde allerede Aaret efter, i Paris, halvandet Aar gammel. Af Ægteskabet med Fanny fødtes endnu eet Barn, i Febr. 1804; det var en Søn, Adam Paul, som døde 1822, nogle faa Maaneder efter at Bagg. anden Gang var bleven Enkemand.

- -, - 33. *En Fader*] d. e. *Fanny B.s Fader*; see ovenfor, Anm. til S. 98 L. 3.

- 101. **Rom og Paris**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 227. - I DB. V, 143. - 2 DB. V, 118. -

Andreas Christian *Gierlew* - til hvem ogsaa Riimbrevet "Romerering" er skrevet, i nærv. Bd. S. 114 - f. 1774, 1845 som dansk Generalkonsul i Christiania samt Kommandør af Dbg. og Dbmd., foretog i Aarene 1801-5 en videnskabelig Udenlandsreise. I Juli 1802 var Bagg., der dengang befandt sig paa Tilbageisen fra

Kjøbenhavn til Paris, tilfældig truffen sammen med ham i Weimar, og efter Digterens Tilbagekomst til Paris, hvor Gierlew hørte til hans fortroligste Omgang, blev den Sympathi, der allerede var fremkaldt ved Overeensstemmelsen i disse to Mænds Anlæg, Forhold og Tilbøieligheder, udviklet til et trofast og varigt Benskab imellem dem. I Slutningen 317 af Juli 1803 forlode de to Venner med hinanden Paris og reiste sammen gjennem Schweiz over Mailand til Florents, hvor Gierlew foreløbig blev tilbage, medens Bagg. med sin Ungdomsven Moltke samt dennes Hustru og lille Søn (af første Ægteskab) Karl, den senere Minister, d. 22. Sept. reiste videre for at gaae til Rom. Forholdene tvang imidlertid Bagg. til at vende alene om fra Foligno og forlade Italien uden at have faaet Rom at see, endskjøndt han kun var omtrent en Dags Reise adskilt derfra, hvorimod Gierlew ankom dertil i Oktbr. samtidig med Moltkes. Den 24 s. M. var Digteren hjemme igjen i Paris. Det Offer, han bragte ved saaledes at vende Rom Ryggen - og som ogsaa er Hovedæmnet i de to næste Riimbreve - omtaler han selv paa følgende Maade i et Brev til Gierlew, dateret Bologna d. 4 Okt. 1803: "I min Stjerne staaer skrevet: Kom aldrig til Rom! Og dog har jeg passeret Tiberen did og Rubicon tilbage. Det har giældet mere end eengang for mig i Livet: at være Mand; men aldrig maaskee har jeg været det kraftigere end i det Øieblik, jeg med Soracte for Øiet og Tiberen under mig, henrevet af alle de mod Syden stedse stigende Fortryllelser, rev mig løs af min Moltkes Arme for at vende tilbage og reise alleene Dag og Nat, uden Kappe og med Nankins Beenklæder over Apenninerne fra Foligno herhid, opgivende Tanken for evig, nogensinde at see Verdens egentlige Hovedstad. Men Følelsen over at have handlet nordisk, trøster mig over Tabet af alle Sydens Herligheder. Rom har Sydlinger kunnet bygge; dens Helligdomme har en Sydling kunnet male, men hvad jeg har gjort, kan kun en Cimbrer gjøre. Mine Forfædre reve Capitolium ned; jeg vendte dets Ruiner Ryggen." (Angaaende det her paany anvendte Ord Sydling kan henvises til S. 286 ovenfor, Anm. til S. 37 L. 9. - Ivfr. forøvrigt nedenfor, Anm. til S. 104 L. 13-14).

Det originale Riimbrev, som er i Udgiverens Besiddelse, er dateret: Paris, d. 26 Oct 1803.

S. 101, L. 10. Naar man bare gaaer paa Gaden] Herefter findes i Orig. følgende fem Linier:

Og med *Mads* jeg meener Byen,
Hvor man trasker op og ned
I moderne Slavers Fied,
Og forgaaer i Jordiskhed,
Selv naar man gaaer op i Skyen -

og til den sidste af disse Linier, som Nøtte under Texten: 318 Med *Garnerin* f. Ex., hvis Luftballon er bleven et H.. huus. Med denne Note sigtes til en fransk Luftskipper, André Jacques Garnerin (1823), som dengang allerede i nogle Aar havde vakt stor Sensation ikke blot i Paris, men ogsaa i England, Tydskland og Rusland, ved sine Luftfarter og Nedstigninger med Faldskjærm, og som Aviserne, ogsaa herhjemme, stadig beskjaeftigede sig meget med. Iblandt de Personer, som ledsagede ham paa hans Opstigninger, var der ogsaa kvindelige, først den 21aarige Borgerinde Henry (som et tydsk Tidsskrift efter en af ham selv afgiven Beretning kalder "eine der vorzüglichsten Priesterinnen Cytherens") og senere hans smukke Hustru, der forresten efter Nogles Sigende var identisk med bemeldte Borgerinde.

S. 101, L. 17. *Flakkus*] d. e. *Flaccus's* (Horats's); jvfr. S. 102 L. 2: *Mavors* d. e. *Mavørs's* (Mars's) samt S. 103 L. 30: *Rubens* d. e. *Rubens's*. Om de forskellige Maader, hvorpaa Bagg. betegner Genitiv ved Egennavne, der ende paa en Hvislelyd, er talt i 1ste Bd. S. 333, Anm. til S. 40 L. 1.

- -, - 20. *Lazaroner*] Saaledes Orig.; 1807: *Lazeroner*.

- 102, - 1. *Nasisk*] d. e. *Nasonisk* (Ovidiansk).

-, - 5. med *Wolfsk* og *Vossisk* Smag] Hermed sigtes til de berømte Oldtidsforskere og kritiske Filologer Friedr. Aug. *Wolf* (f. 1759, Prof. ved Uniwersitetet i Halle 1783, siden i Berlin, 1824) og Joh. Heinr. *Bosz* (f. 1751, 1826 som Prof. ved Universitetet i Heidelberg). Med den ogsaa som Digter navnkundige *Bosz* ("den tydske Homer") havde Bagg. alt paa sin første Udenlandsreise i 1789 stiftet nærmere personligt Bekjendtskab i Eutin, hvor B. dengang var Rektor, og ved gjentagne senere Besøg hos ham udviklede der sig imellem dem et varmt Benskabsforhold, som ikke forblev uden Indflydelse paa Bagg.s Dannelselse, særlig som tydsk Digter, og som vedvarede hele Livet igjennem. I Decbr. 1796 skriver Bagg. til sin Ben Reinhold i Kiel: "Keinen Mann verehere und liebe ich als Mensch, Schriftsteller und Freund, nächst meinem Reinhold, mehr als Vosz". I I. Kr. Høst's "Nordiske Tilskuer" 8 Nov. 1814 Nr. 2 (2 DB. IV, 115) findes en Fordanskning ved Bagg. af en tydsk Ode, som B. i Aaret 1800 havde tilskrevet ham.

- -, - 17. *modens*] See S. 278, Anm. til S. 15 L. 23.

319

S. 102, L. 30. det gule Kridt] Hertil findes i Orig., som Note under Texten:

De kan frit
Læse Sk.. t.

- 103, - 1. Som de hersoms *Thuillierier*] Angaaende det af Bagg. dannede Ord hersoms, see 1ste Bd. S. 392, Anm. til S. 254 L. 3. - Den, da allerede forlængst i selve Frankrig forældede Skrivemaade *Thuillierier* istedenfor *Tuillierier* var paa den Tid den almindelig gængse herhjemme (den forekommer f. Ex. endnu i Ingemann's "Reiselyre" 1820) og bruges navnlig stadig af Bagg.

- -, - 3-10. et langt *Museum*, hvor de... sammenstiaalne Malerier... sig selv i Lyset staae] d. e. Musée Napoléon i Louvre, hvor 61. A. de Malerier og andre Kunstsager opbevaredes, der vare Frugten af de franske Armeers Erobringer, navnlig i Italien. Paa samme Maade bemærker Kotzebue om dette Museum i sine "Erinnerungen aus Paris im Jahre 1804", at den egentlige Malerisal, som dog var ikke mindre end 400 Skridt lang, var saa overfyldt, at en Mængde Billeder stode stillede opad hinanden langs med Bæggene, fordi man endnu ikke havde naaet at faae dem ordnede eller restaurerede. - Linierne 4-10 mangle i Orig.

- -, - 7. Egenværker] d. e. Originaler.

- -, - 17. Studser] d. e. Spradebasse (tydsk: Stutzer).

- -, - 21. den flade Pøl] Med dette Udtryk, hvorved Paris betegnes i Modsætning til Byen paa de syv Høie, har Bagg. sandsynligviis havt den - forøvrigt urigtige - Derivation for Øie, som man har villet underlægge Romernes gamle Benævnelse paa Paris: Lutetia (eller L. Parisiorum), et Navn, som nogle Forfattere have udledet af det latinske lutum, Dynd, Leer, paa Grund af de Sumpe, som i sin Tid omgave Byen, og som skulle have havt en lidet heldig Indflydelse paa dens Reenlighedstilstand.

- -, - 23. Directeurer uden Trøie] Istedensfor Directeurer har Orig. her: En Bormester, med hvilket Udtryk Bagg. øiensynlig har villet betegne den moderne Første-Konsul Bonaparte med hans monarkiske Tendentser i Modsætning til de ovenfor nævnte gamle Konsuler fra den romerske Frihedstid, hvorimod han vel ved Riimbrevets Offentliggjørelse i 1807 kan have næret Betænkelighed ved at lade den tydelige Henviisning til Napoleon staae og derfor i hans Sted Har givet sin Sarkasme en anden Adresse, nemlig til den ikke længer eksisterende Direktorialregering. Hvad der menes med Udtrykket uden Trøie, er det ikke lykkedes Udgifveren at tilveiebringe Oplysning om.

S. 103, L. 31. Alderdommens] d. e. Oldtidens (ligeledes S. 105, L. 5).

- 104, - 13-14. Men har du en yndig Mage der, hvor Pligt dig jog tilbage] I Anmærkningerne bagi 2 DB. V findes bemærket, at Bagg. i Nærheden af Rom pludselig vendte tilbage til Paris "paa Efterretningen om, at hans elskede Kone, Fanny, var bleven syg." At en saadan Efterretning har været en medvirkende Aarsag til Bagg.s Hiemreise, har nærværende Udgifter ingensteds fundet bekræftet. Ifølge Biogr. (III, 167-68) har han i et Brev til sin Hustru af 24 Sept. selv angivet sine Motiver, som navnlig vare Grevinde Moltkes farlige Sygdom, Frygt for at foraarsage Greven for betydelige pekuniære Offer (disse to Momenter nævnes ogsaa i det Brev til Gierlew, hvoraf et Brudstykke er meddeelt ovenfor, S. 317), paatrængende Forretninger i Modena og Længsel efter Hjemmet.

- -, - 32. Tiburs Lund og Nera's Elv] Tibur, nu Tivoli, en lille By et Par Miil fra Rom, hvis skønne Beliggenhed Horats ofte har besunget, var et yndet Opholdssted for Oldtidens rige Romere. Tæt derved laae en Lund, der var indviet til Tibernus, Byens Stifter. - Nera er en Biflod, som falder i Tiberen.

- 106. **Tilbagegangen over Rubicon** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 237. - I DB. V, 149. - 2 DB. V, 123. -

Angaaende Bagg.s (ogsaa i det følgende Riimbrev omhandlede) Tilbagereise fra Italien uden at have besøgt Rom - hvorved han kom til at passere den fra Kæsars Overgang berømte lille Flod Rubicon, nu Pisatello, det gamle Grændseskjel mellem Gallien og Italien - see "Rom og Paris" S. 101 ff. med tilhørende Anmærkninger.

Angaaende *Walterstorff* see S. 308, Anm. til Riimbrevet "Vor Verdens Skabelse".

- -, - 6. i det sidste Aar] sidste maa her være brugt i Betydning af: nye, indeværende.

- 107, - 24. mit gemeene sidste] d. e. mit sidste, i *ubunden Stil affattede* Brev (jvfr. S. 115 L. 15: et gemeent 321 prosaisk Svar). Det paagjældende Brev, der opbevares blandt BP, er dateret Paris d. 25 Decbr. 1803.

S. 107, L. 29-30. jeg blæser Floiten... De Fiolen stryger] Skjødnt disse Udtryk her kun ere brugte billedlig, skal dog bemærkes, at Bagg. i sine Drengaar havde lært sig selv at spille paa Fløite og ogsaa senere vedblev at traktere dette Instrument.

- 108, - 11. til *Arnos* Bredde] Angaaende den nu forældede, for Enkelttal og Fleertal fælles Form Bredde, see S. 270, Noten til L. 13.

- 109, - 9. Toppen af *Soracte*] *Soracte* var i Oldtiden Navnet paa et Kalkbjerg nær ved Tiberen, nogle faa

Miil Nord for Rom, nu Monte Oreste eller Monte S. Silvestro.

- -, - 10. *Tiburs* Lund] See ovenfor, Anm. til S. 104 L. 32.

- -, - 11. paa Horazisk Grund] Paa en smnk Plet i de sabinske Bjerge, ikke langt fra Tibur, eiede Horats et Landgodgs, som Mæcenus havde foræret ham.

- -, - 12. Nær Marmorfaldet] Den ovenfor, i Anm. til S. 104 L. 32 nævnte Flod Nera danner et smukt Bandfald, Cascada della Marmore.

- -, - 13-15. dette Himmeldyb, hvori Hesperiens Beundrer *Dupati* gik af Beundring fra Forstanden] Hesperien d. e. Italien. Af den franske Forfatter *Dupaty* (1744-88) findes bl. A. nogle i sin Tid meget yndede Lettres sur l'Italie (2 Dele, 1788), hvoraf ialfald Brudstykker ogsaa ere blevne den danske Læseverden meddeelte, nemlig i "Blomsterkurven, en periodisk Samling af underholdende, meest originale Stykker i Bers og Prosa", Kbhvn. 1794, og i Rahbeks Danske Tilskuere for 18 April 1796. Forf. meddeler sine Reiseindtryk i et meget blomstrende, svulstigt Sprog, ikke mindst paa det Sted - som Bagg. maaskee her nærmest har havt for Øie - hvor han taber sig i Beundringen af de, navnlig dengang, for deres Skiønhed bekjendte Cascader og Cascateller, som Floden Anio eller Teverone danner nedenfor Tivoli.

- -, - 18-19. en yndig Kone... min ældste Ven] nemlig Grev og Grevinde Moltke. Efter at have mistet sin første Hustru, Charlotte Augusta v. Wibel, var M. nu gift anden Gang, med den Afdødes yngre Søster, Marie.

- -, - 21-22. denne tredie... Gang] De to tidligere Gange, Bagg. havde nærmet sig Rom, vare i Marts 1793, da han paa Efterretningen om sin første Kones Sygdom var 322 vendt tilbage fra Florents til Bern, og i Mai 1798, da han var i Mailand og Turin.

S. 110, L. 15. sin Søn] Angaaende denne Søn, som atter nævnes i Slutningen af Riimbrevet, see ovenfor, S. 309, Anm. til S. 85 L. 2.

- -, - 16. *Regulus*] I 1ste Bd. (S. 76) findes R. ligeledes nævnt, ligesom her paa Grund af det Fædrelandssind og den strenge Pligtopfyldelse, han lagde for Dagen, da han, sin Ed tro, frivillig vendte tilbage til sit karthaginiensiske Fangenskab Aar 256 f. Chr.

- -, - 32. *Paris*, den Stad, jeg meest blandt alle hader] Lignende Ytringer af Bagg.s Antipathi mod Paris gjenfindes oftere; see saaledes nærv. Bd. S. 128 L. 20-21, s. 157 L. 3, og S. 163 L. 21.

- -, - 33-34. Snaus, som fylder dens uendelige Gader] Denne Klage over den daværende smudsige Tilstand af Paris's Gader er ikke enestaaende: Fra en anden dansk Forfatter, som netop samme Aar havde besøgt Paris, findes der saaledes i næste Aars Minerva en Reiseberetning, hvor der stærkt ankes over det Samme i Forbindelse med Mangel paa Reenlighedssands hos selve Indbyggerne, som f. Ex. efter hans Sigende end ikke undsee sig ved "at sætte sig i. en Krog paa Gaden og offre til Gudinden Cloacina!"

- 111, L. 1-2. mere glemt end nogen *Claus* i Kiøbenhavn] Som allerede anført i ste Bd. S. 307, i Anm. til S. 3 L. 2-10, benytter Bagg. ofte, efter tidligere Forfatteres Exempel, Navnet Claus som Betegnelse for en Dumrian.

- -, - 6. Blun] d. e. Øieblik. Med Hensyn til den nu forældede Brug af Ordet *Blund* eller, som det her findes skrevet, *Blun* i denne Betydning - der ikke, som det er bleven anført, er særegen for Qehlschläger, men jevnlig forekommer hos Datidens og tidligere Forff. - kan Bemærkes, at Bagg. med flere af disse Forff. følger den Regel at skrive Blun, naar han mener: Øieblik, men derimod Blund i Ordets endnu brugelige Betydning. Under 21 Mai 1793 skriver han udtrykkelig til Cramer i Kiel, som havde begjæret forskjellige Oplysninger til Brug ved sin tyske Oversættelse af "Labyrinten": "Et *Blun* heiszt zwar Augenblick, et *Blund* aber ein äusserst leichter, kurzer Schlummer" (Biogr. II, Tillæg, S. 4; Cramers Optryk af denne Passus i bemeldte Oversættelse, 5tes St., S. 569, er neppe korrekt). Hvad Berbet 323 angaaer, skriver Digteren blune, hvor han ikke er bundet af noget Riimhensyn, men ellers, efter Rimets vexlende Fordringer, snart blune og snart blunde.

S. 111, L. 27. glimrendste] Om denne imod Reglerne dannede Superlativform, see 1ste Bd. S. 402, i Anm. til S. 282 L. 25.

- 112, - 10. *Veiens Stød*] Ifølge Digterens Dagbog fra denne Reise (Biogr. III, 176) fik han paa den knudrede Bei langs Havet fra Ancona til Senigaglia et saa heftigt Stød i Hovedet af et Søm i Kaleschen, at han næsten tabte Bevidstheden derved. Blodet flød ned fra det dybe Saar, som han kun til Nød kunde faae forbundet med sine Tørklæder, og han led meget, især paa den sidste Strækning, som han tilbagelagde med blødende Hoved i vedvarende Regnveir.

- -, - 13 ff. uendelig Fortred med Amme (osv.)] Det bekræftes i Biogr. (III, 188-89), at Bagg. kort efter Tilbagekomsten til Paris blev hjemsøgt af en Række huuslige Sorger og Fataliteter, blandt hvilke navnlig

anføres et meget betydeligt Tyveri, hvorved han endog blev nødsaget til at skifte Bolig.

- 113, - 17. Min *Fanny*] See S. 314 ovenfor, Anm. til S. 98 L. 2.

--, - 21. Deres ædle Mage] W. havde d. 31 Mai 1787 ægtet Sarah Heyliger Kortright, Datter af Cornelius K., Borger og Planter paa St. Croix i Bestindien. Hun døde 1839, sandsynligviis i England, hvorhen hun begav sig strax efter Mandens Død.

--, - 24. landlig Lykke] nemlig paa *Kokkedal*, tæt ved Rungsted, som General W. eiede i Aarene 1799-1806.

- 114. **Romerering.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 257. - 1 DB. V, 161. - 2 DB. V, 132. -

Angaaende Gierlew og Gjenstanden for nærværende Riimbrev, see Anm. til "Rom og Paris" S. 101.

Læseren vil i dette Digt træffe de første Yttringer af Bagg.s levende Uvillie mod den i Slutningen af det forrige Aarhundrede i Tydskland dannede romantiske Digterskole, som han i det Følgende oftere polemiserer imod. Af denne *Skoles* Koryfæer omtaler han her særlig Ludw. *Tieck* (1773-1853) samt Brødrene Aug. Wilh. og Friedr. *Schlegel* (1767-1845 og 1772-1829) og nævner i Forbindelse med dem baade *Goethe*, som Romantikerne særlig saae op til, og *Oehlenschläger*, som den nye Smagsretnings Repræsentant 324 herhjemme. Tieck og Schlegelerne nævnes igjen i nærv. Bd. S. 152, 238 og 241, fremdeles i et Riimbrev til Etatsrd. Stoud fra 1813 ("Min Gienganger-Spøg, eller den søde Kniv": 2 DB. VI, 128) o. fl. St.; om den fjerde Hovedrepræsentant for denne Retning i Poesien, Friedr. *Hardenberg* ("Novalis", 1772-1801), udtaler han sig andensteds med langt mere Sympathi. I nærværende Riimbrev er det, efter den Anledning, som Gierlews daværende Opholdssted giver dertil, særlig det til den romantiske Skoles Program medhenhørende Sværmeri for Italien og Rom, Digteren tager Sigte paa; imod den Forherligelse af Middelalderen med dens Kunst og Poesi, som den nye Skole ligeledes havde indskrevet i sin Fane, og navnlig imod det Udslag af denne Tendents, som forelaae i den af Arnim og Brentano udgivne Samling af gammeltydske Folkeviser under Navn af "Des Knaben Wunderhorn" (3 Bind, Heidelberg 1806-8), vil man see ham polemisere i nærv. Bd. S. 184 samt i to Riimbreve: det ene, fra Aaret 1809, til Hertuginde Wilhelmine af Württemberg (2 DB. V, 291), det andet, fra Decbr. 1814, til Astrup ("Horn-Concerten, eller Skiærtsildseventyret": 2 DB. VI, 141). I sin "Nye Forerindring", dateret Mai 1807, foran "Digtervandringerne" har han udtalt sig noget mere i Sammenhæng om sit Forhold til hele denne nyere poetiske Smagsretning. Hvad særlig hans Forhold til *Goethe* angaaer, kan henvises til nærv. Udgaves 1ste Bd. S. 325-26, Anm. til S. 35 L. 2-22.

S. 114, L. 3. 1804] Tilføiet i nærv. Udgave. Det originale Bred, som Udgiveren ved Eierens Belvillie har havt til Gjennemsyn, er dateret: Paris d. 15 etc. Januar 1804.

--, - 6. Hesperiders Have] d. e. Hesperien, Italien.

--, - 8. Alderdommens] d. e. Oldtidens (ligeledes S. 116 L. 29, S. 120 L. 13, og S. 124 L. 12).

--, - 9. *Hellænis*] Denne Form bruger Bagg. her, efter tydske Digteres Mønster, istedenfor: *Hellas*. Ivfr. Schack Staffeldts Samlede Digte, ved Liebenberg, II, 1843, S. 194: "*Hellenis Temples*, som forfaldt" (hvor *Hellenis* sikkert bør forstaaes som: *Hellenis*'). I Bagg.s tydske Poesier forekommer denne Form gjentagne Gange: Poet. W. II, 216; IV, 227.

- 115, - 4-6. hvide Tøiter... naar en fransk Josias fløiter] Allusion til Wessels Bers i Fragmentet "Om en Jøde pige":

325

"Men send mig ikke een af disse Gadetøiter,
Som strax paa Pinde staae, naar en Josias floiter."

I Kotzebue's "Erinnerungen aus Paris im Jahre 1804" (Berlin 1804) hedder det, ved Omtalen af Paris's "schmiegsame Jungfrauen" og deres Dragt, der beskrives som eens baade Sommer og Binter og uden Hensyn til Beirliget: "Sie haben durchaus nichts anders auf dem Leibe, als ein *schneeweises*, sehr feines, dicht anliegendes Kleidchen", osv. S. 115, L. 8-11. der gaae... i det slibrige Paris] Disse Linier minde om følgende Quatrain, der findes under et i sin Tid meget udbredt fransk Kobbeerstik af Larmessin, betitlet "L'hiver" og forestillende Skøiteløbere:

Sur un mince crystal l'hyver conduit vos pas,
Le précipice est sous la glace.
Telle est de vos plaisirs la légère surface,
Glissez, mortels, n'appuyez pas!

--, - 14. Tibur] See ovenfor, Anm. til S. 104 L. 32.

--, - 30. buser] d. e. farer frem i Blinde, eller: snubler.

- 116, - 25. *Hviid*] d. e. Bagg.s Ben, Prof. A. C. *Hviid* som i Aarene 1777-80 paa offentlig Bekostning havde foretaget en Reise til Udlandet og paa denne ogsaa besøgt Italien. See S. 281-82, Anm. til Riimbrevet "Fragmentet i Lolland".

--, - 29. Prang] d. e. Pragt; see S. 309, Anm. til S. 84 L. 9.

- 117, - 9-10. disse Heltehøie, disse sande syv Planeter] Rom er bygget paa syv Høie. - Man vil erindre, at der dengang kun kjendtes 7 Planeter, idet den 8de, Neptun, først blev opdaget 1846. Naar Digteren nedenfor, S. 119, ansætter deres Tal til ni, kan han kun faae dette ud ved at regne de to dengang bekjendte Planetoider med (Ceres og Pallas).

--, - 12-15. Thi Naturens... plastisk Dynamik?] *Plastisk Dynamik* kaldes Kunstens Berden her, fordi den tydeligere og mere levende end Naturen giver os Indtrykket af indre Kræfter, der virke giennem Masserne, som brede sig i Rummet. *Mathematiken* tager blot Hensyn til Tingenes Størrelse, *Dynamiken* ogsaa til de indre Kræfter, der virke igjennem dem. Denne Modsætning, som var almindelig i Datidens filosofiske Literatur, gjenfindes ogsaa andensteds hos 326 Bagg.: see saaledes, for hans danske Skrifers Bedkommende, "Labyrinten" 1ste D., 1792, S. VI-VIII, og 2den D., 1793, S.253 (2 DB. IX, 16 og X, 82); "Giengangeren" 1807, S. 143 (2 DB. VII, 81).

S. 117, L. 20. *Winkelmann*] Den lærde tydske Archæolog Joh. Joach. *Winckelmann* (1717-68), der har Fortjenesten af at have grundlagt Kunsthistoriens videnskabelige Behandling, havde, navnlig ved sit Hovedværk "Geschichte der Kunst des Alterthums" Dresden 1764, gjenopvakt Sandsen for den klassiske Oldtids Kunst.

--, - 25-26. i en vis Distant fra mig selv, paa Posten hans] Bed disse Ord, i Forbindelse med S. 118 L. 6-7: raaber Bæ! til vor Nutid, alluderes til "Moralen" i Wessels Fortælling "Den forvovne Siællands-Faer":

"Hør Læser! paa sin Post om en bebæer dig,
Saa skal du frisk, om du vil lyde mig,
Bebæe ham igien, men paa en lang Distant
Fra Posten hans."

- 118, L. 28. *Potteskaar'nes Banke*] Apostrofen, der ikke findes i 1807, er optaget efter Orig. Potteskaarenes Banke d. e. Monte Testaccio, en i den sydvestlige Deel af Rom beliggende Høi, som heelt igjennem bestaaer af Potteskaar fra Oldtiden.

- 119, - 5. I hvis Grav jeg blikker ned] Om Bagg.s og andre samtidige Forff.s Brug af Germanismerne *at blikke, blikke ned* osv. er talt i 1ste Bd. S. 401-2, Anm. til S. 281 L. 6.

--, - 28. klassisk Chiasmus] Bed Chiasmus forstaaes egentlig Troen paa et forestaaende tusindaarigt Christi Rige paa Jorden, og dernæst, uegentlig, Troen paa Menneskehedens bestandige Fremskriden til høiere moralsk Fuldkommenhed; ved klassisk Chiasmus her vel altsaa nærmest: Troen paa en ny æsthetisk Guldalder som Resultat af den af Romantikerne anpriste Fordybelser i den klassiske Oldtids Kunst og Poesi.

--, - 32. *æsthetisk Ild*] Med Hensyn til den i disse Ord (Orig. har i deres Sted: Æsthetiskhed) indeholdte Snært til Romantikerne kan der være Anledning til at bringe i Erindring, hvad af senere Forfattere er bemærket f. Ex. om "den æsthetiske Bedøvelse og Sevfortabelse og Selvbeskuen, i hvilken Romantiken gik op", samt om, hvorledes "det *at være* 327 *et æsthetisk Menneske* for Romantikerne blev den egentlige Hovedsag", idet Alt for dem forbandt sig med Poesien og Kunsten, og dette blev det Bæsentligste.

S. 119, L. 35. Udelukt af Propylæet] d. e. *uden at være naaet blot saa langt som til Forgaarden i de antike Templer*, formodentlig med særlig Hentydning til Goethes ogsaa andensteds af Bagg.*) omtalte Tidsskrift, "Propuläen" (3 Bd., Tübingen 1798-1800), hvis symbolske Titel, ifølge den forudskikkede Indledning, med Flid var valgt "zur Erinnerung, dasz wir uns so wenig als möglich vom klassischen Boden entfernen".

- 120, - 4. *Schlegel-schläger*] Det er ikke til at tage fejl af, hvem der menes hermed. Orig. har reent ud: *Øhlenslæger*.

--, - 6. de *vilde* Blikke] Ivfr. S. 156 L. 3.

--, - 22-S. 121, L. 6. Vigende hans løbske Løb?

... i sit Svøb - -] Disse 19 Linier fattes i Orig.

--, - 34. Hippokrene] den ved et Hovslag af Pegasus fremkomne Digterkilde, paa Toppen af Helikon.

- 121, - 6. Fuld af Streger] Hermed sigter Bagg. til den i den høiere Ode- og Hymnepoesi hyppig

forekommende Misbrug af Tankestreger, der f. Ex. ogsaa allerede bebreidedes *Ewald* af hans Samtid. "Evald var stærk i Streger, som man veed", siger ogsaa Bagg. i sin Kritik over "Røverborgen" (2 DB. XII, 31). I sit "Udtog af en Dagbog holden i Aarene 1777-1780 paa en Reise igennem Tyskland (osv.)", Kbhvn. 1787, fortæller Bagg.s ovenfor, S. 281-82, omtalte Ben A. C. *Hwiid* fra sit Ophold i Kiel i det første Reiseaar, hvorledes han, under en heftig Dispute med sine Bordfæller om Klopstocks "Messias", brugte den Yttring, at dette Digt havde "avlet en Myriade as *Stregpoeter* baade i Tydskland og hos os"; og *Tode* har om denne samme Mani

*
- 328

for Streger et pudsigt Udtryk i sin "Sundhedstidende" (7 Febr. 1781), hvor han siger: "... saa vil jeg besjunge din Biisdøm i en Ode, i den allernyeste Smag: en Ode, som er lig en Landmaalerkiæde, kraftfulde Ord, adskilte og samlede ved Streger: en Ode, som alle Folk skulle berømme og ikke forstaae!" Forresten var Bagg. selv ingenlunde fri for at gjøre en udstrakt Brug af dette Interpunktionstegn i sin Still, og var sig ogsaa denne Eiendommelighed vel bevidst: see 1ste Bd. S. 354, Anm. til S. 101 L. 26.

S. 121, L. 14. Over Roms forknuuste Heele] Denne Linie, som ikke findes i 1807 (hvorved der kommer til at mangle et Riim paa deele i L. 13), er her indsat efter Orig.

- -, - 29. Som man staaer og gaaer i *Thye*] *Thy* findes flere Steder, ligesom her, skjemtviis af Bagg. brugt som Betegnelse for en specifik dansk Lokalitet; jvfr. saaledes nærv. Bd. S. 256 L. 22: mellem *Thy* og *Trankebar*, og i Riimbrevet "Hierte-Parcellerne", til Frøken Astrup, Jan. 1813: imellem *Trapezunt* og *Thy*. Til Grund herfor ligger maaskee Ruusel Yttring i P. Paars (1ste Bogs 1ste Sang) om Jerusalems Skomager:

"Der er fast intet Land, der er fast ingen Bye,
Han jo har været i, end ogsaa udt Tye"

- 122, - 13. *Schlick* og *Schlack*] Med disse Navne sigtes neppe til bestemte Personer, og Udtrykket maa vel altsaa forstaaes som eensbetydende med: *Peer* og *Poul*, *den* og *den*.

- 124, - 17. *Flakkus*] d. e. *Flaccus*'s, *Horats*'s: see S. 318 ovenfor, Anm. til S. 101 L. 17.

- -, - 20-22. *Humboldt*... den lille *Carl* især] *Humboldt* d, e. den daværende preussiske Gesandt i Rom Wilh. v. *Humboldt* (1767-1835), Broder til den berømte Naturforsker Alexander v. H. og selv bekjendt som Forfatter og Sproggrandsker. Bagg. havde gjort hans personlige Bekjendtskab i Paris. - *Carl* d. e. Grev Adam Moltkes ovenfor (S. 317) omtalte Søn, dengang fem Aar gammel. - De to første af disse Linier ere her giengivne i den Orden, i hvilken de følge paa hinanden i Originalen, medens de i Udg. 1807 ere ombyttede, formodentlig kun som Følge af en Feil ved Trykningen, da det dog synes naturligst, som i Orig., at lade "den lille Carls" Navn følge umiddelbart 329 efter Forældrenes, istedenfor at skille dem fra hinanden ved en heel Linie.

S. 124, L. 26 S. 125, L. 6. Kom omsider... *dansk!*] Denne Slutning mangler i Orig., i hvilken Brevet efter S. 124 L. 25 fortsættes i ubunden Stiil.

- 125, - 1. et Blomst] Om Bagg.s Brug af den urigtige Intetkjønsform *et Blomst* see 1ste Bd. S. 378, Anm. til S. 204 L. 23.

- 126. **Til min Ven.** 1 DB. IV, 297. - 2 DB. VII, 19. -

Dette Digt, som i 1 DB. var optaget under Afdelingen "Blandede Digte" og i 2 DB. blandt "Satiriske Digte", men formeentlig rettest har sin Plads blandt Riimbrevene, er her med Hensyn til Tidsfølgen indordnet efter den i 14de Linie indeholdte omtrentlige Angivelse af dets Tilblivelsestid.

- -, - 13. aldrigen] Ivfr. ovenfor, Anm. til S. 20 L. 21.

- 127. **Overhovedet og i Grunden.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 283. - 1 DB. V, 177. - 2 DB. V, 144. -

Angaaende *Walterstorff* see S. 308, Anm. til Riimbrevet "Vor Verdens Skabelse". Ogsaa han befandt sig paa den Tid, ligesom Bagg., i Paris, hvorhen han har bleven sendt af den danske Regering for at komplimentere Napoleon i Anledning af hans Thronbestigelse. - Bagg.s i nærværende Riimbrev omhandlede Tilbøielighed til hyppig at blande Adverbierne overhovedet og i Grunden ind i sin Tale, omtaler han selv paa flere Steder i sine Breve til W., see saaledes i nærv. Bd. S. 134 ff. samt hans sidste Riimbrev til ham, af 11 Aug. 1818.

- -, - 6. Held, jeg har i Munden] Med denne skjemtende Omskrivning af Ordet *Mundheld* kan sammenlignes saadanne Udtryk som: Padder med Skiæl for: Skildpadder (S. 164); Saft fra Brænde for: Brændeviin (S. 216); Ildens Vaade for: Ildsvaade (S. 254); Stenenes Rende for: Rendesteen ("Gamle Jobs Sang paa Holmen", 2 DB. III, 219 og 222); hen med Syn paa Fyen for: med Hensyn paa Fyen (Riimbrev til Astrup af 22 Jan. 1816).

- -, - 19. bevise Dem, min Feil] 1807 (samt I DB. og 2 DB.), imod Bersemaalets Fordring: devise Dem, at min Feil.

- 128, - 8. stundom] 1807: stundum, der dog kun er at betragte som en Trykfeil, da denne Form udtrykkelig bliver 330 stemplet som saadan af Bagg. selv et af de Steder, hvor den atter ganske undtagelsesviis er indløben, nemlig i hans "Per Brøvler" 1816 (S. 30, jvfr. S. 90).

S. 128, L. 20-21. Jeg hader... Paris] See S. 322, Anm. til S. 110 L. 32.

- -, - 27. høit] d. e. høit regnet, i det Høieste.

- 129, - 11. især paa vor luslidte Side] Denne Brug af Ordet *luslidt*, i figurlig Betydning, er bekjendt fra Mettes Ord i Kjærlighed uden Strømper (4de Optog, 1ste Optrin): "Biis ikke Lasten frem paa dens luslidte Side."

- -, - 12. verdens] See S. 278, Anm. til S. 15 L. 23.

- 130. **Hvis jeg er, og hvis jeg ikke er.** Iversens Fyenske Avertissements Tidende, d. 9 April 1805, Nr. 51. - Skiemts. Riimbr. 1807 S. 290. - I DB. V, 181. - 2 DB. V, 147. -

Inseratet i den fyenske Tidende - hvor Datum findes tilføiet, nemlig: Paris, d. 28 Febr. 1805 - var foranlediget ved følgende Notits i et af Bladets tidligere Nummere (Nr. 19, d. 8 Febr.): "Den nylig afdøde Spazier var en fød Berliner, havde faaet Hofraadstitlen, som han lige til sin Død prunkede med, af Fyrsten af Neuwied, og derpaa reist i Selskab med *vor Baggesen* (det var han idetmindste dengang, Gud veed, *hvis* han nu er)."

Spazier (Karl), død d. 19 Jan. 1805, tydsk Forfatter samt Redaktør af den leipzigske "Zeitung für die elegante Welt", havde i sine yngre Aar opholdt sig nogen Tid i Danmark. Paa Baggesens første Reise til Schweiz vare den danske Digter og "den ædle, uforglemmelige" S., som han kalder ham, i Mai 1789 truffet sammen paa en Lysttour fra Kiel og fulgtes nu ad indtil Ankomsten til Basel i August s. A., hvorefter de i September igjen mødtes et Par Gange paa samme Reise.

Fra det fyenske Blad blev Digtet i de nærmest paafølgende Dage optrykt saavel i "Nyeste Skilderie af Kiøbenhavn" som i "Dagen".

- -, - 14. I Hensigt til] d. e. med Hensyn til. (Ligeledes i 1ste Bd. S. 98, L. 24).

- 131, - 16. "Hvis Borger?" Danmarks Sprogs!] I P.A.Heibergs Piece "Om mit Forhold til Baggesen" (Drammen 1826) hedder det, S. 5-6: "Siden den Tid (d. e. siden H. 1789 udgav sin „Holger Tydske“, en Parodi paa Bagg.s Opera "Holger Danske") har jeg gjort to 331 Epigrammer imod ham, i Anledning af et Bers, som han havde ladet indrykke i Iversens Fyenske Avis, hvori han taler om, at han bar *Kronprindsens Uniform*, og siger, at han var *det Danske Sprogs Borger*. Disse Epigrammer have, saavidt som jeg veed, aldrig været trykte". Af disse Epigrammer kjendes nu kun det sidste, hvortil selve det originale Manuskript - der fra Paris, hvor Heiberg som bekjendt opholdt sig, har været tilsendt Iversen til Optagelse i den fyenske Tidende - for Tiden findes i en større Autografsamling her i Byen. Det bestaaer i et Brev, der paa Adresse- og Seglsiden er mærket med de talrige originale Poststempler og Portoangivelser for Befordringen fra Paris over Hamborg til Odense, men som forresten foruden Udskriften: A Monsieur Monsieur Iversen, Imprimeur-Libraire à Odensee, en Dannemarck ikke indeholder andet Skrevet end selve Epigrammet. Dette lyder saaledes:

„Hvad jeg laaner, er ikke mit.

Epigram

**I Anledning af Baggesens Bers, som findes
i Iversens fyenske Tidende Nr. 51 den 9 April 1805.**

Glem, Danmark, dine gamle Sorger;
Du hevnet er for Tydskernes Foragt,
Thi *deres* Baggesen har sagt:
At nu og da dit Sprog han *borger*."

og nedenunder findes tilføiet, dog formeentlig med en anden Haand: "Af P. A. Heiberg".

Da dette Epigram, som ogsaa af Heiberg bemærket, neppe er blevet trykt (i Iversens Avis for 1805 findes det ikke), maa det paa anden Maade været blevet Bagg. bekjendt; thi det er utvilsomt hertil, han siger, naar han siger i sin "Gienganger" 1807, S. 39 (2 DB. VII, 44):

Trods *Heiberg* og enhver Kanon,
Der overdøver hans Bag-talende Person,
Jeg siger nok engang: "at jeg er Sprogets Borger."

At Bagg. her skulde have sigtet, ikke til hiint Epigram, men til Heibergs Komædie "De syv Tanter", hvor der i en Replik forekommer den Passus: "Jeg er *det danske Sprogs Borger*, som Digteren siger", er lidet rimeligt, da denne 332 Komædie først udkom i Slutningen af Aaret 1806, nemlig i 3die Deel af Rahbeks Udgave af H.s samlede Skuespil (avertret tilsalg i Adresseavisen d. 1 Decbr. som "nylig færdig fra Pressen"); medens "Giengangeren" allerede udkom i Febr. eller Marts 1807.

S. 131, L. 16-17: "hvis Pensionnær?" Vor Kronprinds *Frederiks*, hvis Uniform jeg bær!] Under et kort Besøg, Bagg. aflagde i Fædrelandet i Sommeren 1802, havde Kronprindsen udvirket ham en aarlig Pension ("Understøttelse") af 800 Rdlr. fra 1 Jan. 1803 "imod den Forpligtelse at paatage sig det literaire Arbejde eller den Correspondance, som maatte vorde ham paalagt", og derhos, paa Bagg.s derom udtalte Ønske, som Tegn paa sin særdeles Gunst meddeelt ham Tilladelse til at "anlægge og bære den for de Kgle. Consuler Allernaadigst bestemte Uniformkiøle".

- -, - 18. *Skiolds*] Hermed sigtes formodentlig til det i nærv. Bd. S. 98 (jvfr. Anm. S. 314) omtalte patriotiske Heltedigt, der skulde handle "om Odin, Skjold, og første danske Sæder", men aldrig blev fuldført.

- -, - 22. nulevende] Skiemts. Riimbr.: nulevendes; i den fyenske Tidende forekommer Ordet ikke, som Folge af en forskjellig Redaltion.

- 132. **Satansengelen.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 295. - 1 DB. V, 184. - 2 DB. V, 149. -

Udtrykket Satansengelen skriver sig fra 2 Kor. 12, 7; efter den ældre Bibeloversættelse (Baisenhusbibelen 1802): "Og at jeg skal ikke ophøie mig af de høie Aabenbarelses, da er mig givet en Pæl i Kjødet, som er Satans Engel, som mig skal slaae nied Næve, paa det jeg ikke skal ophøie mig."

Angaaende *Walterstorff* see S. 308, Anm. til Riimbrevet "Vor Verdens Skabelse". Om hans daværende Ophold i Paris er talt ovenfor, S. 329, i Anm. til Riimbrevet "Overhovedet og i Grunden". Ifølge en Notits i Bladet, "Dagen" kom han tilbage til Kiøbenhavn d. 21 Okt. 1805.

- -, - 6. Vor Hersomssamqvems Afskeedsdag] Angaaende det af Bagg. dannede Ord hersoms, som han snart skriver med lille, snart med stort Begyndelsesbogstav og undertiden ogsaa, som her, slaaer sammen til eet Ord med det efterfølgende Gudstantiv, hvortil det hører, see 1ste Bd. S. 392, Anm. til S. 254 L. 3. I P. Hjorts "Tolv Paragrapher" anføres ovenstaaende Udtryk som Exempel paa 333 Bagg.s "udanske og meningsløse Former", og i et utrukt satirisk Skuespil i 5 Akter, af Digterens utrættelige Antagonist A.E.Boye: "Den nye Ulysses von Ithacia", fra 1819 (i Udgiverens Besiddelse), hvori der bl. A. railleres stærkt over Bagg.s Sprog og nydannede Ord, bliver der lagt Hovedpersonen i Stykket, den vidtbereiste Ulysses (d. e. Baggesen) en længere Replik i Munden, hvori en stor Deel af disse nydannede Ord ere sammenhobede, og i hvilken han bl. A. ogsaa taler om sine Staldrødres mange tidligere Benskabsbeviser "i vort *Dersomssamqvem's* Reiseliv."

S. 132, L. 7. med Top og Tavl] See S. 276, Anm. til S. 13 L. 30.

- 133, - 2. modens] See S. 278, Anm. til S. 15 L. 23.

- 134, - 16. *indisk Gouverneur*] W. var 1785 bleven udnævnt til Bice-Generalguvernør og to Aar derefter til Generalguvernør over de dansk-vestindiske Øer.

- -, - 20. *Geheimeraaden*] d. e. Geheimekonferentsraad Christoph Bilhelm *Dreyer*, Storkors af Dbg. (f. 1737), fra 1797 indtil sin Død (1810) dansk Gesandt i Paris; han efterfulgtes paa denne Post af *Walterstorff*. *Dreyer* omtales igjen i nærv. Bd. S. 205.

- -, - 21. *Keiserkroningen*] d. 2 Decbr. 1804.

- -, - -. *spanske Jordefærd*] Udgiveren har ikke fra *Walterstorffs* og Bagg.s daværende samtidige Ophold i Paris fundet noget særlig notabelt *spansk* Dødsfald omtalt i den franske *Moniteur*; men mulig har Digteren her husket fejl, og den eneste betydeligere Ligfærd, der da synes at kunne være Tale om, er den *italienske* Divisionsgeneral *Trivulzi's*, der fandt Sted med megen Pomp i Paris d. 7 Marts 1805.

- -, -31. Vort *Overhovedet* og vort i *Grunden*] See Riimbrevet S. 127 med tilhørende Anm.

- 135, - 1. Kaffee] Bagg. skriver imellem hinanden snart Caffee eller Kaffe, snart igjen Caffee eller Kaffee.

--, - 16. Der var mig bleven en Slags aandelig Tobak] See ovenfor, Anm. til S. 99 L. 23.

--, - 29. Halvfemsindstive] Om denne Form see 1ste Bd. S. 296, Noten til L. 15.

--, - 32. kalde] 1807: kalder. Da den stødende Kakophoni, der fremkommer ved denne Singularisform, utvivlsomt alene maa tilskrives Bagg.s bekjendte Sky for Hiatus, har Udgiveren troet her at turde tillade sig denne lille Afvigelse fra Texten; jvfr. ovenfor, S. 296, Anm. til S. 61 L. 29.

334

S. 138. **Tausheden.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 309. - I DB. V, 193. - 2 DB. V, 156. -

Angaaende Grev Adam *Moltle* see S. 287-88, Anm. til Riimbrevet "Labyrinten paa Rim".

--, - 4. Marly] I den lille By *Marly* (*Marly-la-Machine* ell. *Marly-le-Roi*). nær ved St. Germain-en-Laye, omtrent fire franske Miil fra Paris, bekjendt for de hydrauliske Maskiner, hvorfra Bersailles's prægtige Kaskader og Bandspring tidligere forsynedes, havde Bagg. for den Arv, der var tilfalden hans Hustru Fanny ved hendes Faders Død (see nærv. Bd. S. 314, Anm. til S. 98 L. 3), i Aaret 1804 kjøbt et Huus med tilhørende Have, som han kaldte *la Violette*, og som han besad, indtil Landstedet, efter hans Hustrues og Sønnen Pauls Død, i Foraaret 1823 blev bortsolgt. Bagg.s bevægede Livsforhold førte det imidlertid med sig, at han kun i forholdsviis kort Tid og aldrig længe ad Gangen kom til at beboe denne Eiendom; i Tidsrummet fra Efteraaret 1810 indtil August Maaned 1821 stod Huset saaledes ganske tomt. Paa Byens Kirkegaard ligger Fanny B. begravet En Afbildning af Landstedet, med tilhørende Text, findes i Illustr. Tid., Kbhvn. 12 Aug. 1883, Nr. 1246. Det omtales ogsaa i Dorphs "Uddrag af P.O.Brøndsteds Reise-Dagbøger"; Kbhvn. 1850, S. 59-60, i en Optegnelse af 6 Sept. 1807: Huset, med dets "poetiske lille Have" og de deilige Blomster, beskrives her som "allerkjæreste, saa net og nysseligt som et Dukkeskab"; fra Altanen havde man en herlig Udsigt over det frugtbare Landskab, og i Studerekammeret, "et velsignet Bærelse", havde Bagg. et Prospekt af Øresund hængende over sit Skrivebord - "det er ægte dansk", tilføies der i Optegnelsen, "og skikker sig vel for vor Digter."

--, - 8. hvad jeg er vorden] Maaskee en Gallicisme (*ce que je suis devenu*), for: *hvad der er bleven af mig*. Opmærksomheden har alt i 1ste Bd. (S. 378, Anm. til S. 213 L. 1) været henledet paa een formeentlig Gallicisme hos Bagg., og flere ville forekomme i det Følgende. At Digteren selv ikke var blind for, at der i hans Stiil let kunde indløbe ikke blot Germanismer, men ogsaa Gallicismer, kan sees af hans Brev til Rahbek, dat. Augustenborg d. 4 Julii (skal være: 4 Aug.) 1795 og meddeelt af Sidstnævnte i Liunge's Maanedsskrift *Hertha*, 1ste Bd., 1827, S. 291 ff.

335

S. 138, L. 26 og 28. Jeg kunde svare dig] nemlig med *Jost* i Ewalds "Harlequin Patriot", 1ste Handl 2det Optr.

- 140. **Sprøg-Smørrebrød.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 314. - I DB. V, 196. - 2 DB. 158. -

Auguste Félix Desaugiers, f. i Frankrig 1770, efter 1836, kom hertil med Grouvelle i Slutningen af August 1793 og var fra 1796 til 1812 første franske Legationssekretær i Kjøbenhavn. Fra 1812 var han fransk Konsul, først i Helsingør og derefter i Kjøbenhavn, indtil han i Efteraaret 1815 drog tilbage til sit Fædreland. Baade han og en yngre Broder, Jules Joseph D., der var ansat som 2den Sekretær ved samme Legation, sysselsatte sig under deres Ophold her i Landet med literære Arbejder.

--, - 5. Marly] See ovenfor, Anm. til S. 138 L. 4.

--, - 12-13. med en *Nasos Fied* blandt *Geter*] Bagg. gaaer her ud fra, at D., skilt fra sit Fædreland, kun kan betragte Kjøbenhavn som et Slags Forviisningssted, hvortil en ublid Skjæbne har henflyttet ham, og sammenligner derfor hans Ophold i Kjøbenhavn med *Ovids* ufrivillige Ophold i Byen *Tomis*, ved det sorte Hav, hvortil Keiser Augustus havde forviist ham. *Geter* kaldtes i Oldtiden et ved Nedre-Donaus Bredder og det sorte Hav bosat Folkeslag. - Selv siger Desaugiers forresten i en Afskedshilsen, han umiddelbart forinden sin Afreise igjennem Adresseavisen sendte sine herværende Benner og Bekjendte, at han i Danmark har tilbragt de lykkeligste Aar af sit Liv.

--, - 14. *Cæsars Priis* og *Middelhavets Sange*] Hermed hentydes formodentlig til utrykte Digte af Desaugiers, som denne havde gjort Bagg. bekjendt med, ligesom Tilfældet har været med den i Noten S. 142 anførte Opera "*La Colère d'Achille*", der først blev trykt 1816, efter D.s Hjemkomst til Frankrig. Med *Cæsar* menes naturligviis *Napoleon*; jvfr. strax nedenfor: vor besjængne Helt. Med Hensyn til dette sidste Udtryk maa forøvrigt bemærkes, at paa den Tid, da nærværende Riimbrev blev skrevet, havde Bagg. alt holdt op med at synge til Napoleons Priis. Saalænge denne endnu kun stod for ham som Frihedens Helt og Anarkiets Betvinger, havde han fulgt hans Færd med entusiastisk Beundring og rigelig ydet ham sin Digtvirak 336 baade paa Dansk, Tydsk og Fransk*), men efterhaanden som hans eengang saa stærkt lovpriste Heros udviklede sig til at blive Erobrer og Despot, blev Begejstringen mere og mere forvandlet til bitter Uvillie, og inden Førstekonsulen endnu, i 1804, havde ladet sig Keiserværdigheden overdrage, havde

det fuldstændige Omslag allerede givet sig Bidnesbyrd i den skarpeste Satire, som Digteren derefter, lige indtil Keiserens endelige Fald i 1815, vedblev at udslynge imod denne "Frihedens og Fredens selvkronede Morder".

S. 140, L. 15. toner] d. e. udtoner, synger.

- -, - 22. Pindus] et Apollo og Muserne helliget Bjerg i det gamle Grækenland. Navnet bruges, ligesom Helikon og Parnassus, som Betegnelse for Musernes Hjem.

- 141, -2. *Lafontaine*] d. e. den berømte franske Digter (f. 1621, 1695), hvis rimede Fabler og Fortællinger i saa høi Grad udmærke sig ved Sprogets Belklang og gratiøse Lethed.

- -, - 27. *Dagen*] d. e. det i sin Tid meget udbredte politiske Dagblad af dette Navn, der var paabegyndt i Jan. 1803 af daværende Bogtrykker, Literatus K. H. Seidelin og blev udgivet af ham indtil hans Død i 1811, derefter *

Primo Consuli Gallorum
Napoleo Bonaparte

("Napoleon Bonaparte, de Franskes Førstekonsul, helliget"), og paa Reversen følgende Anagram deraf:

Mars bello, Apollo pace
Regnat
Uno Jove minor

("Mars lig i Krigens Gjerning og Apollo i Fredens, staaer han som Hersker, alene overtruffen af Jupiter"). Det vil forøvrigt sees, at Anagrammet - en Genre, hvori Digteren ellers havde en ganske ualmindelig Force - ikke er aldeles korrekt: Reversen har nemlig 37 Bogstaver og Aversen kun 36, idet førstnævnte har to e'er for meget og eet p for lidt. 337 successive af Rahbek o. A. Det udkom paa den Tid 4 Gange ugentlig.

S. 142, L. 9-10. Jeg haaber snart... i... *Kjøbenhavn* at favne dig igien] As Breve og Dagbogsoptegnelser fra den første Deel af Aaret 1806 sees det, at Bagg. paa den Tid var ivrig betænkt paa at foretage en Reise til Kjøbenhavn, navnlig for at bringe Aftaler i Stand med Boghandler Brummer om Udgivelsen af sine danske Bærker, hvoriblandt flere nye (see Indledningen til Anmærkningerne i nærv. Bd.), og for at afhente sin Søn August i Korsør (see nærv. Bd. S. 314, Anm. til S. 98 L. 4). Reisen kom ogsaa istand og Blev tiltraadt i de første Dage af Juni Maaned s. A.; men da Bagg. gjorde længere Ophold underveis, bl. A. i Amsterdam, hvor han for nogle tyske Arbeiders Bedkommende havde at træffe en lignende Aftale med Boghandler Brockhaus som den, han agtede at træffe med Brummer, fandt Ankomsten til Kjøbenhavn først Sted d. 14 August.

- -, - 15. *din Sang om Peleus Søn*] Peleus d. e. Peleus's: see S. 318 ovenfor, Anm. til S. 101 L. 17.

- 143. **Levningen af Uskyldighedsstanden**. Skiemts. Riimbr. 1807 S. 152. - I DB. V, 98. - 2 DB. V, 84. -

Det maa ansees for utvivlsomt, at Bagg. baade ved den Plads, han har givet dette Digt i de "Skiemts. Riimbr." (imellem Digte fra 1795 og 96), og ved Tilføielsen "Til Jomfru Ø****" har havt til Hensigt at skjule Digtets sande Tilblivelsestid. Den Kvinde, som han her og flere Steder i det Følgende besynger under Navn af "Lilia", er nemlig Oehenschlägers Søster Sophie; men Bagg.s Kjendskab til hende skriver sig først fra hans Hjemkomst til Kjøbenhavn i Midten af August Maaned 1806*), og da havde hun allerede i 4 Aar ikke længer været lfr. Oehenschläger, men Fru Ørsted. Brevet er altsaa skrevet imellem medio August 1806 og ult. November s. A., da de "Skiemts. Riimbr." udkom; og da to andre Riimbreve til hende fra samme Periode (nærv. Bd. S. 147 og 149) ikke bleve optagne i denne Samling, men først i de "Poet. Ep." 1814, * 338 er der Grund til at antage, at nærværende Brev er *ældre* end hine to, hvorfor der i nærv. Udgave er anviist det Plads umiddelbart foran disse.

Strax efter sin Ankomst til Kjøbenhavn havde Bagg. stiftet Bekjendtskab med daværende Assessor i Lands-Qversamt Hos- og Stadsretten Anders Sandøe Ørsted og traadte snart i et saa intimt Benskabsforhold til ham og hans Hustru, at det Ørstedeske Huus under hele Besøget i Hovedstaden, fra Midten af Aug. 1806 til d. 26 Mai 1807, blev det Sted, hvor han helst og tilsidst næsten udelukkende opholdt sig; i de sidste 7 Maaneder *boede* han endog hos dem. Bagg., hvis Hjerte paa denne Tid ikke var optaget af nogen varm Lidenskab for hans i Frankrig efterladte Hustru, følte sig strax mægtig tiltrukken af den, baade hvad ydre og indre Egenskaber angaaer, ualmindelig rigt udstyrede og i høi Grad indtagende, 24aarige Kvinde; og omvendt er det forstaaeligt, at denne, der overhovedet har været noget tilbøielig til at lade sig for stærkt exaltere af sin letvakte Følelse, som dertil i sit barnløse Ægteskab - med en svagelig og med Arbeide overlæst Mand, hvis aandelige Natur var vidt forskjellig fra hendes egen - bestandig led af en ikke fuldt ud tilfredsstillet Trang til noget Høiere, og som endelig selv var en i høi Grad poetisk Natur, maatte være let modtagelig for den navnkundige Digtters begejstrede Hyldest og ogsaa paa sin Side er bleven sympathetisk hendragen til ham.

Forholdet imellem dem har været meget fortroligt; men naar der, i et i vor Tid udkommet større literaturhistorisk Bærk, paa Basis af Bagg.s opbevarede Dagbogsoptegnelser fra hiin Periode er bleven slaaet paa denne Intimitets ikke blot aandelige Charakter, saa er det heldigt, at denne lidet diskrete og lidet kritiske Anvendelse aa reent private Optegnelser har erholdt det fornødne Korrektiv, endnu inden Røsterne fra den Tid ganske vare forstummede, nemlig igjennem en Udtalelse fra H.C.Ørsteds Enke, der paa den Tid, her er Tale om, som ung Pige ofte var i Svogerens Huus og var Beninde af hans Kone, og som har vidnet, at en saadan Pligtforglemmelse fra Sophie Ørsteds Side vilde have været en Umulighed for hendes i sin inderste Grund rene og fiint kvindelige Natur. (See Kr. *Arentzen*, "Baggesen og Oehlenschläger" II, 1871, S. 258 o. fl. St.; *Nic. Bogh*, "Fra Oehlenschlägers Kreds" 1881, S. 80-81).

Baade under selve Samlivet og efter dette gav Bagg.s 339 Forelskelse i Sophie Ø. sig Udslag i forskellige, mere eller mindre direkte til hende adresserede Poesier, baade i det danske og i det tydske Sprog. Af danske skal saaledes, foruden de allerede nævnte to nærmest paafølgende Riimbreve S. 147 og 149, henvises til Digtene "Den dobbelte Brystnaal", "Til Lilia", "Hytten", "Ifr. Elses Vise" (alle i 2 DB. III: S. 28, 130, 177, 179) og "Samklang" (2 DB. IV, 181), jvfr. nærv. Bd. S. 217 og 219 samt, "Giengangeren" 1807, S. 63 og 73-74 (2 DB. VII, 52 og 56). Endelig maa her endnu nævnes to Disticha i Digterens Dagbog fra denne Periode, "Den dobbelte Himmelfartsdag" og "Til Lilia", hvilke hverken ere optagne i I DB. eller i 2 DB., men ville findes paa sit Sted i det Følgende.

Efter Bagg.s Afreise fandt der i Begyndelsen en livlig Brevvexling Sted imellem dem, men den synes snart at være ganske hendøet; og da Bagg. og Lilia første Gang mødtes igjen, i November Maaned 1811, viste hendes Modtagelse ham kun altfor tydelig, at hendes tidligere Godhed for ham var bleven afløst af en isnende Kulde, uden at man kommer paa det Rene med, hvad der har givet Anledning til dette fuldstændige Omslag fra hendes Side.

S. 143, L. 14. Snæv] et oprindelig norsk, ogsaa af Wessel benyttet Ord: let Smag, Anstrøg, Spor af.

- 144, - 2-3. en Kone, der fanged Muus] Den herefter følgende Fortælling, om den til Fruentimmer forvandlede Kat (der f. Ex. ogsaa findes i Holbergs "Moralske Fabler" 1751, S. 141-42), skriver sig fra Æsop. Bagg. havde allerede indført den, tildeels med de samme Ord som her, men i Prosa, i det ovenfor, S. 292, i Anm. til Riimbrevet "Fuglen" omtalte Brev til Frøken Haller, i Poulsens Nytaarsgave for Damer 1792. - Til Grund for de S. 144 L. 22 og 23 indeholdte Omskrivninger af Jupiters Navn som Egypternes tilbedte store Tyr og Dyrekredsens vrede Konning ligger den Identitet, man har villet finde imellem den over hele Ægypten som Guddom dyrkede Tyr *Apis* og Dyrekredsens Stjernebillede *Tyren*, der af Nogle antages at forestille den Tyr, i hvis Skikkelse Jupiter bortførte Europa.

- -, - 11. *Domitianus*] Om denne menneskefjendske og blodtørstige romerske Keiser (81-96) berettes det, at han havde for Skik at lukke sig inde i nogle Timer og da i sin Ensomhed forlystede sig med at fange Fluer og spidde dem.

- -, - 13. Og *Nemesis* i vore Dage] Med denne 340 Bemærkning - *der ikke fandtes i den ovennævnte Redaktion fra 1792* - om *Nemesis*, som i vore Dage morer sig med at fange Fluer, maa Bagg. antages at have villet udtrykke sin Fortrydelse over, at Gjengjældelses-Gudinden tøvede saa længe med at gribe straffende ind i Napoleons Skjæbne - see ovenfor, Anm. til S. 140 L. 13.

S. 145, L. 21. denne Hersoms Stengel] Angaaende det af Bagg. dannede Ord Hersoms (hersoms) see 1ste Bd. S. 392, Anm. til S. 254 L. 3; jvfr. ovenfor, S. 332, Anm. til S. 132 L. 6.

- -, - 29. Skidenstrædet] det gamle Navn paa den nuværende Krystalgade i Kjøbenhavn. Navneforandringen blev bevilget i Slutningen af Aaret 1818 efter en Ansøgning fra samtlige Gaard- og Huuseiere i Gaden.

- -, - 30. Kiøgeveien til Guds Rige] d. e. *den besværlige, møisommelige Bei til G. R.* (jvfr. S. 94 L. 26: Livets Kiøgevei), med Hentydning til den i ældre Tid for sin Slethed berygtede Landevei fra Kjøbenhavn til Kjøge, see 1ste Bd. S. 350, i Anm. til S. 87 L. 31.

- 147. **Det tilgivelige Tyverie.** Poet Ep. 1814 S. 62. - I DB. V, 225. - 2 DB. V, 177. -

Med det fingerede Navn "Fru Cicilia v. X." betegnes her og i det følgende Riimbrev *Sophie Ørsted*, hvem disse Breve er tilskrevne under Digterens Ophold i Kjøbenhavn 1806-7 (see ovenfor).

- 148, - 10, Jeg stial! - saa svor jeg høit, og] 1814: Jeg stial! (saa svor jeg høit) og.

- -, - 26-27. Hvis ei, som Evalds,... mod min Harpes Klang] J H.C.Sneedorff's Sørgedigt over Ewald i Adresseavisen 1781 (see hans "Efterladte Digte" ved Rahbek, 1829, S. 137) hedder det:

"Da talde han med Gud, og viste ham den rene,
Saa fri for Støvets Dynd

Nedlagte Harpe: "See! jeg ikke, den alene
Er uden Synd!"
*Og Himmeldømmeren afveiede hans Brøde
Imod hans Harpes Klang."*

- 149. **Selvindbydelse.** Poet. Ep. 1814 S. 66. - I DB. V, 228. - 2 DB. V, 179. -

Det er allerede ovenfor bemærket, at dette Riimbrevs virkelige Adressat er *Sophie Ørsted*. I en blandt BP 341 opbevaret lille Oktavbog, hvori Digteren har nedskrevet Poesier og Dagbogsoptegnelser fra Aarene 1805-7, findes en Afskrift af Digtet, utvivlsomt i den oprindelige Redaktion, i hvilken det er kommet den Paagjældende tilhænde. Det er her forsynet med Overskriften: Til Lilia (ligesom der ogsaa i 1ste Linie istedenfor Cicilia staaer: Min Lilia), hvorhos Datum findes tilføjet: Khvn. d. 27 Oct. 1806. Da der ved en uheldig Beskæring af Bogen er gaaet et Par Linier tabt nederst paa hver Side og et Blad desuden netop her synes udrevet har dette havt til Følge, at Afskriften kun gaaer indtil S. 150 L.10 inkl. De Forandringer, Digtet er undergaaet ved dets Udgivelse i Trykken, ere væsentligst gaaede ud paa at modificere adskillige Udtryk, som i den oprindelige Skiklelse havde en stærkere erotisk Charakter.

S. 149, L. 3. 1806] Tilføjet i nærv. Udg.

- -, - 7-8. een af de kostbare Dage, jeg har i denne Bye tilbage] Bagg.s Tilbagereise fra Kjøbenhavn kom dog ikke til at finde Sted nær saa snart, som disse Ord lade formode. Som allerede ovenfor berørt (see S. 268-69), forlængedes hans Ophold langt udover, hvad han fra først af havde bestemt, idet forskjellige Omstændigheder, saasom gjentagne Anfald af Upasselighed, den noget forsinkede Udgivelse af hans under Pressen værende Arbejder, Ordningen af hans Forhold til Boghandler Brummer og andre økonomiske Anliggender, og utvivlsomt ogsaa hans levende Følelse af Belvære i det Ørstedeske Huus, den ene Gang efter den anden fik ham til at udsætte Afreisen paa kortere eller længere Tid; og da han saa endelig bestemte sig til at drage tilbage til sin i Marly efterladte Hustru og deres lille Zaarige Søn og d. 26 Mai 1807 forlod Kjøbenhavn, vare de oprindelig fastsatte tre Uger blevne til godt og vel tre Fjerdingaar.

- - - 25. Moly] See S. 312, Anm. til S. 96 L. 2-3.

- 151. **Noureddin til Aladdin.** Skiemts. Riimbr. 1807

S. 321. -1 DB. V, 200. - 2 DB. V, 161. -

Forholdet imellem Baggesen og Oehlenschläger findes nu saa vidtløftig omhandlet i den danske Literatur, at Udgifveren har troet her væsentlig at kunne indskrænke sig til at henvise til denne Literatur. Hovedkilderne findes anførte i F. L. Liebenbergs "Bidrag til den oehlenschl. Literaturs Historie" 1868, II, S. 410, hvortil naturligviis endvidere maa føies det efter den Tid udkomne Hovedværk, Kr. Arentzens omfangsrige literaturhistoriske Studie: "Baggesen og 342 Oehlenschläger", I-VIII, 1870-78. Fra de to Digteres gjensidige Forhold indtil Fremkomsten af denne Epistel skal her kun bringes i Erindring, hvorledes der ved Siden af de alt dengang foreliggende Fakta - Oehlenschlägers Festsang til Baggesen i Anledning af dennes Afreise til Paris i Efteraaret 1800, hans Overtagelse af Tilsynet med Trykningen af 1ste Bd. af Bagg.s "Samtlige Bærker" 1801, Udvekslingen af særdeles venskabelige Breve mellem dem i de første Maanedes af 1801, men ogsaa tillige Oehl.s drøie allegoriske Charakteristik af Bagg. i Digtet "Corsøer" (Juli 1805) - gik en Understrøm af utrykte, deels mundtlige, deels skrevne Udtalelser til Trediemand, hvilke noksom tydede paa en tilstedeværende Dissonans imellem dem, og som let ved Indiskretion og paa anden Maade kunne være komne de Paagjældende for Øre og da naturligviis yderligere maae have forbitret Sindene. I denne Forbindelse kan her henvises til Bagg.s Ytringer om Oehl. i Riimbrevet "Homerering" fra 1804 (nærv. Bd. S. 114 ff.).

Naar Bagg. i nærværende Riimbrev - med Hentydning til Oehl.s "Alladdin", der i Juli Maaned 1805 var udkommen sammen med "Baulundurs Saga" som 2den Deel af hans "Poetiske Skrifter" - tillægger sig selv Navnet Noureddin, hvormed maa sammenholdes Ytringen i Brevets Slutning om "Vaulunders Steen", saa vil han dermed give tilkjende, hvorledes han, den spekulativt anlagte og jevnlig med filosofiske Studier og Granskninger sysselsatte Digter, i Modsætning til Aladdin-Oehl., hvem det umiddelbare poetiske Instinkt havde givet den vidunderlige Lampe ihænde, gjør sig Haab om ved fortsat Kamp og Stræben at naae "til Digterfieldets Top" ("Giengangeren" 1807, S. 149; 2 DB. VII, 83) ad sin egen Bei, ved en Birkeliggjørelse af sin omtrent samtidig, deels i "Giengangeren", deels i Forerindringen til den nye Udgave af "Labyrinten" („Digtvandring") proklamerede Theori om Mythologiens og Romantikens Fortrængelse fra den høiere Poesi og Naturfilosofiens Indsættelse i deres Sted. Under 25 Aug. 1810 skriver han fra Paris til Grev Ernst Schimmelmann Bl. A. Følgende: "Den leichtsinnigen, schwärmerischen, unzuverlässigen Dichter in mir habe ich getödtet, und durch anhaltende ernste Studien habe ich meinem Geiste eine ganz andere Wendung gegeben. *Der Dichter Baggesen*, dem der Mensch so viele Jahre lang schrecklich geopfert wurde, wird schwerlich mehr anders als in den schon fertigen 343 Arbeiten zum Vorschein kommen - Dänemark hat ohnehin jezt einen weit besseren, dessen göttlichen Genius ich von ganzer Seele bewundere. Aber *der Denker Baggesen* (wenn die grössten Denker unsrer Zeit ihm nicht zu sehr geschmeichelt haben) hofft noch

sich ein Denkmal zu sezen, als Resultat seiner Studien, seiner Welterfahrung und seiner Menschenkenntnisse, das einst die Nachwelt überzeugen wird, der gnädigste König und der groszmütigste Minister haben ihn nicht umsonst geliebt und gerettet"

Riimbrevet blev af Forf. tilsendt Oehl. i Paris, i et Separataftryk, med nogle tilføjede venskabelige Linier i Prosa; det gav Anledning til Oehl.s særskilt udkomme "Svar til Baggesen paa hans Brev Noureddin til Alladdin", Kbhvn. (Jan.) 1807*), som atter fremkaldte den i nærv. Bd. S. 167 ff. optagne Baggesenske Epistel.

S. 151, L. 3. d 14de Nov. 1806] Oehlenschl.s 27aarige Fødselsdag.

--, - 15. vor Nordpols bestandig urokkede Stierne] See S. 287, Anm. til S. 38 L. 24-26.

- 152, - 15. Skimmer] d. e. Glands; en oftere hos Bagg. forekommende Germanisme.

--, - 22. Skiøndt du er end det Brogede for huld] Denne Anke over Oehlenschlägers Forkjærlighed for det "Brogede" gjentager Bagg. oftere, deels med det samme Ord, deels med Omskrivninger, navnlig i sine Recensioner af de Oehl.ske Skuespil (1814). Hvad han mener med dette Udtryk, har han vistnok skarpest præciseret etsteds i Kritiken over "Axel og Balborg" (I. Kr. Høst's Ugeblad "Den nordiske Tilskuer" 31 Decbr. 1814; 2 DB. XI, 290), hvor han vil foreholde Oehl. "hans svageste Side og den meest herskende Feil i hans Værker", og hvor det hedder: "Indblanding af det Uvedkommende, det Fremmede, det Heterogene er, hvad der fornemmelig fordærver hans Diction saavel som hans Komposition; for i det Lille som i det Store at frembringe afstikkende Effekter forsømmer han aldeles Harmonien."

--, - 25. propper] I Oehl.s "Erindringer", hvor nogle Brudstykker af dette Riimbrev findes aftrykte, citeres her: proppet.

--, - 28. Fiirkantes af et Calderonsk Theater] Hentydning til det almindelige Metrum i den berømte spanske ^{*344} Digers romantiske Dramer, den nationale fiirfodede Trochæ. Det er bekjendt, at Romantikerne overhovedet fortrinsviis havde Blikket henvendt paa de sydeuropæiske Literaturer, og Calderon maatte da ganske naturligt blive af særlig stor Betydning for dem.

S. 153, L. 20. alle Stierners Klang] See S. 281, Anm. til S. 24 L. 24.

- 155, - 8. som *Hakon Jarl*] Oehl.s Sørgeespil "Hakon Jarl hin Rige" blev først trykt i hans "Nordiske Digte" i Nøvbr. 1807, men havde alt siden Begyndelsen af Marts 1806 været tilstede i Kjøbenhavn i Manuskript og var her blevet kjendt i en vid Kreds.

--, - 30. Ved Emma!] Hentydning til Bagg.s romantiske Eventyr "Emma" fra Aarene 1786-87. Om hans Forkjærlighed for denne Digtning, der findes optaget i nærv. Udgaves 1ste Bd. (S. 186 ff.), er talt dersteds i de tilføjede Anmærkninger bagi, S. 376.

--, - 31. ved Parthenäis!] Hentydning til Bagg.s første Gang i Aaret 1802 udkomne tyske idylliske Epos "Parthenäis oder die Alpenreise", om hvilket han selv antog, at det vilde overleve alle hans Oder og Sange, Skuespil og Fortællinger (Biogr. II, 283), og hvoraf en ny Udgave netop fremkom henimod Slutningen af Aaret 1806.

- 156, - 2. Pollux] d. e. Polluxs: see S. 318, Anm. til S. 101 L. 17.

--, - 3. Er dit og mere vildt] Ivfr. S. 120 L. 6.

--, - 20. *Kryb!*] Udraabstegnet er tilføjet i nærv. Udgave.

--, - 22. elskte sig] sig d. e. hinanden.

- 157, -3. Til Aanders Helvede, til hint *Paris*] See S. 322, Anm. til S. 110 L. 32.

--, - 5. Skals] 1807: Skats.

- 158. **Tarksigelsen.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 338. - I DB. V, 210. - 2 DB. V, 168. -

Den "Recensent", som her apostroferes, var daværende Præst i Kjøbenhavn *Claus Pavels* (f. 1769, 1822 som Biskop i Bergen), der i nogle Aar skrev æsthetiske Recensioner i de Kbhvnske. Lærde Efterretninger og saaledes navnlig i det 1ste Nr. af Aargangen 1803 vidtløftig havde recenseret den paabegyndte Udgade af Bagg.s "Samtlige Bærker" 1801 (om hvilke er talt herforan, S. 270). Bagg. omtaler ham igjen, med ligesaa nedsættende Udtryk som her, paa flere 345 Steder i sin "Gienganger" (S. 43, 57, 104-5, 176 L. 4; 2 DB. VII, 45, 50, 67-68, 93 L. 7 f. n.; jvfr. nærv. Bd. S. 230). Selv udtaler Pavels sig saaledes om denne Recension, i sin Autobiografi, udkommen i Ehristiania 1866: "Min Kritik var langt mere rosende end dadlende, men dog maa den høiligen have mishaget den irritable Baggesen. Først i sine skjemtsomme Riimbreve og siden i sit famøse Digt Gjengangeren mishandlede han mig ynkeligen".

S. 159, L. 6. ædle *Claus*] Det er allerede ovenfor, S. 322, bragt i Erindring, hvorledes Bagg., efter tidligere Forfatteres Exempel, ofte bruger Navnet Claus som Betegnelse for en Dumrian; og man kan altsaa tænke sig, med hvilket særligt Belbehag han her ligeoverfor sin Kritiker har kunnet bringe dette hans virkelige Døbenavn i Anvendelse.

- 160. **Forespørgselen.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 342. - I DB. V, 212. - 2 DB. V, 170. -

Om Bagg.s intime Forhold til det Ørstedeske Huus er talt ovenfor, S. 337 ff., i Anmærkningerne til Riimbrevet "Levningen af Uskyldighedsstanden". - Den Samling "skiemte" fulde Breve", med Hensyn til hvis Udgivelse han her retter en juridisk Forespørgsel til Ø., og hvis Trykning dengang allerede var paabegyndt, var de "Skiemtsomme Riimbreve", der, som alt bemærket i Indledningen til Anmærkningerne i nærv. Bind, udkom i Novbr. 1806.

--, - 5. Saavel ved Hoffet som i Staden] naturligviis Hentydning til Ø.s daværende Stilling som Assessor ved Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn (og den ved Forordn. af 25 Jan. 1805 dermed forbundne Landsøverret for Øerne).

--, - 6. Mandag] Mandagen Dar dengang, ligesom nu, den ordinære Retsdag for ovennævnte Ret.

--, - 16-17. tredive Samvittigheder... Obelizes Alphabet] Ivfr. 1ste Bd. S. 256, L. 7.

--, - 22. fyrretive] Om denne Form see 1ste Bd. S. 296, Noten til L. 15.

- 162, - 12. hver ærlig Jyde] Om den hos Bagg., ligesom hos Holberg, forekommende Brug af Ordet *gydsk* som synonymt med *dansk* er talt i 1ste Bd. S. 363, i Anm. til S. 142 L. 9-11.

--, - 18-19. naar *Pan* man kiender og veed, hvad ved hans Død paa Jorden hender] Fortællingen om Styrmanden Thamys, som engang i Reiser Tiberius's Regeringstid ved nogle Smaaøer i det ioniske Hav hørte en mægtig 346 Røst, som bød ham at bringe Melding om *den store Pans Død*, findes hos Plutark (De defectu oraculorum, Kap. 17), hvor det tilføies, at Thamus adlød, og at hans Budskab modtoges med almindelig Jammer og Bestyrtelse. Denne Fortælling er senere af Digterne og i theologiske Skrifter bleven nærmere udmalet og underlagt forskjellige Udlægninger, idet den dels er bleven fortolket som indeholdende Tilkjendegivelsen af en almindelig Omvæltning og Opløsning i hele Naturen, dels særlig er bleven sat i Forbindelse med Messias, snart som en Forkyndelse af hans Komme og de gamle Guders Forfald, snart som en Bebudelse af hans Død. Bagg. vender oftere i sine Skrifter tilbage til dette Æmne, i hvilken Henseende navnlig kan henvises til de efter hans Død udgivne "Fragmente" *) S. 73, hvormed kan jevnføres den allegoriske Fortælling "Pindsvinet" i hans "Lille Søndag-Aften" d. 18 Juni 1814, Nr. 5, S. 18 (2 DB. VII, 190-91).

S. 163. **Min Skygge.** Skiemts. Riimbr. 1807 S. 349. - I DB. V, 217. - 2 DB. V, 173. -

Med dette Digt, hvori Bagg. i Anledning af Tilbagereisen til Paris, der da af ham selv antoges for at være nærforestaaende, overantvorder sine Benner sin "Skygge", d. e. de literære Arbejder, han under sit daværende Ophold i Hovedstaden havde gjort færdige til Udgivelse (see ovenfor, S. 268), slutter Samlingen af de "Skiemtsomme Riimbreve". Med Hensyn til den i Overskriften tilføjede Bemærkning om Afreisen skal bringes i Erindring, at denne, som alt tidligere anført (see saaledes S. 268-69 og 341), ikke kom til at finde Sted til det oprindelig fastsatte Tidspunkt, i Begyndelsen af Decbr. 1806, men af forskellige Grunde bestandig blev opsat og først blev definitivt tiltraadt d. 26 Mai næste Aar.

--, L. 21. Digterlivets Hovedpandedsted] d. e. Digterlivets Golgatha, nemlig Paris, hvor Bagg. havde været hjemstøgt af saa mange huuslige og økonomiske Fataliteter og overhovedet følt sig saa aandelig fortrykt af Forholdene, at han maatte betragte Opholdet der som dødbringende for enhver førtsat digterisk Produktion. Om lignende Ytringer * 347 af Digterens Antipathi mod Paris, see S. 322, Anm. til S. 110 L. 32.

S. 164, L. 19. *Kongens Haves Overdrev*] Rosenborg Have var paa den Tid ikke blot den almindelige Samlingsplads for den kjøbenhavnske Beaumonde, men overhovedet indenfor Boldene det Sted, hvor Hovedstadens Spadserende oftest søgte hen; jevnlig blev der her, navnlig Søndag Eftermiddag, opført Regiments- o. a. Musik. Fra Exerceerpladsen ved Slottet foretog Luftskipperen Professor Robertson d. I Okt. 1806 under meget gunstige Beirforhold en Luftfart - den første, der nogensinde var seet i Kjøbenhavn - i Overværelse af en betydelig Skare Tilskuere, hvoriblandt Kongen og den kgl. Familie. En Time efter Opstigningen begyndte Nedfarten, hvorpaa Ballonen faldt ned i en Tørvemose halvjerde Miil fra Kjøbenhavn. Den 13 s. M. lod han igjen sammestedsfra, og ligeledes under stærk Tilstrømning af Tilskuere, en Ballon stige tilveirs, fra hvilken en Elev af ham gik ned med Faldskjærm.

--, - 21. *West's berømte Gallerie*] Den i 1ste Bd. S. 324, Noten, og S. 364 som Forfatter omtalte *Hans West*, der 1802 var gaaet som Konsul til Nederlandene, havde i Aaret 1805 fra Udlandet til Kjøbenhavn hjembragt en Samling Malerier, som i en Række af Aar var udstillet for Offentligheden paa Hjørnet af Frederiksholms Kanal og Ny Bestergade og paa den Tid, her er Tale om, blev flittig besøgt. Disse Malerier, hvorover Eieren 1807 udgav et ræsonneret Katalog, bleve senere kjøbte af den kgl. Samling.

--, - 22. *Comestabili*] *Louis Comestabili* var en meget søgt Konditor og Restauratør paa Østergade. Han nævnes igjen S. 177 L. 2. (Han blev Juli 1807 gift med en Jomfru Anne Elisabeth Baggesen, men hun har neppe været af Digterens Familie.)

--, - 23. *Harmonien*] "Det harmoniske Selskab" eller, som det ogsaa benævnedes, "Harmonien", stiftet 1778, var paa den Tid Kjøbenhavns fornemste og anseeligste Klub. Her foranstaltedes jevnlig elegante selskabelige Sammenkomster med Baller og Concerter.

--, - 23-24. hos de Spæde, som lære comisk lee og tragisk græde] I Aaret 1804 var der ved det kgl. Theater, som en Forberedelsesanstalt og Planteskole til dette, først under Rosings, men snart derefter under Rahbeks Ledelse bleven oprettet en "dramatisk Skole", der begyndte med 348 ganske unge, tildeels endog kun halvvoxne, mandlige og kvindelige Elever ("de rahbekske Rollinger" kaldte man dem paa det kgl. Theater). Efter at have erhvervet nogen Routine i de Stykker, der vare tagne til Øvelse, optraadte Eleverne offentlig paa det dengang ubenyttede Hoftheater, første Gang i Mai Maaned 1806. I en Prolog, som Rahbek til denne første Forestilling havde skrevet under Navn af "Baaren", og som blev fremsagt af lfr. Olsen, lød sidste Bers saaledes:

"O lader disse Baarens Børn da nyde
I Eders Gunst den ønskede Fred og Ly,
At Blomst og Frugt engang kan Eder tryde,
Hvor *spæde Knoppe* frygtsomt nu fremgrye!"

En halv Snees Aar efter blev Skolen atter nedlagt. I en Anmeldelse i "Dannora" for 24 April 1814 af Syngestykket "Crispins Forvandlinger" bruger Bagg. atter Udtrykket "de Spæde" som Betegnelse for disse Elever.

S. 164, L. 25. *musicalske Academie*] "Det kgl. musikalske Akademie" var Navnet paa en af de meest anseete Klubber i Kjøbenhavn paa den Tid, med lignende selskabelige Formaal som det ovennævnte "harmoniske Selskab". Akademiet var stiftet 1767; her blev navnlig givet fortræffelige Concerter.

--, - 26. hos *Raus*] *Rau & Schmetzer* vare Eiere af Hotel d'Angleterre paa Kongens Nytorv, hvor de foruden Hotelvirksomheden tillige drev Næring som Traktører.

--, - 27. tredje] Om denne Form (der forekommer igjen S. 165 L. 29) see 1ste Bd. S. 305, Anm. til S. 2 L. 25.

--, - 30. Padderne med Skiæl] Om denne Omskrivning (istedenfor *Skildpadder*), og Sidestykker dertil, see S. 329, Anm. til S. 127 L. 6.

- 167. **Til Digteren Adam Ohlenschläger**. Nye bl. D.1807 S. 360. - (Hverken i I Dd. eller 2 DB.). -

Som allerede nævnt ovenfor, S. 343, er denne Epistel foranlediget ved Oehl.s i Jan. 1807 særskilt udkomne "Svar til Baggesen paa hans Brev Nouredin til Aladdin". I Indledningen, indtil S. 168 L. 22, alluderes til den heftige Opposition, Bagg. i sin "Gienganger", udkommen nogle Uger før de "Nye blandede Digte", havde reist imod Skjønnerens og Kritikens daværende Tilstand herhjemme og nogle af dens fornemste Repræsentanter.

- 169, - 4 ff. Aldrig skrev en Ven den anden (osv.)] 349 I sin "Per Brøvler, et comisk Læredigt", Kbhvn. 1816, betegner Bagg. ligeledes sit Riimbrev "Nouredin til Aladdin" som "det beskedneste, venligste, hierteligste, meest hvidende Brev, nogen ældre Digter har skrevet til en yngre."

S. 169, L. 7. *Aladin*] Bagg. skanderer her - og enkelte andre Steder - Navnet *Aladdin* med Tonen paa første Stavelse.

- 170, - 12 ff. Tre Gange tonte mig dit Svar i Vest paa hvad jeg qvad i Øst (osv.)] Med Hensyn til den Misforstaaelse, Bagg. her forekaster Oehl., gjør I. L. Heiberg i en længere kritisk Afhandling om Sidstnævnte i "Kbhvns. flyvende Post" 1828 ("Prosaiske Skrifter" III, 1861, S. 237) opmærksom paa, hvorledes det Fine og virkelig Træffende i, at Bagg. i sit Riimbrev havde sammenlignet Oehl. med Aladdin selv og tilraabt ham, at han nu maatte lære at skure og polere den Lampe, som Lykkens Gaver havde sat ham i umiddelbar Besiddelse af, blev overseet paa Grund af den Sammenligning, som Bagg. sammesteds gjorde imellem sig og Nouredin: "man gav dette en moralsk Anvendelse, som naturligviis maatte falde uheldig ud for Baggesen, istedenfor blot at holde sig til den æsthetiske Betydning, hvori han tog Allusionen."

- 171, - 2. *Pieriden*] *Pierider* kaldtes Muserne efter det dem helligede Bjerg Pieria i Macedonien.

--, - 24. *Wieland*] Om Bagg.s saavel personlige som literære Forhold deels til *Wieland* og deels til den strax efter (L. 26) nævnte *Goethe*: see 1ste Bd. S. 325-26, Anm. til S. 35 L. 2-22.

- 172, - 6. som du for frisk] Ogsaa fra en heelt anden Side er den samme Anke bleven rettet imod Oehl, idet den talentfulde, men baade i sin Bandel og i sin Poesi indtil Forskruethed excentriske Zacharias Werner, Hovedrepræsentanten for den mystiske Retning i den tydske Romantik, engang, formodentlig under Begges Ophold i Coppet i Binteren 1808-9, lagde Haanden paa hans Skulder og sagde rørendte: "Lieber Freund, Ihr seydt mir gar zu gesund" (Oehl.s "Reise" II, 1818, S. 224-25; jvfr. hans "Erindr." III, 1850, S. 205).

- -, - 10. *Peleus Søn*] d. e. Achilles; om Genitiv-

formen, see S. 318, Anm. til S. 101 L. 17.

-173, - 6. Lie] Ordet Li (Lid, Lide) er her brugt i Betydningen af: Høi, Bakke.

350

S. 175. **Jens Napoleon.** Poet. Ep. 1814 S. 69. - I DB. V, 230. - 2 DB. V, 181. -

Til Overskriften. findes i de Poet. Ep. følgende Note til føiet under Texten: "Paa min Reise giennem Korsør 1806 fortalte Sognepræsten nuværende Biskop Plum i Ødense mig, at han for en Tid siden havde maattet døbe en fattig Skrædders Barn saaledes, da Faderen ønskede at der maatte blive noget af Drengen." Bagg.s Ben Frederik Plum (der findes nævnt ovenfor, S. 282, i Anmærkningerne til Riimbrevet "Fragmentet i Lolland") havde tidligere været Sognepræst i Korsør, men var i Aaret 1806 allerede forlængst forflyttet derfra; han blev Biskop over Fyens Stift 1811.

Om *Astrup*, til hvem der alt findes et Riimbrev ovenfor, S. 81, see de til dette knyttede Anmærkninger. Af sit første Ægteskab havde han kun (to) Døttre; han giftede sig anden Gang d. I Mai 1806, og d. 23 Marts 1807 fødte hans Hustru ham den her omhandlede Søn, *Jens*. Barnedaaben, der fandt Sted d. I Mai s. A., beskriver Bagg. i et (fransk) Brev til sin Hustru som "den prægtigste, der i lang Tid var bleven seet i Kjøbenhavn; Festen var herlig, en sand Pariserfest med en Souper à la Talleyrand" (Biogr. III, 268). Barnet døde allerede i September Maaned s. A.

I de Poet. Ep. findes *Astrup* i Overskriften til nærværende Riimbrev, saavel i selve Texten som i Indholdsfortegnelsen, benævnt Generalkrigskommissær, en Titel, som han vel havde 1814, men som endnu ikke var bleven ham tillagt, dengang nærværende Riimbrev blev forfattet. Da der ikke har forekommet Udgifveren at være nogen Anledning til at bibeholde denne Anachronisme her, har han foretaget den fornødne Forandring og som Folge deraf ogsaa udeladt den i Poet. Ep. til S. 176 L. 22 knyttede Note: General-Krigs-Commissairen var dengang Capitain.

Det originale Riimbrev, hvoraf en Afskrift velvillig har været stillet til Udgifverens Raadighed, er dateret Kjøbenhavn, d. 1ste Mai 1807. Det sees ikke blot hist og her at være undergaaet enkelte mindre Forandringer forinden dets Udgivelse i Trykken, men navnlig mangler her hele Slutningen, idet Originalen ender umiddelbart efter S. 178 L. 11 med den Linie:

Af dennes pludselige Storhed dør.

Nye ere ogsaa de femten Linier 7-21 paa S. 176, i hvis Sted Originalen har:

351

Og Skrædderen har raisonneret saa:
"Een af de to min Søn vil slægte paa!
Hvis Drengen bliver *Keiser*, desto bedre!
Og bli'r han kun *Poet* - nu, Herre Gud!
Saa vilde Dunser dog ham skiælde dygtig ud,
Og denne i det mindste Fyren hædre."
Jeg finder, Skrædderen har Ret i eet:
Jeg sætter, at uheldigviis det hændte,
Hans Søn ei *Keiser* blev, men blot -*Poet*,
Saa kunde træffe sig, man rendte
Først efter ham, blot for at faae ham seet,
Derpaa forfulgte ham som fædrelandsk Prophet,
Saa Lys om ham, som om en Helgen tændte,
Og - om just ei ham selv, saa dog hans Gienfærd brændte:
Kan fattigt Skrædderbarn vel meget mere vente?

S. 176, L. 4. Rasmus *Langeland*] Om denne Mand, i sin Tid en af Landets meest anseete Kjøbstadsborgere, hvis Navn er bleven bragt i Eftertidens Erindring ved Wessels bekjendte Epistel (fra April 1785) "Til Herr Jens Baggesen", findes udførlige Personalialia i Levins Ud-gave af Wessels samlede Digte 1862, S. 302-5.*)

- -, - 5. *Madam Bagger*] Rasmus Langelands Datter, en i sin Tid meget bekjendt Giæstgiverske i Korsør.

Hendes i Fodnoten S. 176 nævnte Søn, *Rasmus Langeland Bagger* (Student fra Slagelse Skole to Aar efter Bagg., fra 1809-14 Politimester i Kjøbenhavn samt Justitiarius i Politiretten, 1819 som 1ste Borgmester i Kjøbenhavn samt Etatsraad), var en fortrolig Ben af Bagg., hvem han allerede havde sluttet Bekjendtskab med i Barndomsaarene i Korsør. Medens Bagger i sine sidste 6 Leveaar stadig var syg og lidende af Battersot, besøgte Bennen ham daglig, naar han var i Kjøbenhavn, tilbragte flere Timer hos ham ^{*}^{*}^{*} 352 og forstod altid at opmuntre den Lidende (O. Nielsen, "Biografiske Efterr. om Kbhvns. Politimestre og Politidirektører i Aarene 1682-1863", Kbhvn. 1880). Digte til hans Datter og til hans Hustru, fra 1816 og 1817, findes i 2 DB. III, 149 og 159.

S. 176, L. 8. Korsisk] den dengang endnu almindelige, ældre Form for *korsikansk*. Samme Form forekommer igjen S. 221, L. 30.

- -, - 14. Vessel] i "Kjærlighed uden Strømper" 5te Optog 1ste Optrin, hvor Jesper udtaler den Formening, at een af Mettes eller Gretes Strømper "sex Skredder-Been kan sluge", ligesom der strax nedenfor med den Linie: Ei Blot i Skabning net, men ogsaa stærk i Lægge hentydes til følgende Sted i samme Optogs 4de Optrin:

"Johan.

Og - à propos om Been, jeg ikke just i Lægge
Min største Force har; men Skabningen?

Grete.

Er net;
Det vil jeg dig tilstaae."

- -, - 24-25. Der, alle Grethers og Margrethers Kiæledægge, med ingen pommersk Erik bytte gad] Sigter deels igjen til *Grete* i "Kjærlighed uden Strømper", deels til, at baade Astrups Moder (død 1808), hans første Kone og begge hans Døttre hed *Margrethe*, deels endelig til den tragiske Skjæbne, der tilsidst ramte Dronning Margrethes Søsterdattersøn og Pleiesøn og hendes Efterfølger paa Tyronen, *Erik af Pommern*.

- 177, - 2. Comestabili] Om ham see S. 347 ovenfor, Anm. til S. 164 L. 22.

- -, - 4. og - selv et Svinerie] 1814: og - og selv et Svinerie, hvilket strider imod Bersemaalet, men utvivlsomt blot er en Trykfeil. - Paa Kokkedal tæt ved Rungsted, der var i Astrups Eie sra 1806 til 1810, var der i Aaret 1803 af den daværende Besidder, Generalmajor Walterstorff, til Svineavlens Forbedring anlagt et Svineri, hvortil ædlere Racer indforskreves fra England, og der blev derefter solgt Tillæggsdyr derfra til andre Landmænd, der ønskede at lægge sig efter forbedret Svinehold.

- -, - 10. Fichtes Jeg og Kants Antinomier] Fichte saae i Jeget, hvorved han ikke forstod det enkelte 353 Individ's Jeg, men den Kraft, der rører sig i alle bevidste Bæsener, Tilværelsens inderste Bæsen. Bed *Antinomier* forstod Kant de Modsigelser, vor Fornuft hilder sig i, naar den vil anvende de videnskabelige Begreber udover Erfaringens Omraade.

S. 178, L. 20. Tangsalt-Veer] Den ved Krigsurolighederne i Aarhundredets Begyndelse foraarsagede Mangel paa Salt og den høie Priis, hvortil denne Nødvendighedsartikel da var stegen, gav Anledning til, at man begyndte at interessere sig ivrig herhjemme for Benyttelsen af Tangaske til Tilvirkning af Salt, hvoraf et ikke ringe Kvantum paa den Maade efterhaanden tilveiebragtes i Landets forskjellige Provindser.

- -, - 22. Faaer Mod paa... gyldne Horn] Disse gyldne Horn nævnes formodentlig her som Symbol paa overvættets Rigdom; jvfr. S. 25 L. 17.

- -, - 32. Som i Paris den keiserkronte Rimer] Da *Boltaire* i Febr. 1778 besøgte Paris, blev der her ydet ham saa storartede Ovationer (med Bekrandsning af hans Buste i Théâtre-Français osv.), at den 84aarige Digters Helbred blev stærkt rystet derved. Han forlod nu ikke mere Paris, hvor han døde tre Maaneder efter.

- 182. **Runen.** Poet. Ep. 1814 S. 86. -1 DB. V, 242. -2 DB. V, 190. -

Paa Tilbagereisen til Marly fra sit Besøg i Kjøbenhavn fra Aug. 1806 til Mai 1807 opholdt Bagg. sig i Begyndelsen af Juli en otte Dages Tid i Amsterdam, hvor han afsluttede de allerede tidligere (S. 337) omtalte Forhandlinger med Brockhaus om Udgivelsen af en Samling tyske Digte, som nogle Maaneder efter udkom paa hans Forlag under Navn af "Heideblumen".

- -, - 7. den største Hat i Nord] d. e. Kronprinds *Frederik*, ligesom der i den næste Linie med den største Hue utvivlsomt menes den særdeles indflydelsesrige Grevinde *Schimmelmann*, hvis Gunst Bagg. til den Tid havde forspildt: see Biogr. III, 290, hvormed maa sammenholdes S. 242, 248 og 266 samt Tillægss. 132 (et omtrent samtidigt Brev, nemlig af 6 April 1807, fra Bagg. til hans Ben Reinhold i Kiel).

- 183, - 6. romerske Poeten] nemlig *Birgil*. Citatet (paa Dansk: "Tyren segner døende om paa Jorden") er taget fra det Sted i *Æneiden* (V, B. 481), hvor der tales 354 om de i Anledning af den aarlige Gravfest til Anchises's Ære anstillede Lege, og hvor den gamle Entellus, trodsig i Hu og stolt af at have seiret i Nævefægtningen, med eet Slag af sin Cestus knuser Hjernen paa den med Bændler og Guld rigt udsmykkede Tyr, der var udsat som Kampbelønning.

S. 183, L. 7. Vestens triumferende Kolos] d. e. *Napoleon*, ligesom der med Østens herlige Rhinoceros i næste Linie menes den russiske Keiser *Alexander*, til hvem Bagg. 1804 i Anledning af Keiserkroningen i Paris havde digtet en begeistret antinapoleonsk Ode i det tydske Sprog, som dog neppe er bleven udgivet offentlig i Trykken før en halv Snees Aar derefter (see Biogr. III, 204).

- -, - 23. *Perthes*] *Friedrich Perthes* i Hamborg (f. 1772, 1843), gift med en Datter af den tydske Digter Matthias Claudius, var dengang den betydeligste Boghandler i hele Nordtyskland. Det var en aandfuld og dannet Mand, som stod i livlig personlig Forbindelse med en Mængde af den Tids baade literære og politiske tydske Notabiliteter. Bagg. havde gjort hans Bekjendtskab i Hamborg 1797 og vedblev efter den Tid at staae i jevnlig venskabelig Forbindelse med ham; han logerede saaledes i hans Huus under et nyt Ophold paa et Par Dage i Hamborg i Sommeren 1802. Bagg.s to Bind "Gedichte", Hambg. 1803, udkom paa P.s Forlag.

- -, - 25. J en Sonett] Sonetformen, som i det 18de Aarhundrede næsten ganske var gaaet af Brug i Tydskland, blev først gjenoptaget her af Bürger, hvorefter den med en Forkjærlighed, som Bagg. især i tydske Poesier fra denne Periode stærkt satiriserede over, blev bragt i Anvendelse af A. W. Schlegel og de andre Digtere af den romantiske Skole, efter italiensk og gammel-spansk Mønster (see S. 184 L. 8 og 14).

Af den efterfølgende Sonet gjenfindes de første 8 Linier, noget lempede, i en Sonet af Schak Staffeldt, "Den yderste Dag", hvis Tilblivelsestid er ubekjendt (see Liebenbergs "Samlinger til Sch. Staffeldts Levnet" II, 1847, S. 546).

- 184, - 4. Selv *Wieland* daaner - *Schiller* selv besvimer] Ganske paa samme Maade skriver Oehlschläger fra sin tydske Reise i Aarene 1805 og 1806, at han med Ærefrygt besøgte den gamle *Wieland* i Weimar, "skjøndt det ikke var Mode at agte W. i den Tid", ligesom han 355 ogsaa omtaler, hvorledes Tieck, Novalis, Schlegelerne og overhovedet den nyere Skole forkastede *Schiller* og ikke vilde anerkjende ham som en sand stor Digter, fordi han var imod den romantiske Retning i Poesien (see Oehl.s Erindr. II, 32, 58; III, 59).

S. 184, L. 13-14. paa Schwabisk... gamle spanske Melodier] paa Schwabisk d. e. i en Lyrik, der efterligner de gamle tydske Minnesangeres fra det 13de Aarhundrede. Disse kaldtes nemlig ogsaa "schwabiske Digtere", fordi deres Sprog, forøvrigt med Urette, antoges for gjennemgaaende at være den schwabiske Dialekt, ligesom deres Kunst særlig blomstrede og fandt Beskyttelse i Schwaben. Faa Aar iforveien (1803) havde Tieck Bragt denne Poesi i den tydske Læseverdens Erindring gennem et bearbejdet Udvalg. Bagg. sigter saaledes med dette Udtryk (ligesom med Underhornets Herlighed strax nedenfor) til Romantikernes Fremdragen og Efterligning af den germanske Poesi fra Middelalderen, medens han med de spanske Melodier sigter til den ligeledes for den nye Skole eiendommelige Forkjærlighed for det sydlige Europa, ikke mindst naturligtvis for det romantiske Spanien.

- -, - 15. Underhornets Herlighed] Allusion til den af Arnim og Brentano under Navn af "Des Knaben Wunderhorn" udgivne Samling af gamle tydske Folkeviser, som allerede er omtalt ovenfor, S. 324, i Anm. til Riimbrevet "Romerering".

- -, - 23. Pindus] et Apollo og Muserne helliget Bjerg i det gamle Grækenland. Navnet bruges, ligesom Helikon og Parnassus, som Betegnelse for Musernes Hjem.

- -, - 24. *Klostret og Regentsen*] Nyerup, som i længere Tid under Bagg.s Fraværelser fra Hjemmet havde Varetaget dennes Forretninger som Biceprovst paa Kommunitetet og Regentsen, var ved Bagg.s Entledigelse 1802 bleven konstitueret i Provsteembedet.

- -, - 25. vore *Lærde Tidender*] N. var vel ved Udgangen af 1804 frattraadt Redaktionen af de "Kbhvnske. lærde Efterretninger", men vedblev ogsaa efter den Tid at levere en stor Deel Recensioner til dette Blad.

- 185, - 12. blune] Om Bagg.s Brug af Formerne Blund og Blun, blunde og blune er talt ovenfor, S. 322, Anm. til S. 111 L. 6.

356

S. 185, L. 23. da salig Vessel sang] i "Brodne Potter i alle Lande", Berset om Hollænderne:

"Han, som boer lidt under Havet
Og med Guld er stærkt begavet"

- -, - 27. At reise længer Pas foruden] Bagg.s hollandske Pasfortrædeligheder vare allerede begyndte ved

hans Indtrædelse i Landet (see Biogr. III, 287).

- 186, - 5-6. Hatten, der synes i Begreb med Dratten] Disse Ord - der vel neppe kunne forstaaes anderledes end som Udtryk for Bagg.s Følelse af, at den hidtil saa almindelig afholdte Kronprinds var ifærd med at miste endeel af sin Popularitet - sigte formeentlig til en tilstedeværende Misstemning imod Prindsen, fordi han, trods de truende politiske Forhold, vedblev at have sin Residents i Kiel istedenfor at forlægge den til Hovedstaden.

- 187. **De glemte Stovler.** Poet. Ep. 1814 S. 93. - (Hverken i 1 DB. eller 2 DB.). -

Oehenschlägers Ophold i Paris varede fra Midten af Novbr. 1806 indtil Sommeren 1808; Bagg. vendte tilbage til Marly d. 23 Juli 1807 og blev her (og i Paris) indtil Begyndelsen af Oktbr. 1808, da han foretog en Reise til Tydskland, og de to Digtere tilbragte saaledes et Aars Tid i hinandens Nærhed. Hovedkilderne til Kundskab om deres gjensidige Forhold i denne Periode ere: Bagg.s Biographie (III, 292-93, 298-99); Oehl.s "Erindringer" (II, 134, 143, 148-55, og IV, 51, L. 8-9); Sammes "Erklæring til Publikum" 1818 (S. 18-19); C. L. N. Mynster's "Mindeblade om Oehenschläger", Kbhvn. 1879 (S. 137, 145, 156-57); og endelig saavel nærværende Riimbrev som de S. 196, 208 og 235 optagne; og der er efter de forskjellige uforbeholdne Udtalelser fra begge Sider, som foreligge i disse Aktstykker, ingen Tvivl om, at de i al denne Tid baade omgikkes meget og, trods deres tidligere Sammenstød, stode paa en virkelig venskabelig Fod med hinanden. *Har* Oehl. virkelig, som nogle Udtryk i hans Breve kunde lade formode, ligeoverfor Bagg. personlig viist Tilbøielighed til at "skolemesterere" ham og øverhovedet til at behandle ham de haut en bas, saa har Bagg. vistnok ved slige Leiligheder raisonneret saaledes, som han selv skrev nogle Aar senere (Riimbrevet "Min Gienganger-Spøg", fra 1813):

357

Men, naar man mig for grovt vil bide,
Det kan jeg heller ikke lide:
Slaaer mig en Æselkiæft, en Tunge, eller Pen,
Jeg slaaer - og var det blot for Løiers Skyld - igjen

og vidst at give Svar paa Tiltale (Riimbrevet S. 235 ff. kan give et Fingerpeg i den Retning), uden at der derfor behøver at være opstaaet skarpe Disonantser i Forholdet imellem dem.

S. 187, L. 12. Fløiten] See S. 321, i Anm. til S. 107 L. 29-30.

- -, - 13. Dulon] bekjendt preussisk (blind) Fløitespiller og Komponist. Paa en af sine Kunstreiser havde han ogsaa besøgt Kjøbenhavn, hvor han d. 17 Jan. 1807 gav en Forestilling paa det kgl. Theater.

- -, - 25. Fra høien Lidskialf, hvor du boer] Oehl. boede dengang ganske rigtig paa det i Noten angivne Sted, ligeoverfor Carrouselpladsen og Tuilerierne, "paa et lille Bærelse i 7de Etage under Loftet", som han skriver i et Brev til sin Forlovede af 3 Decbr. 1807 (ovennævnte "Mindeblade" S. 139; jvfr. hans "Erindringer" II, 129).

- 189. **Første Efterretning om Kiøbenhavns Bombardering.** Poet. Ep. 1814 S. 96. - I DB. V, 248. - 2 DB. V, 195).

M. C. *Bruuns* Navn forekommer igjen i nærv. Bd. S. 198 og 204. Hvad angaaer hans og Bagg.s gjensidige Forhold under deres fleeraarige Samværen i Paris (hvor Bruun havde bosat sig i Slutningen af 1799), foreligger der forøvrigt intet Bidneesbyrd om, at Samkvemmet imellem dem her har været videre stadigt eller intimt. - Om Bagg.s Huus i *Marly*, hvorfra ogsaa de tre følgende Riimbreve ere daterede, see S. 334, i Anmm. til Riimbrevet "Tausheden".

- -, -- 4. 1807] Tilføiet i nærv. Udgave (ligesom i 2 DB.).

- -, - 6-7. Du, som... besang] Sigter til M. C. Bruuns Digt "La Résistance des Danois le 2 Avril 1801", Paris 1801 (optrykt med dansk Oversættelse i Rahbeks danske Tilskuer 1801 Nr. 42 saavel som i Sammes "Fierne Gienlyd af Danmarks anden April 1801"), hvis Begyndelse lyder saaledes:

358

Thermopyles de la Baltique,
Détroit, qui du tyran des mers
Braves le trident despotique,
Oui! tu l'as reconnu, ton pavillon antique,
Qui repoussa toujours et la honte et les fers.

S. 190, L. 5-6. Og veed hvad ingen... veed] Hermed sigtes til den omfattende geografiske Biden, som Bruun ved flittigt Studium havde erhvervet sig efter sin Ankomst til Paris, og hvorved han, efter at være optraadt som fransk Forfatter paa dette Felt, hurtig maatte opnaae et anseet Navn i et Land, hvor Kjendskab

til Geografien, tildeels som Følge af den gjennemgaaende Mangel paa Kjendskab til fremmede Sprog og fremmede Literaturer, indtil da havde været saa utrolig ringe. Forresten er det jo bekjendt nok, at Malte-Brun's Navnkundighed som Geograf efterhaanden bredte sig langt udover selve Frankrigs Grændser.

- -, - 24. skrevet af min Fætter, Paars] Fra hvem Bagg. modtog den første Efterretning om Kjøbenhavns Bombardement, eller hvem det er, som han betegner med Navnet Paars, vides ikke. Hans "Trøstelige Sørgetanker over Knud Vidfadme hin Siællandsfars hoistbedrøvelige Endeligt" (1810) blive ligeledes lagte en fingeret Fætter, "Magister Anders Paars" i Munden.

- 191, - 5. Og vikl om Harpens Strænge Tang] Ivfr. S. 247 L. 5: Havfruens tangbekrandste Lire og S. 257 L. 13-15:

..... endskiøndt min Lires Klang
Er dæmpet af den megen Tang,
Naturen vikled om dens Strænge.

- -, - 19. den store William] naturligviis *Will. Shakspear*.

- 192, - 21. en andens Plan] nemlig Napoleons (møb Hensyn til den almindelige Formodning om Indholdet af de hemmelige Tillægsartikler til Tilsiterfreden); jvfr. S. 218 L. 11-14, hvor der med Nutidens babylonske Hore naturligviis menes: Frankrig under Napoleons Regimente.

- 193, - 13-15. Den næste Søndag... og siden Vesterbroe] Det var ikke om Søndagen, men Mandag d. 24 Aug., at Reberbanerne udenfor Besterport bleve stukne i Brand af vore Brandfolk, hvorfra Ilden da udbredte sig 359 videre paa Besterbro. Senere blev det, til Støtte for Forsvaret fra Boldene, anset for nødvendigt at fortsætte dette Ødelæggelsesværk yderligere, ogsaa i de andre Forstæder, saa at disse efter Kapitulationen for Størstedelen henlaae i Ruiner, enten nedbrændte eller nedskudte, for det Meste ved Fæstningens eget Skyts.

S. 196. **Vør Frues Fald**. Poet. Ep. 1814 S. 108. - 1 DB. V, 258. - 2 DB. V, 203. -

Om Bagg.s og Oehlenschlägers Forhold til hinanden under deres Samliv i Paris er talt ovenfor, S. 356-57.

- -, - 4. 1807] Tilføiet i nærv. Udgave (ligesom i 2 DB.). Da det S. 198 L. 5 hedder, at Bagg. "nys" har modtaget det Brev af 31 Oktbr. 1807, hvis Indhold han nedenfor giengiver, og dette ifølge Biogr. III, 297 først kom ham tilhænde i Slutningen af Novbr., er nærværende Riimbrevs Datum saaledes temmelig nøiagtig oplyst. Bagg.s Besvarelse af den gamle Oehlenschlägers Brev findes S. 214 ff.

- -, - 7. Hulbyveien] See S. 314, Anm. til S. 99 L. 10.

- -, - 9. Dit høie himmelske Logis] jvfr. L. 15: dit franske Lidskialf, see S. 357, Anm. til S. 187 L. 25.

- -, - 23. den Virak, dig omhyller] Med denne Birak sigtes naturligviis - ligesom ovenfor, samt atter S. 197 L. 5-8, S. 203 L. 28, og S. 206 L. 29 - til den Røg, hvoraf Oehl. synes at have været stærkt hjemstøgt fra Kaminen i sit Bærelse.

- 197, - 10. som Memnon's] Det gamle Sagn om Auroras tidlig ofdøde Søn *Memnon* og den efter ham opkaldte *Memnonssøile* i Ægypten, hvorfra der hver Morgen, naar den opgaaende Sols Straaler skinnede paa den, lød Toner, der bleve opfattede som den afdøde Ynglings Hilsen til hans Moder, skriver sig fra en Eiendommelighed ved denne Søiles Materiale, et Kiselkonglomerat af en saa haard og sprød Natur, at der ofte, især under den pludselige Temperaturforandring ved Solopgang, sprang Smaastykker løs af Stenen, hvorved der frembragtes en Lyd, som naar Strængen springer paa et musikalsk Instrument.

- -, - 11. Og som en fuld Matros at gaae] Med Hensyn til denne og de nærmest paafølgende Linier kan der være Anledning til at minde om, hvorledes Oehlenschl. allerede fra Ungdommen af havde lagt et ikke ringe 360 Imitationstalent for Dagen; see f. Ex. hans Erindr. I, 1850, S. 168-69.

S. 197, L. 12. som Thomas] Der synes at kunne være Noget, der taler for, at det er *Thomas Thaarup*, her menes, naar en Bemærkning af Bagg. om Skuespillere, som "agere paa Skraa" (det vil sige: under Replikerne vende sig med deres Miner og Gebærder til Tilskuerne) sammenholdes med Oehlenschl.s Beskrivelse af, hvorledes Thaarup, dengang han sammen med Bagg. var Theaterdirektør, sædvanlig, naar han i Foyeren havde Noget at sige en af de yngre Skuespillere, fornemt vendte Bedkommende Ryggen, derpaa fæstede sine Øine paa en af de Ældre, for at iagttage deres Bifald eller mulige Beundring over hans Ord, og saa holdt Talen til den, der stod bagved: see Tidsskriftet "Dannora" 27 Febr. 1814, S. 79 (2 DB. XII, 105) og Oehl.s Erindr. I, 1850, S. 113-14.

- -, - 14. Som Manden med sin Nævetaa] d. e. *Rahbek*. Det er bekjendt (og er bl. A. blevet sagt paa Prent, meer eller mindre omstændelig, baade af Steffens, N. M. Petersen, Overskou og Oehlenschläger), at

han havde den besynderlige Bane, naar han talte, at holde begge Hænderne nær op til Ansigtet og stadig dreie den høire Haands Tømmelfinger i den venstre hule Haand.

--, - 17, dine lange Buxer] Herhjemme var det først noget ind i nærværende Aarhundrede, at de korte Beenklæder vege Pladsen for de lange. I Begyndelsen af Tyverne synes det, ialfald i Hovedstaden, kun at have været nogle ganske enkelte, i Henseende til Klædedragten særlig konservative Personer, som endnu saaes med de gammeldags Knæbeensklæder.

--, - 20. *Helhiemveien*] d. e. Beien til *Helhjem*, Døds gudinden *Hels* Bolig.

--, - 26. tidt] Poet. Ep.: lidt, der udentvivl er en Trykfeil.

- 198, - 8. gamle *Paars*] See S. 358, Anm. til S. 190 L. 24.

--, - 16. Rim-Kopie] Den gamle Oehl.s Brev, som Bagg. sees at have fulgt med stor Troskab i sin versificerede Gjengivelse, opbevares blandt BP og findes aftrykt (frit) i Biogr. III, Tillæg XXX.

--, - 24. Min gode Søn] Det venskabelige Forhold, som fandt Sted imellem den gamle Oehlschläger og Bagg., og som bevaredes uforandret indtil det Sidste, betegnes godt 361 ved, at de i deres Brevvexling altid tiltalte hinanden som Fader og Søn; see saaledes, foruden endnu et Par Steder i nærværende Riimbrev, S. 215 L.16, S.216 L.13, og S. 218 L. 23-25.

S. 198, L. 27. Empfindtlighed] d. e. Følsomhed.

- 199, - 17. Den femtende] Det var ikke d. 15de, men (saaledes som rigtig anført ovenfor, S. 192 L. 26) d. 16de Aug., Kl. 4-5 om Morgenen, at den engelske Landgang havde taget sin Begyndelse, fra Bedbæk, sydefter.

--, - 21-22. Som alle jeg... strax maatte indlogere] Den 17 Aug. i Dagbrækningen var en af de fjendtlige Kolonner under Kommando af 3 Generaler afmarcheret til Frederiksberg og havde indtaget sine Kvarterer her og i den nærmeste Omegn. Ogsaa Slottet, som Kongen benyttede til Sommerresidents, blev, med Undtagelse af de kongelige Bærelser, besat og benyttet til Indkvartering. Under 8 Sept. 1807 skriver H. C. Ørsted fra Kjøbenhavn til Oehlschläger i Paris: "Din Fader maatte være de engelske Generalers Bært paa Frederiksberg Slot, men har lykkeligen absolveret sin Funktion". Først d. 18 Okt. forlode de fjendtlige Tropper ganske Besterbro og Frederiksberg Slot, hvorpaa Livgarden tilfods strax besatte Slotsvagen.

--, - Noten. Paa to tre... nær] I et Brev, som Bagg. havde modtaget fra sin Broder i Kjøbenhavn, og hvoraf en tydsk Oversættelse findes meddeelt i et endnu opbevaret Brev af 15 Novbr. 1807 fra Digteren til hans Ben Reinhold i Kiel, hedder det, efter en Beretning om, hvad selve Familien havde gennemgaaet (hvorom mere nedenfor, i Anm. til S. 201 L. 13-15), at hele Boghandler Brummers Oplag af Bagg.s hos ham udkomne Bærker paa 15 Exemplarer nær og alle hans Manuskripter vare blevne et Rov for Luerne. See forøvrigt nedenfor, Anm. til S. 223 L. 5.

- 200, L. 12. Med Kugler og Rakter i] "Et Batteri af congraviske Rakter var anlagt i en Have ved Siden af Runddelen i Frederiksberg Allee, hvilke Rakter kastedes alene derfra" (Ræder). Disse, efter den engelske Ingenieur Sir William Congreve (f. 1772, 1828) opkaldte Rakter, som Englænderne oprindeligt havde lært at kjende i Indien under deres Krige med de Indfødte, bleve i Europa første Gang anvendte 1806 mod Boulogne og nu anden Gang 1807 mod Kjøbenhavn.

362

S. 201, L. 7-8. Og reddede... forskudt] I den gamle Oehl.s Brev hedder det: "og rædede deres Boe, deres Boepæl blev forskudt."

--, - 11. Daglistuen] Om denne Form see 1ste Bd. S. 306, Anm. til S. 2 L. 25.

--, - 13-15. din stakkels Broder... hans gamle Svigermoder og hendes Datter] Bagg.s yngre Broder *Hans Peter* var Kopiist i den vestindiske Gjælds Likvidationskontor. Ifølge det ovenfor citerede Brev fra ham sprang der under Bombardementet en Bombe midt imellem ham, hans Hustru, hans Svigermoder og Digterens Søn August, som Aaret iforveien var bleven anbragt i Onkelens Huus; Huset (i Studiestræde) styrtede ned over dem, og alle deres Eiendele bleve fortærede af Luerne. Svigermoderen, som i det første Bedøvelsens Øieblik var bleven glemt, blev fundet svømmende i sit Blod med tre Saar i Hovedet. I Novbr. Maaned s. A. døde Hustruen "efter fjorten Dages Lidelser af heftig Nervesvaghed som en Følge af Bombardementet" (Dødsanuancen i Adresseavisen).

--, - 22. Svogeren] d. e. Fysikeren H. C. Ørsted.

--, - 30. *Gierløv* og *Riis*] Bagg.s Ben *Gierlew*, til hvem to Riimbreve findes ovenfor, S. 101 og 114, var i Juli Maaned 1807 bleven udnævnt til Fuldmægtig i Økonomi- og Kommercekollegiets Kontor for Handels- og

Konsulatfaget og var i denne Egenskab bleven beordret til Rendsborg, hvor han forestod Kontorchefsforretningerne indtil Mai Maaned n. A. - Georg Wilhelm Otto *Ries*, f. 1763, 1846, var paa den Tid Generaladjutant og daglig opvartende Kavaleer hos Christian den Syvende samt Major og Bataillonskommandør ved nordre sjællandske Landeværnsregiment. Han optraadte ogsaa, ikke uden Held, som tydsk Digter og omtales som en Ungdomsbekjendt og senere fortrolig Ven af Oehlenschläger i dennes Erindr. IV, 88-91.

- 202, - 5. Hegers] Oehl. var, som bekjendt, dengang forlovet med Assessor i Hof- og Stadsretten, Kftsraad. Hegers Datter Christiane, som han ægtede d. 17 Mai 1810.

- -, - 11-14. Skiøndt brændt er hendes Faders Bolig,... er dog den Gamle ganske rolig] Kftsrd. Heger, som havde været meget velhavende, blev ved Bombardementet en fattig Mand. Den store, smukke Gaard paa Nørregade, som han eiede og selv beboede, med tilhørende deilig Have, blev lagt i Aske, og han maatte nu tage tiltakke med en indskrænket 363 Leilighed paa Hjørnet as Biingaardstræde (nuværende Nr. 21) og Skvaldergade; "men" - tilføier Oehlenschläger ved Beretningen herom i sine Erindr. - "Gubben havde reddet det Bedste: sin Sindsro og sin stille Munterhed." - Angaaende Udtrykket Top og Tavl i L. 13: see S. 276, Anm. til S. 13 L. 30.

S. 204, L. 6. den stærke jyske Mand] Den senere saa navnkundige Hellenist, daværende Dr. phil. P. O. *Brøndsted* og hans Ven og tilkommende Svoger Dr. Georg Koës havde truffet Oehl. i Dresden og vare derefter fulgte med ham over Weimar til Paris, hvor det var deres Agt ved grundige Studier at forberede sig til deres forestaaende italienske og græske Reise. Koës drog tilbage til Danmark i Oktbr. 1807 for først at bringe sine Pengesager i Orden efter Bombardementet, men Brøndsted forblev der under hele Oehl.s Ophold og reiste først derfra i Sommeren 1809. - Med Hensyn til de paa dette Sted nævnte Personalia kan bemærkes, at Brøndsted, der var født 1780 i Fruering i Aarhus Amt, hvor hans Fader dengang var Præst, tidlig udmærkede sig ved en ualmindelig Kyndighed i Græsk (allerede ved Ex. artium havde hans Charakter i dette Fag været: *Laudabilis præ ceteris, eximie*, med den saakaldte Slange), at den livskraftige og livsglade Mand kunde glæde sig ved en bomstærk Konstitution, og at han ved sin ivrige Dyrkning af Musiken, som fra hans Barndom af daglig havde udfyldt en ikke ringe Deel af hans Tid, stadig beredte sig selv og Andre en skøn Nydelse, om end hans "glubende Færdighed paa Klaveret" (Abrahams) har ladet endeel tildage at ønske, hvad Delikatesse i Foredraget angaaer. Det er naturligtvis ham, der nævnes igjen S. 205 L. 13.

- -, - 10. den jyske Gut fra Nord] Malthe Konrad *Bruun* var født i Thisted, 1775. Med Dagens keiserlige Blad menes Journal de l'Empire, hvori han var en flittig Medarbejder. See forøvrigt S. 358, Anm. til S. 190 L. 5-6.

- -, - 20. den tydske Tusindspiller] Den i Noten nævnte Dr. *Koreff* var en Østerriger, hvis Bekjendtskab Oehlenschläger havde gjort i Halle, og med hvem han igjen uventet traf sammen i Paris kort efter sin Ankomst til denne By. Her hørte K. til Oehlenschl.s og Bagg.s nærmeste Omgangskreds og var bl. A. den Førstnævnte behjælpelig med hans tydske Oversættelse af "Aladdin".

364

S. 205, L. 15. min gamle Ven og Fader] Om *Dreyer* see S. 333, Anm. til S. 134 L. 20.

- -, - 25. vor Ven med Syvmiilstøvler] Alexander Henrich *Guillaumo* var en uægte (men senere legitimeret) Søn af Geheimeraad Dreyer og født i Warschau, hvor D. dengang var akkrediteret som dansk Ministerresident. Han blev opdraget i Huset hos denne og fulgte med ham til Rusland, England, Spanien og tilsidst til Frankrig, hvor han fra Oktbr. 1800 blev Legationssekretær ved det danske Gesandtskab. Han roses meget for den Elskværdighed, hvormed han her bestandig gik sine mange Landsmænd tilhaande. Hans Tjeneste blev jevnlig benyttet ved diplomatiske Forretninger, ligesom han gientagne Gange blev afsendt som Kureer i vigtige Ærinder. Han blev 1812 udnævnt til Major af Armeen og R. af Dbg. og døde 1814.

- 206, - 2. de to Portrætter] Den S. 353 omtalte, paa Brockhaus's Forlag i Amsterdam under Navn af "Heideblumen" 1808 udkomne Samling tydske Digte af Bagg. ledsages af et Portrait af Digteren, stukket i Kobber af Phs. Bilyn efter et Maleri af Cornelia Scheffer; men der synes altsaa at have været Balg imellem to Portraiter, som Bagg. begge har fundet lidet tilfredstillende. Det andet har formodentlig været efter et Maleri enten af nysnævnte Kunstnerindes Søn eller af hendes Mand, eftersom alle Tre malede Portraiter af Digteren under dennes paa nysanførte Sted omtalte korte Ophold i Amsterdam i Juli 1807. At han heller ikke ligeoverfor Brockskaus selv har lagt Dølgemaal paa sin Utilfredshed med det Portrait, som definitivt kom til at staae foran Bogen, fremgaaer af en Svarskrivelse fra Br., dateret Amsterdam 14 Decbr. 1807, hvori det hedder: "Wenn Sie den Kupferstich zu den Heideblumen misrathen finden, so kann ich dazu nun weiter nichts mehr thun".

- -, - 9. jer Tvist] formodentlig en Dissents angaaende Udgivelsen af Oehl.s tydske Bearbejdelse af "Aladdin", som udkom paa Brockhaus's Forlag i Amsterdam 1808 (see Bagg.s "Breve til Adam Oehlenschläger" 1818, 9de Brev, S. 174, og Oehl.s "Erklæring til Publikum" s. A., S. 18.)

- 208. **Rimbrevpennen, eller den Korsørske Svane.** Poet. Ep. 1814 S. 127. - I DB. V, 274. - 2 DB. V, 215. - - -, - 18. min Bonne] Med Bonne betegner Bagg. her sin skjemtende Muse: see S. 307, Anm. til S. 81 L. 22. - -, - 25-S. 209, L. 2. Aaget jeg... 365 Blaargarnsværk] d. e. "uaget jeg her, i Modsætning til din egen høie poetiske Himmelflugt, kun sender dig et tarveligt prosaisk Rimeri, der er saa langt fra at bevæge sig i de høiere Regioner, som om det kunde være et Riimbrev af *Bording*", hvorhos Bagg. vel nok tillige har havt in mente, hvorledes han overhovedet havde mere end eet karakteristisk Berøringspunkt, mere end eet anerkjendelsesværdigt Fortrin tilfælles med denne i sin Tid saa høit skattede Digter, bl. A. den plastiske Sprogfærdighed, som jo endog har skaffet *Bording* det Lov, at man i saa Henseende "næsten kunde kalde ham en Baggesen fra første Halvdeel af det 17de Aarhundrede" (Molbech).

S. 210, L. 11. rart] d. e. sjældent.

- -, - 28. At sadle den korsørske Svane] Naar Bagg. i denne og i de følgende Linier bruger den Betegnelse om sig selv som Riimbrev-Forfatter, at han sadler den korsørske Svane og rider afsted paa den, saa det gaaer i Trav og susende Galop (S. 211, L. 18), da er det aabenbart med Hentydning til det bekjendte Sted i "*Fiskerne*", hvor Ewald siger om den modige Sømand:

"Han *sadler dristig Havet op,*
Saasnart hans Hierte lyster;
Og rider høi paa Bølgens Top,
I *Trav og susende Galop,*
Til guldbestrøede Kyster."

(hvorester Wessel, hvad jo ligeledes er bekjendt nok, i sin Fortælling "*Den Drukne*" faldt paa at lade en Fisker *sadle en Najade*).

- 211, - 9. Musk] d. e. Moskus.

- -, - 20. *Tobias mod Asmodi* lig] See Tobias's Bog, 3die Kap., 9, og 8de Kap., 1-3.

- 212, - 10. Biskop Hansen] Prof., Dr. theol. *Peter Hansen*, 1810 søm Biskop over Fyens Stift, havde fra 1787 til 1798, da han blev udnævnt til Biskop i Christiansand, været Præst ved Helliggeistes Kirke i København. Her sigtes vistnok nærmest til, at han i September Maaned 1807 paa alle de Steder i Fyens Stift, hvor der laae Krigsfolk, havde holdt en ildfuld patriotisk Tale, hvori han opflammede dem til kjækt Forsvar, men som havde en mere blodtørstig Charakter, end man egentlig fandt sømmelig for en Kirkens Tjener.

366

S. 212, L. 20. Det stryger i et smuldent Flud] d. e. Det gaaer strygende som i den ikke oprørte Sø, som i smult Bande. - Brugen af Ordet Flud for: Strøm ell. lign., overhovedet om alt Flydende, er en hos Bagg. oftere forekommende Germanisme; jvfr. S. 267, L. 26.

- -, - 23. gleeed paa Skrid] Skrid er maaskee brugt her i Betydningen af: Skridebane, Glidebane, og Udtrykket gleeed paa Skrid saaledes == foer rask afsted paa den glatte Is.

- 214. **Den vakte Knud, eller Bombardementets muelige Følger.** Poet. Ep. 1814 S. 139. - I DB. V, 282. - 2 DB. V, 232. -

Den gamle Oehlenschläger (f. 1748, 1827) var dengang Fuldmægtig hos Forvalteren paa Frederiksberg Slot, Boigt, samt Organist ved Frederiksberg Kirke. I Aaret 1815 blev han ved Boigts Død selv Slotsforvalter.

- -, - 10. Bakkehusets Duesklag] Paa Bakkehuset boede Rahbeks, baade Sommer og Binter. Som bekjendt, var Oehl.s daværende Forlovede (som han ægtede 1810) en Søster til Fru R. Om samme Dueslag fortæller Oehl. i sine Erindringer, at det altid var propfuldt af Duer, fordi Rahbek havde en saa stor Kjærlighed til alle sine Huusdyr, at han aldrig nænnede at lade nogen af Duerne slagte.

- -, - 22. *mægtig-Fuld*] I en Recension af de "Poet. Ep." i Dansk Litt.-Tidende 1815 Nr. 47 bliver dette Ord anført som Exempel paa saadanne af Bagg. dannede nye Sammensætninger, der "ere saa urimelige, at de kun i den laveste burleske Maneer kunne taales".

- 215, - 3. halvtredsindstive] Om denne Form see 1ste Bd. S. 296, Noten til L. 15.

- -, - 7. Omsider ogsaa selv gik med] Da Kronprinds Frederik d. 12 Aug. ved Dagry igjen forlod Kjøbenhavn, hvortil han var ankommen den foregaaende Dag om Middagen fra sit Hovedkvarter i Kiel, medtog han fra Frederiksberg Slot sin sindssyge Fader, som her havde sin Sommerresidents. Medens han selv reiste tilbage til Kiel, drog Kongen efter et Ophold paa Koldinghuus Slot til Rendsborg, hvor han derefter forblev indtil sin Død.

- -, - 11. At staae som Fuldmagt] Om denne Brug af Ordet *Fuldmagt* istedenfor *Fuldmægtig* (der forekommer endnu engang i nærværende Riimbrev, nemlig S. 234, L. 2): see 1ste Bd. S. 386, Anm. til S. 238 L. 19.

- -, - 15. din Datter] d. e. Fru Ørsted, "Lilia": see 367 S. 337 ff., i Anmærkningerne til Riimbrevet "Levningen af Uskyldighedsstanden".

S. 215, L. 16. dine Sønner] d. e. Adam Oehlenschläger og Baggesen, som jo begge paa den Tid befandt sig i Paris. See S. 360-61, Anm. til S. 198 L. 24.

- -, - 21. Dagen] See S. 336, Anm. til S. 141 L. 27.

- -, - 33. det kongelige Brev] nemlig det, som findes gjengivet i versificeret Form ovenfor, S. 198-202 (see S. 219, L. 29-30). Med Hensyn til Ordet kongelige bemærkes, at det formodentlig er gaaet med dette Brev som med et tidligere, af 12 Sept. s. A., fra Sophie Ørsted til Bagg., om hvilket denne skriver til Oehl., at det har været aabnet og er blevet ham tilsendt fra Hovedkvarteret i Kiel "med Kongens Segl paa" (Oehl.s Erindr. II, 1850, S. 153. - Ivfr. Laurids Engelstofts Dagbogoptegnelser fra 1807 og 1808 i "Danske Samlinger" 3die Bd., 1867-68, S. 97 ff.). Saaledes som den gamle Oehl.s Originalbrev - der, som alt ovenfor bemærket S. 360, opbevares blandt BP - nu foreligger, bestaaende af I Kwartblad, bærer det ikke Mærke af nogen Forsegling.

- 216, - 27. I Snuustobak og Risinggrød] Angaaende Bagg.s Passion for Snuustobak er talt ovenfor, i Anm. til S. 99 L. 23. - Med Hensyn til Formen Risinggrød og lignende Baggesenske Efterligninger af den skjødesløse Hverdagsudtale (saaledes ogsaa S. 217 L. 6: huser), see 1ste Bd. S. 305-6, Anm. til S. 2 L. 25.

- -, - 30-31. Saft... fra Brænde] See S. 329, Anm. til S. 127 L. 6.

- 217, - 12-21. Var ei den Mand... din egen Svigersøn] Det vil sees, at der her (ligesom ogsaa i det næste Punktum) er en Konstruktionsfeil tilstede, som imidlertid ikke skriver sig alene fra Trykfeil, og som Udgiveren derfor ikke har seet sig istand til at fjerne ved lempelig Forandring. Saaledes som Texten nu foreligger, synes Henviisningen til *Ewald* ganske uforstaaelig, og det sees ikke, hvorledes *Ewald* overhovedet kan blive sat i nogen rimelig Relation til *Anders Sandøe Ørsted* ("din egen Svigersøn"), der var født d. 21 Decbr. 1778 og saaledes kun lidet over to Aar gammel, da E. døde, d. 17 Marts 1781. Det turde maaskee ikke være urimeligt at antage, at der her oprindeligt har staaet en eller anden Passus, mulig angaaende "Lilia", som ikke fandtes egnet til Offentliggjørelse, og at Digteren derfor forsætlig baade har korrumpere Texten og yderligere føiet en vildledende Note til.

S. 217, L. 28. Mig vinkte grædende: God Nat] Om Bagg.s Tilbagereise fra Kjøbenhavn til Paris d. 26 Mai 1807 hedder det i Biogr.: "Sildig paa en skyfuld Dag, der endte med et stærkt Tordenveir, forlod Bagg. det ham saa kjære Frederiksberg Slot... Fra den i *Giengangeren* anførte *Hjørnestein* udenfor Slottets Jernport tilvinkedes ham Farvel af hans Søn og nogle af de Benner, der havde staaet hans Hjerte nærmest under Opholdet i Kjøbenhavn".

- 218, - 11-14. Hvormed... Nutidens babylonske Hore... har evig brændemærket sig] Jvfr. S. 192 L. 21 med den dertil føiede Anmærkning.

- -, - 33. *Frimans* Klokke] At der hermed menes *Døds klokken*, synes utvivlsomt; men hvorledes Udtrykket kommer til at faae denne Betydning, seer Udgiveren sig ikke istand til at oplyse.

- 219, - 10. dens ny Seline] Det vil være i Læsernes Erindring, at "Seline" (som ligeledes nævnes i nærv. Bd. S. 10 og 11; jvfr. 1ste Bd. S. 308, Anm. til S. 3 L. 16-20) var det fingerede Navn, hvorunder Bagg. i en tidligere Periode havde besunget sit daværende Ideal af kvindelig Ynde og Fuldkommenhed. Nu var "Lilia" traadt i "Selines" Sted.

- 220, - 4. Det Stræde, hvor... jeg boede] d. e. Studiestræde, hvor Bagg. fra sin Ankomst til Kjøbenhavn i Midten af August 1806 og indtil henimod Slutningen af Oktbr. s. A. boede hos sin gifte Broder. Ørsteds, i hvis Huus han havde sit Hjem i de 7 sidste Maaneder forinden Tilbagereisen til Marly i Mai 1807 (see S. 338 ovenfor), boede paa Bestergade (i "Farvergaarden", nuværende Nr. 22).

- -, - 6. Hvis Spiir var netop nylig ziiret] I Aarene 1791-95 vare Frue Kirkes Taarn og Spiir, navnlig det sidste, blevne underkastede en Hovedreparation, med en Bekostning af over 70,000 Rdlr. d. Crt. (der efter den daværende Kurs stod omtrent pari med rede Sølv).

- 221, - 2. gav mangan Pige Hue] *Huen* betragtedes i ældre Tid særlig som den gifte Kones Attribut, hvorom der endnu fra den Tid foreligger adskillige Bidnesbyrd i Sproget. Saaledes var den Talemaade "at fortjene Kvindehuen" synonym med: at have legemlig Omgang med en Mand; og i 369 Bordings Bryllupsdigte f. Ex. forekommer der en Mængde forskellige Bendinger, der alle gaae ud paa, at vedkommende Brud nu staaer i Begreb med at ombytte sin Jomfrukrands med Kvindens (d. e. den gifte Kones) Hue. Hos Almuen var det Skik, at Enker saavelsom ugifte Fruentimmer, der havde født Børn, skulde have Hue paa, naar de holdt

Bryllup. - Ivfr. saadanne tydske Udtryk som: unter die Haube bringen (d. e. ægte), unter der H. sein, osv.

S. 221, L. 17. Jav] Med Hensyn til denne af Bagg. efter Hverdagssprogets sædvanlige Udtale benyttede Skrivemaade (istedenfor: *Jag*), der forekommer oftere hos ham, i nærv. Bd. saaledes igjen S. 229 L. 19 og S. 256 L. 26, og *som* senere er bleven ikke ualmindelig i burlesk Stil, kan mærkes følgende Replikskifte i hans "Gienganger" (1807):

Min Gienganger.

Jeg elsker Verdens Larm, og Livets Jav -
Tilgiv mig Ordet!

Jeg selv.

Jeg mig ikke minder
At have fundet det i Sproget -

Min Gienganger.

Det sig finder
Paa Læberne, saa got som *Boston* eller *Gnav*,
Af alle Modens Kiøbenhavnerinder,
Og svarer ganske got til Døgnets Krav.
Jeg haaber, du mig aldrig forbyder
At tale kiøbenhavnsk med Kiøbenhavn,
Med Fyenboer fyensk, og selv lidt jydisk med lyder?

Jeg selv.

Aldeles ikke! naar det kun er dansk,
Og hverken *tydsk*, *barbsarisk*, eller *fransk* -

Rahbek, som i sin Danske Tilskuer ikke blev træt af at paatale visse unge kjøbenhavnske Herrers Udskeielser og Uvornheder og godt kjendte, hvad man kunde kalde den Tids "Udhaler"-Jargon, taler i Slutningen af Aarhundredet oftere om Ungdommens Hang til at gaae paa *Jav* (eller *Jau*), d. e. paa Kommers, og om dens Bedrifter i Retning af al Slags "Kies, *Jav*, Qvalm eller Mudder."

--, - 20-21. den Krabat, der halvveis var din Kammerat] d. e. *Napoleon*. I sit Tidsskrift "Søndagen" fra 370 1814 skriver Bagg. nemlig ved Omtalen af sine Selvbetrægtninger d. 31 Marts 1810 paa Beien fra Marly til Paris, hvorhen han begav sig for to Dage senere at bivaane Napoleons og Marie Louises Bryllupsfest: "Fra Overmorgen af, sagde jeg ved mig selv, maa det nødvendigen gaae ned af Bakke, fra den svimmelhøie Top, hvortil han ikke saa meget er selv stegen, som bleven skudt af Revolutionens Europa rystende Jordskiælvs Stød og Modstød bestandig opad - fra den Dag af, du her gik med ham under Armen, og han, som nylig i Comite de Salut public afviist Lieutenant, med sin lille Korporalskiep aftegnede dig en Plan til Thuilleriernes Beleiring i Sandet - medens han kort efter gjorde sine første Fremskridt paa Havnkundighedens Bane, ved at blive taalt imellemstunder i en Kreds af velopdragne Personer, hos Madam Semonville, under det rigtig nok dengang ikke ganske ubetydelige Havn: Le petit Polisson." Om andet personligt Forhold imellem Napoleon og Bagg. end det, hvortil der her alluderes, vides Intet. Bel taler P. A. Heiberg i sine "Erindringer" (Christiania 1830, S. 312) om "den bekjendte Scene, da Baggesen, paa Knæe, overleverede den første Konsul Bonaparte en høyst maadlig Ode i det Franske Sprog, og hvorfor Bonaparte, der troede at Manden var afsindig, lod ham vise ud af Bærelset", og tilføier: "Nogle Aar derefter fik Baggesen en anden Aarsag til Brede imod den Franske Regjering. Han søgte om at blive Lektør hos Kejserinde Marie Louise, men opnaaede ikke sit Ønske; og nu blev han da Napoleons dødelige Fiende".*) Men man bør vist være meget varsom med at fæste ubetinget Lid til denne Beretning, som der ikke andenstedsfra haves nogen Bekræftelse paa; thi det er jo bekjendt nok, at "*Sandhedens Ben*" P. A. Heiberg**), naar han først havde faaet Noget personlig imod En - og Bagg. var han nu engang ikke nogen Ben af - og havde faaet sin letvakte Mistænksomhed sat i Bevægelse, trods alt sit catoniske Retsind kunde vise en forbausende ^{*} 371 Letsindighed i at underlægge Bedkommendes Ord og Handlinger uhæderlige Motiver, fæste Lid til alt det Onde, der kunde blive ham forebragt om den Paagjældende, og saa med den ham egne Bitterhed og kaustiske Skaanselløshed lægge disse rene Fantasilleder frem for Offentligheden, som om det var virkelige Fakta, - ganske særlig naturligviis, hvor der, som i det foreliggende Tilfælde, kunde være Spørgsmaal om Bendekaaberi og den ham forhadte politiske Servilisme.*) S. 221, L. 30. korsisk] den dengang endnu almindelige, ældre Form for *korsikansk*; jvfr. S. 176 L. 8.

--, - 33. Du faaer mig aldrig til at spanske] d. e. til at hovmode mig (jvfr. Ordet spansk i dettes figurlige Betydning af: hovmodig, fornem).

- 222, - 6-7. Der ligge nu de høie Gader med lærde Professorer i] Under Bombardementet led ganske

særlig hele Kvarteret imellem Gammeltovej og Nørrevold, hvor netop Bidenskabeligheden og det lærde Underviisningsvæsen paa forskjellige Maader vare stærkt repræsenterede. Af offentlige Bygninger brændte saaledes her, foruden Frue Kirke og endeel Præsteboliger med tildeels kostbare Bogsamlinger, den største Deel af Studiegaarden (Universitetet), Frue latinske Skole (Metropolitanskolen), som laae i Skindergade, Borchs Kollegium og sex Professorgaarde.

- -, - 9. Persepolik] Dette Udtryk maa vistnok her forståes som omtrent eensbetydende med: lærde Specialstudier i de forskjellige Grene af Oldtidsvidenskaberne, i Almindelighed, om end Ordets Etymologi særlig viser hen til Studiet af *østerlandsk* Archæologi, idet den for sin antikvariske Lærdom berømte Prof., senere Biskop over Siællands Stift, Fr. Münters Undersøgelser om de *persepolitanske* * 372 Inskriptioner - trykte i Bdskb. Selskabs Skrifter for 1800 - gave Anledning til, at man sagde om Forf., at han "persepolitonerede" (see Brev fra B. G. Niebuhr af 6 Marts 1798, i de om denne Lærde 1838-39 i Hamborg udgivne "Lebensnachrichten"). Ord af samme Afledning bruger Bagg. igjen i sine "Breve til Adam Oehlenschläger" 1818, 2det Hefte, S. 32 og 37.

S. 222, L. 12-13. denne Gang... som den anden] Denne anden Gang var ved Kjøbenhavns store Ildebrand i Okt. 1728, da Frue Kirke ligeledes brændte, men Bispegaardens skraas overfor blev skaanet, ligesom i 1807. (Bed den næste store Ildebrand, i Juni 1795, tog Kirken ingen Skade).

- -, - 17. Herr Nicolais og Slottets Taarne] I Ildebranden 1795 ødelagdes *Nicolai* Kirke tilligemed en Deel af dens høie, majestætiske Taarn; og Aaret iforveien, Natten imellem d. 26 og 27 Febr., var *Christiansborg Slot* brændt.

- -, -21. min Papa] Hermed menes naturligviis Bagg.s "antagne Fader", som den gamle Oehlenschläger selv underskriver sig i flere endnu opbevarede Breve til ham (jvfr. ovenfor, S. 360-61, Anm. til S. 198 L. 24); Bagg.s rigtige Fader var død allerede 1785.

- 223, - 5. jeg har selv og tabt ved Branden] See Fodnoten S. 199 med dertil hørende Anm. ovenfor, S. 361. Hvor mange af Bagg.s egne Bærker og Manuskripter der ved Bombardementet i Birkeligheden brændte for Brummer (der var Forlægger for de fleste og betydeligste af hans Skrifter indtil 1811), er vel ikke Udgiveren bekjendt, men under alle Omstændigheder har Tabet utvivlsomt viist sig at være betydelig mindre, end Digteren først havde Grund til at formode. Da Brummer imidlertid, hvorledes det nu end forholder sig hermed, overhovedet ved Branden mistede en Mængde af sine Forlagsartikler og derved saae sig ude af Stand til at opfylde sine ligeoverfor Bagg. indgaaede kontraktmæssige Forpligtelser, kom denne saaledes alligevel til at lide et føleligt pekuniært Tab ved hiin Katastrofe. Med min Ilias, min Odyssee (L. 12) menes de Oversættelser af Iliadens to første Rhapsodier og af Odysseens 22de Sang, som fandtes trykte henholdsvis i Bagg.s "Nye bl. Digte" (Maj 1807) og i hans "Giengangeren" (Febr. eller Marts s. A.). Noget Manuskript til Fortsættelsen af disse Oversættelser har neppe foreligget.

373

S. 223, L. 23. min udødelige Qvark] d. e. *mit udød*. Præk ell. desl. (naturligviis ironisk), idet Ordet Qvark er dannet efter det tyske Substantiv *Quark* i dets Betydning af: en værdiløs Ting, Kram, Tøieri. Ivfr. følgende Bemærkning af I. P. Mynster i hans *Bisitatsbøger* fra Aaret 1836: "Embedsbøgerne i pedantisk Orden. Man gjør dem ikke brugbare ved at indføre enhver *Qvark*" (C. L. N. Mynster, "Nogle Blade af I. P. Mynster's Liv og Tid", Kbhvn. 1875, S. 339).

- -, - 27. Neergaard] Saavel i det ovenfor (S. 361, i Anm. til S. 199 Noten) omtalte Brev til Reinhold af 15 Novbr. 1807 som i et i S. Birket Smith's "Til Belysning af lit. Personer (osv.)", 1884, S. 270 ff. optrykt Brev til Nyerup af 28 Decbr. s. A. med Postskript af 13 Jan. 1808 skriver Bagg. ligeledes, at Rigtigheden af den til ham indløbne Meddelelse om hans Tryksagers og Manuskripters Titintetgjørelse oed Bombardementet er bleven ham bekræftet af Neergaard. Hermed menes: Kammerjunler T. C. *Bruun Neergaard*, f. 1776, 1824, en Mand med levende Interesse for Bidenskab og Kunst og Forfatter af nogle franske Smaaskrifter saavel som af Bidrag til forskjellige danske og fremmede Tidsskrifter. Han opholdt sig paa den Tid i Paris.

-- -, - 28. denne tredje Gang] Angaaende Formen *tredde* istedenfor *tredie*, see 1ste Bd. S. 305, Anm. til S. 2 L. 25. - Den første af de her omtalte Gange var ved Christiansborg Slots Brand 1794, da endeel af Bagg.s hos Prindsen af Augustenborg forvarede Bøger, Manuskripter og Breve bleve fortærede af Luerne; 2den Gang var ved Kjøbenhavns store Ildebrand i Juni 1795.

- 224, - 33. Jeg troer] Den af Bagg. i det Følgende (indtil S. 226 L. 14) udtalte politiske Troesbekjendelse maa formeentlig forståes saaledes: Jeg troer, at den danske Løve, opflammet ved Tabet af vor Flaade og ved Lynet i Fredriks Blik, og med Heltefærden fra Knud den Stores Tid i Minde, vil reise sig vældig imod det fremmede Dyr, hvis Horn er saa let at kjende fra alle andre, nemlig imod *den engelske Eenhjørning*, og tage blodig Hævn for Briternes Røvertog og deres Brud paa Freden, men saa troer jeg, at *vor næste Fjende* ikke bliver England igjen, hvis Herredømme nok faaer Ende, og ønsker blot, at vi da ville vide at bedømme Forholdene rigtig og ikke tage fejl af, hvem 374 der i Birkeligheden er vor og hele Berdens fælles Fjende, nemlig - *Frankrig*.

S. 225, C. 28-30. Jeg troer, at Baldur er i Live... Baldurs Nik har rystet mig i *Fredriks Blik*] Paa samme Maade som her findes Navnet Baldur gjentagne Gange af Bagg. tillagt Kronprindsen i Digte fra denne Tid: saaledes i en Sang for det harmoniske Selskab paa Prindsens Fødselsdag d. 28 Jan. 1807 ("Baldurs Igienkomst", hverken i I DB. eller i 2 DB., men i Biogr. III, Tillæg, S. 135), i "Giengangeren" 1807, S. 126 (2 DB. VII, 75), og i en "Hær-Marsch", oprindeligt trykt i Brorson's "Moral for Krigere" 1807 (2 DB. III, 237); ivfr. det tydske Digt "Das nordische Geheimnisz" i Bagg.s "Heideblumen" 1808 (Poet. W. II, 145).

- 227, - 6. Mens Vesterbroe sig lod rasere] See ovenfor, S. 358-59, Anm. til S. 193 L. 13-15.

- -, - 23. fremmet] d. e. fremmed. See 1ste Bd. S. 377, Anm. til S. 201 L. 2.

- 228, - 9. Og Himlen over Sengen tænder] Rimeligviis maa denne Linie forstaaes som: *Og der gaaer Ild i Sengehimlen*, idet Berbet tænde vel her er brugt intransitivt, i Betydning af: *tændes, gaae i Brand*.

- -, - 23. En *Pophamborer*] Medens det, trods den Harm, Englændernes Tog imod Sjælland naturlig fremkaldte, ikke mangler paa samtidige Yttringer af Anerkjendelse af den Humanitet, Mandstugt og Menneskekjærlighed, de fjendtlige Befalingsmænd baade tillands og tilvands ellers gennemgaaende lagde for Dagen, fremkaldte derimod Admiral Gambiers Flagkapitain, Sir *Home Popham*, en almindelig Animositet imod sig baade ved personlig Impertinence og ved den brutale Hensynsløshed og det Overmod, hvormed han under hele Expeditionen optraadte ligeoverfor de Danske. *) Hans Navn forekommer igjen i et andet Digt af Bagg., *³⁷⁵ ligeledes fra 1807: "En kort og fyndig Vise om Fregattyven", ligesom det uden al Tvivl er ham, der sigtes til med den "Gavtyv", Kaptein *Hom'patrick*, som nævnes i nærværende Bind S. 252 L. 28: St. Patrick er nemlig Irlands Skytshelgen, og Popham var født, i Marokko, af irske Forældre. S. 228, L. 26. min August] d. e. Digterens gjentagne Gange i det Foregaaende omtalte Søn, Udgiver af hans danske Bærker og Forf. af hans Biografi, f. 1795, 1865 som Generalmajor samt Komm. af Dbg. og Dbgsmand.

- 229, - 19. et Jav] Angaaende Bagg.s Brug af Skrivemaaden Jav (Jag), see S. 369, Anm. til S. 221 L. 17.

- -, - 24-26. *Askyldighedens... Tilbeder*] Citat af Bagg.s i Febr. eller Marts Maaned s. A. udkomne "Gienganger" (S. 25; 2 DB. VII, 39 L. 9-11).

- 230, - 11. hans sidste Spøg] Hermed sigtes utvivlsomt til det i Riimbrevet til Justitsraad Bugge, S. 77 ff., indeholdte Railleri over Fru Suhm; see S. 305-6, Anm. til S. 79 L. 13.

- -, - 14. den Bog] d. e. "Giengangeren".

- -, - 15. dens og andres] Disse Ord maae formodentlig her betragtes som eensbetydende med: *dens og dens*.

- -, - 20. selve Bispen] d. e. *N. E. Balle*, fra 1783 til 1808 Biskop over Sjællands Stift, 1816. I Anledning af hans 70 Aars Fødselsdag d. 12 Okt. 1814 skrev Bagg. et Digt, som findes trykt i I. Kr. Høst's Ugeblad "Den nordiske Tilskuer" Nr. I for d. I Novbr. s. A. og, ligesom Digte til flere af Biskoppens Børn, vil blive meddeelt i det Følgende.

- 232, - 18. alleslags herkulisk Daad] Ivfr. 1ste Bd. S. 151, L. 30: den herculiske Maneer, med den dertil føiede Anmærkning bagi, S. 369.

- 233, - 14. Brockmands Huuspostil] et Opbyggelsesskrift (af Sjællands Biskop *Jesper Brochmand*) fra første Halvdeel af det 17de Aarhundrede, som har haft en overordentlig udbredt Anvendelse til Huusandagt og endnu indtil langt ind i det 18de Aarhundrede er blevet oplagt paany flere Gange.

- -, - 15. balleroner] d. e. leger, spiller.

- -, - 24. Den oventil trilleerte Tanke] d. e. Den ovenfor i muntre og overgivne Berslinier udtalte Tanke (jvfr. det tydske Ord *trillern* i dets Brug som transitivt 376 Berbum). - Paa samme Maade som her findes oventil brugt i 1ste Bd. S. 238 L. 12.

S. 235. **Væddeløbet i det Lave**. Poet. Ep. 1814 S. 175. - I DB. V, 312. - 2 DB. V, 221. -

Det franske Motto er hentet fra Boltaires *Henriade*, 1ste Sang B. 31. - Den "Tilskrivt" fra Oehl., som har foranlediget nærværende Riimbrev, haves ikke; derimod er der blandt BP opbevaret et andet Oehlschlägersk Riimbrev fra denne Periode, nemlig en versificeret Indbydelse til Bagg. af 6 Aug. 1807, paa 34 Linier (optrykt i Biogr. III, Tillæg XXIX), og dette Forsøg i Riimbrevstilen er rigtignok saa tarveligt, at man godt forstaaer Bagg.s Raad til ham: kun sparsomt at vove sig ud paa "Riimbrevmusens lave Scene".

- -, L. 24. stiaele Pølser eller Taft] Hentydning til Wessels Fortællinger "Mosters Pølser" og "Det stiaalne Taft".

- 236, - 2. *Min Dulle*] Ivfr. L. 22: min Pernille, og S. 307, Anm. til S. 81 L. 22.

--, - 11. kurrig] (tydsk:) kuriøs, underlig, pudseerlig.

- 237, - 17. blot ei] d. e. *ei blot*: see 1ste Bd. S. 351, Anm. til S. 91 L. 10.

--, - 24. At det var ikke lutter *Sviin*] d. e. at du ikke heelt igjennem er kommen uden Besvær til det: Bed *Sviin* forstaaes i Billardspillet et heldigt Stød, som Spilleren mere har en gunstig Tilfældighed end sin egen Dygtighed at takke for. Karambol og Karolin i det Følgende ere ligeledes tekniske Billardudtryk.

--, - 25. Skiemtbillardets Borde] Borde er førmodentlig Singularisformen *en Borde* == *Bord* (Bort), Plur. *Border* (Borter), her brugt om den ophøiede og udstoppede Rand omkring Billardet, "Banden".

- 238, - 12. jeg vil tiene dig] d. e. jeg skal sige dig, du maa vide. Udtrykket forekommer igjen L. 31.

--, - 28-29. Ridderen af Elephanten, med Alexandernavn i Kanten] d. e. *Kløver Konge*. I ældre Kortspil havde nemlig, ogsaa herhjemme, efter fransk Mønster, alle Herrebladene foruden Farvernes Navne tillige et specielt Navn, som fandtes trykt i Randen af Kortet; for de 4 Kongers Bedkommende var det: Charles (Hjerter), Cæsar (Ruder), Alexander (Kløver) og David (Spader). I en skjemtende Artikel i Rahbeks danske Tilskuer for 5 Decbr.

377

1803 foreslaaes det at foretage den Førændring i den danske Spillekortfabrikation, at Kortene skulle aflægge deres fremmede Paaskrifter og fordanskes samt forsynes med nye Navne istedenfor de gamle udenlandske. - Iblandt de mange forskjelligt udstyrede Typer paa Kløver Konge findes der ogsaa Exemplarer, hvor Kongen har et blaat Baand over Brystet, altsaa noget Lignende som vore Elefantridderes Ordensbaand. S. 239, L. 12. det tvinge] Da det ikke viser tilbage til noget bestemt Ord i det Foregaaende, maa tvinge det formodentlig her forstaaes som: opnaae Saameget, bringe det dertil.

--, - 13-14. dybe Fiær af... Mortensgiæs] Ivfr. S. 16 L. 22: en Fiær af *Gaasens Bag*.

--, - 19. Tak skee ny tydske Pansophien] d. e. ved at sværge til den nye tydske Skoles Fane, der troer at have al Biisdommen inde.

--, - 20. en fuldendt *Pansophokles*] d. e. en Tragedieskriver, der i *Et og Alt* staaer fuldstændig paa Høide med Sophokles (hvorved dog fremdeles maa bemærkes, at ligesom Pansophie ovenfor betyder Alviisdom, saaledes kan Pansophokles efter de enkelte Bestanddeles Ordlyd tillige betyde: den, der har opnaaet Ry for sin Alviisdom).

- 240, - 3. *Kalibaner*] *Caliban* (Bogstavomsætning af *Canibal*) er Navnet paa den vanskabte Træl i Shakspeares *The Tempest*.

--, - 6. *Arieller*] *Ariel* er Navnet paa en Luftaand, som ligeledes forekommer i *The Tempest*.

--, - 15. Israels Befrier] Moses. Her sigtes naturligviis til den tredie af de ægyptiske Landeplager, da "alt Støvet i Landet blev til Luus" (rettere: Myg), hvilket Pharaos Koglere ikke kunde gjøre efter (2 Mose B., 8, 16-19).

--, - 21. det Lille] 1814: den Lille.

--, - 26. Gruus] d. e. Ødelæggelse (Tudsk: Graus).

- 241, - 7. Herr Werners] Om ham see ovenfor, S. 349, Anm. til S. 172 L. 6.

--, - 33-34. I Skikkelsen af Sommer-Snee fra gyldne Skyer] Ligesom der ovenfor sigtedes til de Skikkelser, Jupiter paatog sig i sine Elskovseventyr med *Leda* og *Europa*, saaledes her til den gyldne Regn, i hvis Skikkelse han gled ned i *Danaes Skjød*.

378

S. 242, L. 16. Thuilliererne] See S. 319, Anm. til S. 103 L. 1.

--, - 18. Nabo-Løve] en Danisering af *Napoleons* Navn, idet Nabo paa Grund af den blotte Bogstavlighed er substitueret istedenfor den første Halvdeel af Navnet, medens Løve er en Oversættelse af det græske Ord *Leon*, der udgjør den anden Halvdeel.

--, - 20. Qvang-tong-fu] d. e. Kanton.

--, - 22-23. Trods Sydens Tell, og Nordens Till, og Østens Povl, og Vestens Peder] Ligesom der med Navnet Tell utvivlsomt sigtes til Schweiz, saaledes er det vel ogsaa rigtigt, naar det i Kr. Arentzens "Udvalgte Digte af Jens Baggesen", Kbhvn. 1876, findes bemærket, at der med Nordens Till (Uglspil) vistnok menes "Sverrigs løierlige Konge", Gustav IV Adolph. Med Østens Povl sigtes formodentlig til Rusland, og med

Vestens Peder til England.

- -, - 27. modens] See S. 278, Anm. til S. 15 L. 23.

- 243, - 9-11. Han staaer... der en kiøn] d. e. Han er ilde faren, sidder net i det.

- -, - 15. Smiger-Oden] Hermed menes utvivlsomt en længere panegyrisk Ode til Napoleon, paa Latin, der fandtes i den franske Moniteur for 25 Juli 1807, og i hvilken Keiseren lignes med *Herkules*, paa hvem det efterfølgende Epitheton "Antipoden (osv.)" jo unægtelig godt lader sig applicere: jvfr. 1ste Bd. S. 369, Anm. til S. 151 L. 30.

- 244, - 8. Det Raad, jeg gav dig alt i Fjor] Hermed sigtes vel nærmest til Riimbrevet til Oehl. S. 167 ff. (see navnlig S. 173 L. 24-25).

- 245. **Den danske Matros, eller Flaskebrevet**. Særskilt Tryk: "Flaskebrev fra Knud Bidfadme, hin Sjællandsfar, til sine Landsmænd. d. d. 28 Januar 1808. opkapret, atter udleveret, og endelig afsendt til Dannemark, af Jens Baggesen." Kbhvn., 1811. - Poet. Ep. 1814 S. 192. - I DB. V, 367. - 2 DB. V, 264. -

Adresseringen - eller vel rettere Dedikationen - til Jessen, hvorom Intet findes i det særskilte Tryk, er først tilføjet i de Poet. Ep. I Forbindelse med denne Forandring staaer tillige Indskydelsen af de sexten nye Linier fra S. 245 L. 19 til S. 246 L. 10 samt af de fem ligeledes nye Linier 17-21 S. 246, tilligemed et Par andre deraf følgende mindre Forandringer. - Bignetten S. 246 er optaget fra det særskilte Tryk; den findes ikke i de Poet. Ep.

379

Karl Bilhelm Jessen, 1823 som Kontreadmiral og Guvernør i Bestindien, allerede bekjendt fra sin hæderfulde Affaire d. 3 Marts 1801, som Chef for Briggen "Lougen", med to engelske Fregatter mellem St. Croix og St. Thomas, havde paany bragt sit Navn i Erindring ved den ikke mindre hæderlige, men ulykkelige Kamp, han d. 22 Marts 1808 som Chef for Linieskibet "Prinds Christian Frederik" havde at bestaae under Sjællands Odde med en betydelig engelsk Overmagt, og som endte med, at hans Skib, efter først at være manøvreret Grunden saa nær, at det ikke kunde falde i Fjendens Hænder, tilsidst maatte overgive sig, hvorpaa det blev stukket i Brand af Englænderne og sprang i Luften. - Han var Broder til Digterinden Juliane Marie I. saavel som til den Krigskommissær I., til hvem et Riimbrev findes i nærv. Bd. S. 88 ff.

S. 245, L. 8. paa dens Bredde] Angaaende den nu forældede, for Enkelttal og Fleertal fælles Form *Bredde*, see S. 270, Noten til L. 13.

- -, L. 22-23. Der sadle modig Bølgens Top... Galop] Hentydning til de bekjendte Ewaldske Linier i "Fiskerne", om den modige Sømand. Ivfr. ovenfor, S. 365, Anm. til S. 210 L. 28.

- -, - 24. Møster] *Mosterøen*, bekjendt fra de gamle norske Kongesagaer (og Skuepladsen for nogle af Scenerne i Oehlenschlägers "Hakon Jarl"), ligger Nord for Stavanger Fjord ved den norske Kyst.

- 246, - 9. *Sølling*] Peter Norden *Sølling*, "Bombebøssens" Stifter, f. 1758, 1827 som Waterschout i Kjøbenhavn, var dengang Kommandørkapitain. Han var en Typus paa de Søofficerer fra en ældre Tid, som i deres Personlighed havde optaget mange af de for den danske Matros karakteristiske Eiendommeligheder, saasom det muntre og friske, ofte grovkornede Lune og en egen Djærvhed i Bæsen og Tone, der ikke er bange for at støde an imod Formerne; men "det klædte den lille smidige, ildfulde, lustige Sømand godt, hvilket maa undskyldes, at han imellem overdrev dette Bæsen med et Slags Koketteri og fortsatte det vel længe som gammel Mand" (Oehl.s Erindr.). Hans Navn forekommer igjen i Bagg.s "Kahyts-Vise" fra 1808 ("Boer jeg paa den tamme Bred"; 2 DB. III, 228).

- 247, - 5. Havfruens tangbekrandste Lire] Ivfr. S.

380

191 L. 5, og S. 257 L. 13-15. Lire er en nu forældet Form for: *Lyre*.

S. 247, L. 7-8. den, der tindrer paa Himlen] d. e. Stjernebilledet *Lyren*, paa den nordlige Himmel.

- -, - 13. snouske] pudsige, snurrige.

- 248, - 19. Paa Diævlens gamle Hovedpude] d. e. i Lediggang, ifølge Ordsproget: "Lediggang er Fandens Hovedpude".

- -, - 29. denne Fredriks Januar] Brevet er dateret paa daværende Kronprinds Frederiks Fødselsdag.

- 249, - 19. Miledamp] d. e. Damp af Kulmiler.

- - - 22. Bauser] tykke, forædte Mandfolk.

- 250, - 6. Overfald] 1811: Niddingsværk

- 252, - 10. blot ei] d. e. *ei blot*: see 1ste Bd. S. 351, Anm. til S. 91 L. 10.

--, - 27. Snog] rettere *Snau*: en Slags tomastet Skonnert af en nu ikke længer brugelig Type.

--, - 28-29. Kaptein *Hom'patrick* - den Gavtyv] See ovenfor, S. 374-75, Anm. til S. 228 L. 23.

- 253, - 13. fyrretive] Om denne Form see 1ste Bd. S. 296, Noten til L. 15.

--, - 21. *Albert Juliusses*] Hermed sigtes til den fra Tydsk oversatte Roman: "Adskillige Søfareres underlige Skiæbner, især *Alberti Julii*, en fød Sachsers, som i sit 18de Aar ved Skibbrud selv 4de blev kastet ind paa en gruelig Klippe osv." (1761-65), en af de mange Robinsonader, der - ligesom den i Anmærkningerne til 1ste Bd., S. 329, omtalte "Gustav Landkron" - endnu et godt Stykke ind i nærværende Aarhundrede hørte med til Menigmands (og Ungdommens) meest yndede Morskabsbøger.

- 254, - 7. Jldens Vaade] See S. 329, Anm. til S. 127 L. 6.

--, - 22. Padder] d. e. Skildpadder.

- 255, - 2. Da Brevet kom fra *Paars*] See S. 190.

- 256, - 2. *I hvert et Kul er noget Kridt*] Poetisk og filosofisk bliver denne Sætnings Holdbarhed naturligiis ikke forringet ved det Faktum, at rigtignok hverken Chemien eller Fysiken ville vedkjende sig den.

--, - 22. mellem *Thy* og *Trankebar*] See ovenfor, S. 328, Anm. til S. 121 L. 29.

--, - 24. Min tredje Fordeel] Angaaende Formen 381 *tredde* (der forekommer igjen S. 259 L. 9) see 1ste Bd. S. 305, Anm. til S. 2 L. 25.

S. 256, L. 26. det hele Jav] Angaaende Bagg.s Brug af Skrivemaaden Jav (Jag) see S. 369, Anm. til S. 221 L. 17.

- 257, - 13-15. min Lires Klang er dæmpet... Strænge] Ivfr. S. 191 L. 5 og S. 247 L. 5.

-- - 27. Spektaklet] d. e. Skuet, Skuespillet.

- 258, - 25. Skiæbnens Stivhed] Udtrykket er bekjendt fra Mads's Ord i "Kjærlighed uden Strømper" (3die Optog 1ste Optrin): "Hvor er min Skiebne grum og umaneerlig stiv!"

--, - 28. med Top og Tavl] See S. 276, Anm. til S. 13 L. 30.

--, - 30. et Par Viser for i Aar] Sammen med "Flaskebrevet" ere ingen saadanne udgivne i Trykken. Det fremgaaer vel af det ovenfor, S. 373, i Anm. til S. 223 L. 27 omtalte Brev fra Bagg. til Nyerup, der er begyndt i Marly d. 28 Dec. 1807 og sluttet i Paris d. 13 Jan. 1808, at Digteren først havde paatænkt at lade en heel lille Cyklus af sine under den sidste Fraværelse fra Hjemmet (som han forlod i Mai 1807) digtede Sømandssange udkomme sammen med "Flaskebrevet", der da skulde aabne Samlingen*); men denne Plan blev opgivet: endeel af Sangene bleve allerede afsendte strax i Brevet til Nyerup med Anmodning til ham om at besørge dem trykte**), "Flaskebrevet" udkom, som sagt, for sig selv 1811 (det af ham som Fortale benyttede Berscitat, nemlig de bekjendte Linier: "Ak! ingensteds er Roserne saa røde" osv., er først dateret "Marly, d. 15 Sept. 1810"), og de øvrige kjendte Digte af samme Kategori, som vides at * - 382 skrive sig fra den heromhandlede Periode, bleve sørst trykte ester "Flaskebrevet", nemlig 1812 og 1814*).

S. 259, L. 5-6. Jeg alt har tvende Gange sendt Jer Flaskeladninger af slige] Denne Bemærkning kan neppe skrive sig fra Digtets oprindelige Redaktion i 1808, men maa antages at være bleven tilføjet senere ved den endelige Udgivelse i 1811: med den ene af disse Flaskeladninger menes vel den ovenfor nævnte "Prøve af Ny Sange"; hvad der menes med den anden, vides ikke.

--, - 18. *Fienden*] 1811: *Tyven*.

- 260, - 17-18. hine Traade, hvormed der "*giøres Vers ombord*"] Det her anbragte Ordspil med den dobbelte Betydning af Ordet *digte* (ogsaa == *gjøre digt, gjøre tæt*) forekommer igjen i et Riimbrev af Febr. 1813 til Fru Astrup, "Det slette Skrivertøi" (2 DB. VI, 67 L. 22): "et Digt som det af Hamp ombord paa Skude". I Bagg.s Ben C. F. Cramer's "Neseggab" 4tes Stück, 1791, S. 451, anføres blandt Exempler paa Matrosvittigheder en Dialog, hvorunder Bærk forklares ved: "det, man gjør Bers med til Skibs."

- 262, - 14. kaut] Dette Ord synes her (jvfr. S. 263, L. 7) at være brugt i Betydningen af: forsigtig, betænksomt.

